

Grupa Kapitałowa Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej

Skrócone śródroczne
skonsolidowane sprawozdanie finansowe
za okres 9 miesięcy zakończony
30 września 2020 roku

Spis treści

Wybrane dane finansowe	4
1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy PZU	4
2. Wybrane jednostkowe dane finansowe PZU (wg PSR)	4
3. Wybrane jednostkowe dane finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie Spółki Akcyjnej (wg PSR)	5
4. Podsumowanie skonsolidowanych wyników kwartalnych.....	5
Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat.....	7
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	9
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej	10
Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	11
Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych.....	14
Informacje uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	16
1. Wstęp.....	16
2. Informacje o PZU i Grupie PZU	20
3. Struktura akcjonariatu	34
4. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy	34
5. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości i kluczowe szacunki i osądy	36
6. Znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego	47
7. Korekty błędów lat ubiegłych.....	47
8. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego	48
9. Noty uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	48
10. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych.....	87
11. Aktywa i zobowiązania warunkowe	88
12. Komentarz do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego	89
13. Zarządzanie kapitałem własnym.....	92
14. Sprawozdawczość dotycząca segmentów.....	93
15. Komentarz do sprawozdawczości według segmentów i działalności inwestycyjnej	104
16. Wpływ zdarzeń jednorazowych na wyniki operacyjne	114
17. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych	115
18. Stanowisko Zarządu dotyczące wcześniej publikowanych prognoz wyników	120
19. Emisje, wykupy i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.....	120
20. Niespłacenienie lub naruszenie istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki	120
21. Dywidendy.....	120
22. Sprawy sporne	120
23. Ocena pozycji spółek Grupy PZU przez agencje ratingowe.....	124
24. Transakcje z podmiotami powiązаныmi	125
25. Pozostałe informacje	126

Kwartalna jednostkowa informacja finansowa PZU (wg PSR)	129
1. Śródroczny bilans	129
2. Śródroczne zestawienie pozycji pozabilansowych.....	131
3. Śródroczny rachunek techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych.....	132
4. Śródroczny ogólny rachunek zysków i strat	133
5. Śródroczne zestawienie zmian w kapitale własnym	134
6. Śródroczny rachunek przepływów pieniężnych	136
7. Wprowadzenie	138
8. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości.....	138
9. Zmiany zasad (polityki) rachunkowości.....	138
10. Odpisy aktualizujące wartość lokat w jednostkach podporządkowanych.....	139

Wybrane dane finansowe

1. Wybrane skonsolidowane dane finansowe Grupy PZU

Dane ze skonsolidowanego rachunku zysków i strat	mln zł 1 stycznia - 30 września 2020	mln zł 1 stycznia - 30 września 2019	mln EUR 1 stycznia - 30 września 2020	mln EUR 1 stycznia - 30 września 2019
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	17 291	17 501	3 893	4 062
Składki zarobione netto	17 317	17 227	3 898	3 998
Przychody z tytułu prowizji i opłat	3 037	3 051	684	708
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	6 272	8 368	1 412	1 942
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(11 352)	(11 920)	(2 556)	(2 767)
Zysk brutto	2 676	5 056	602	1 173
Zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej	1 191	2 360	268	548
Zysk przypisywany właścicielom udziałów niekontrolujących	367	1 324	83	307
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	863 326 940	863 280 102	863 326 940	863 280 102
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję zwykłą (w zł/ euro)	1,38	2,73	0,31	0,63

Dane ze skonsolidowanego sprawozdania z sytuacji finansowej	mln zł 30 września 2020	mln zł 31 grudnia 2019	mln EUR 30 września 2020	mln EUR 31 grudnia 2019
Aktywa	373 481	343 385	82 504	80 635
Kapitał podstawowy	86	86	19	20
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	17 889	16 169	3 952	3 797
Udziały niekontrolujące	24 270	23 119	5 361	5 429
Kapitały, razem	42 159	39 288	9 313	9 226
Podstawowa i rozwodniona liczba akcji zwykłych (w szt.)	863 332 743	863 323 224	863 332 743	863 323 224
Wartość księgową na akcję zwykłą (w zł/ euro)	20,72	18,73	4,58	4,40

Dane ze skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych	mln zł 1 stycznia - 30 września 2020	mln zł 1 stycznia - 30 września 2019	mln EUR 1 stycznia - 30 września 2020	mln EUR 1 stycznia - 30 września 2019
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	28 821	(1 051)	6 488	(244)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(26 126)	(357)	(5 881)	(83)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej	(1 847)	(6 947)	(416)	(1 612)
Przepływy pieniężne netto, razem	848	(8 355)	191	(1 939)

2. Wybrane jednostkowe dane finansowe PZU (wg PSR)

Dane z bilansu	mln zł 30 września 2020	mln zł 31 grudnia 2019	mln EUR 30 września 2020	mln EUR 31 grudnia 2019
Aktywa	43 234	41 596	9 551	9 768
Kapitał podstawowy	86	86	19	20
Kapitały, razem	16 809	14 957	3 713	3 512
Podstawowa i rozwodniona liczba akcji zwykłych (w szt.)	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Wartość księgową na akcję zwykłą (w zł/ euro)	19,47	17,32	4,30	4,07

Dane z technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz ogólnego rachunku zysków i strat	mln zł 1 stycznia - 30 września 2020	mln zł 1 stycznia - 30 września 2019	mln EUR 1 stycznia - 30 września 2020	mln EUR 1 stycznia - 30 września 2019
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	9 013	9 396	2 029	2 181
Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	1 044	978	235	227
Wynik netto na działalności inwestycyjnej ¹⁾	948	2 153	213	500
Wynik netto	1 430	2 459	322	571
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych (w szt.)	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Podstawowy i rozwodniony wynik na jedną akcję zwykłą (w zł/ euro)	1,66	2,85	0,37	0,66

¹⁾ Uwzględniono pozycję „Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności”.

3. Wybrane jednostkowe dane finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń na Życie Spółki Akcyjnej (wg PSR)

Dane z bilansu	mln zł 30 września 2020	mln zł 31 grudnia 2019	mln EUR 30 września 2020	mln EUR 31 grudnia 2019
Aktywa	29 365	28 068	6 487	6 591
Kapitały, razem	4 425	4 524	978	1 062

Dane z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie oraz ogólnego rachunku zysków i strat	mln zł 1 stycznia - 30 września 2020	mln zł 1 stycznia - 30 września 2019	mln EUR 1 stycznia - 30 września 2020	mln EUR 1 stycznia - 30 września 2019
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	6 519	6 351	1 468	1 474
Wynik techniczny ubezpieczeń na życie	1 519	1 334	342	310
Wynik netto na działalności inwestycyjnej	756	1 004	170	233
Zysk netto	1 185	1 022	267	237

4. Podsumowanie skonsolidowanych wyników kwartalnych

Wynik finansowy netto Grupy PZU w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku wyniósł 1 558 mln zł i był niższy o 57,7% od wyniku netto za analogiczny okres roku poprzedniego. Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej wyniósł 1 191 mln zł wobec 2 360 mln zł w 2019 roku (spadek o 49,5%).

Z wyłączeniem zdarzeń jednorazowych¹ wynik netto spadł o 18,8% względem ubiegłego roku.

Wskaźnik ROE przypadający jednostce dominującej (PZU) za okres od 1 stycznia do 30 września 2020 roku wyniósł 9,3%, co oznacza spadek o 11,5 p.p. w porównaniu do analogicznego okresu poprzedniego roku.

Wpływ na działalność Grupy PZU w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego miały następujące elementy:

- spadek składki przypisanej brutto w tym w szczególności ubezpieczeń komunikacyjnych w obu segmentach ubezpieczeń majątkowych - efekt przedłużającej się pandemii COVID-19. Efekt częściowo kompensowany rosnącym poziomem składki w produktach unit-linked oferowanych we współpracy z bankami oraz rozwojem portfela grupowych produktów zdrowotnych;

¹ Zdarzenia jednorazowe obejmują: odpis z tytułu utraty wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku (746 mln zł) oraz Banku Pekao (555 mln zł), odpis aktywów powstałych w wyniku nabycia Alior Banku (tj. znaku towarowego oraz relacji z klientami) w kwocie 161 mln zł (po uwzględnieniu wpływu odroczonego podatku dochodowego i udziału mniejszości, wpływ na wynik netto przypisany dla akcjonariuszy jednostki dominującej wyniósł 42 mln zł), efekt konwersji polis umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P.

- wzrost rentowności w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych, jako efekt spadku szkodowości części ryzyk w grupowym portfelu ochronnym oraz niższego wzrostu rezerw w ubezpieczeniach kontynuowanych, przy wyrównanym poziomie kosztów działalności;
- wzrost rentowności w segmencie ubezpieczeń masowych – efekt niższej szkodowości ubezpieczeń komunikacyjnych częściowo niwelowana pogorszeniem rentowności w grupie ubezpieczeń rolnych oraz wyższy poziom alokowanych dochodów z lokat (deprecjacja PLN);
- niższy wynik na ubezpieczeniach w segmencie klienta korporacyjnego, będący wypadkową wyższej szkodowości portfela ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej ogólnej i finansowych przy jednoczesnym spadku sprzedaży, głównie ubezpieczeń komunikacyjnych;
- wynik na ubezpieczeniach indywidualnych na porównywalnym poziomie do analogicznego okresu 2019 roku przy rosnącym portfelu ubezpieczeń (głównie ubezpieczeń bankowych);
- niższy wynik na notowanych instrumentach kapitałowych, w szczególności ze względu na gorszą koniunkturę na rynku kapitałowym na skutek pandemii COVID-19;
- niższe wyniki związane z działalnością bankową, w tym jednorazowy efekt odpisu z tytułu utraty wartości wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku (746 mln zł) oraz Banku Pekao (555 mln zł), odpis aktywów powstałych w wyniku nabycia Alior Banku (tj. znaku towarowego oraz relacji z klientami) w kwocie 161 mln zł oraz wyższe koszty ryzyka w związku z zawiązaniem dodatkowych rezerw kredytowych w efekcie pandemii COVID-19.

Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone) ²⁾	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone) ²⁾
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	9.1	5 600	17 291	5 662	17 501
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto		(73)	(347)	(99)	(338)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto		5 527	16 944	5 563	17 163
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto		338	373	330	64
Składki zarobione netto		5 865	17 317	5 893	17 227
Przychody z tytułu prowizji i opłat	9.2	1 054	3 037	1 058	3 051
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	9.3	2 341	8 011	3 040	9 009
Pozostałe przychody netto z inwestycji	9.4	194	380	325	590
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	9.5	212	27	104	211
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	9.6	(532)	(2 607)	(502)	(1 577)
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	9.7	(92)	461	(212)	135
Pozostałe przychody operacyjne	9.8	351	1 020	309	884
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		(4 162)	(11 770)	(4 095)	(12 219)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		101	418	104	299
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	9.9	(4 061)	(11 352)	(3 991)	(11 920)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	9.10	(275)	(753)	(229)	(620)
Koszty odsetkowe	9.11	(197)	(1 003)	(541)	(1 606)
Koszty akwizycji	9.12	(819)	(2 466)	(864)	(2 480)
Koszty administracyjne	9.12	(1 595)	(4 930)	(1 624)	(4 900)
Pozostałe koszty operacyjne	9.13	(824)	(4 464) ¹⁾	(811)	(2 946)
Zysk z działalności operacyjnej		1 622	2 678	1 955	5 058
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności		(1)	(2)	1	(2)
Zysk brutto		1 621	2 676	1 956	5 056

Śródroczny skonsolidowany rachunek zysków i strat (kontynuacja)

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	Nota	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone) ²⁾	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone) ²⁾
Podatek dochodowy	9.14	(358)	(1 105)	(470)	(1 372)
Zysk netto z działalności kontynuowanej		1 263	1 571	1 486	3 684
Strata z działalności zaniechanej		(9)	(13)	-	-
Zysk netto, w tym:		1 254	1 558	1 486	3 684
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej		890	1 191	879	2 360
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		364	367	607	1 324
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	9.15	863 328 971	863 326 940	863 302 480	863 280 102
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	9.15	1,03	1,38	1,02	2,73

¹⁾ W tym odpisy z tytułu utraty wartości wartości firmy powstałych w wyniku nabycia Alior Banku (746 mln zł) i Pekao (555 mln zł) oraz wartości niematerialnych zidentyfikowanych podczas nabycia Alior Banku (161 mln zł). Dodatkowe informacje w tej kwestii zaprezentowano w punkcie 9.16.1.

²⁾ Informacje o przekształceniu danych za okresy 1 lipca – 30 września 2019 roku oraz 1 stycznia – 30 września 2019 roku zaprezentowano w punkcie 5.3.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	Nota	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone) ¹⁾	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone) ¹⁾
Zysk netto		1 254	1 558	1 486	3 684
Inne całkowite dochody	9.14	112	1 314	234	700
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		189	1 327	292	668
Wycena instrumentów dłużnych		184	629	191	460
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów		4	6	7	24
Różnice kursowe z przeliczenia		14	73	44	32
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych		(13)	619	50	152
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat		(77)	(13)	(58)	32
Wycena instrumentów kapitałowych		(77)	(13)	(58)	30
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do nieruchomości inwestycyjnych		-	-	-	2
Dochody całkowite netto, razem		1 366	2 872	1 720	4 384
- dochody całkowite przypisywane właścicielom jednostki dominującej		914	1 721	1 040	2 839
- dochody całkowite przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących		452	1 151	680	1 545

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych za okresy 1 lipca – 30 września 2019 roku oraz 1 stycznia – 30 września 2019 roku zaprezentowano w punkcie 5.3.

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z sytuacji finansowej

Aktywa	Nota	30 września 2020	31 grudnia 2019 (przekształcone) ¹⁾
Wartość firmy	9.16	2 765	4 034
Wartości niematerialne	9.17	3 059	3 157
Inne aktywa	9.18	508	734
Odroczone koszty akwizycji		1 509	1 574
Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych	9.30	1 608	1 856
Rzeczowe aktywa trwałe	9.19	4 136	4 229
Nieruchomości inwestycyjne		2 313	1 981
Jednostki wyceniane metodą praw własności		6	11
Należności od klientów z tytułu kredytów	9.20	195 231	194 868
Pochodne instrumenty finansowe	9.21	7 153	3 107
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	9.22	137 418	111 416
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie		60 957	45 938
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		66 305	55 211
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy		10 156	10 267
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		2 510	2 313
Należności	9.23	5 835	5 737
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych		8 737	7 788
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	9.27	693	580
Aktywa, razem		373 481	343 385

Kapitały i zobowiązania	Nota	30 września 2020	31 grudnia 2019 (przekształcone) ¹⁾
Kapitały			
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej		17 889	16 169
Kapitał podstawowy	9.28	86	86
Pozostałe kapitały		16 926	13 036
Niepodzielony wynik		877	3 047
Wynik z lat ubiegłych		(314)	(248)
Zysk netto		1 191	3 295
Udziały niekontrolujące		24 270	23 119
Kapitały, razem		42 159	39 288
Zobowiązania			
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	9.30	47 402	47 329
Zobowiązania podporządkowane	9.31	6 690	6 700
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	9.32	6 503	9 273
Zobowiązania wobec banków	9.33	7 628	6 604
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	9.34	242 536	218 588
Pochodne instrumenty finansowe	9.21	6 699	3 018
Inne zobowiązania	9.35	11 159	10 409
Rezerwy na świadczenia pracownicze		541	534
Inne rezerwy	9.36	1 073	867
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego		888	746
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	9.27	203	29
Zobowiązania, razem		331 322	304 097
Kapitały i zobowiązania, razem		373 481	343 385

¹⁾ Informacje o przekształceniu danych na 31 grudnia 2019 roku zaprezentowano w punkcie 5.3.

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej										Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik		Razem		
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Wynik z lat ubiegłych	Zysk netto			
Nota	9.28										2.4	
Stan na 1 stycznia 2020 roku	86	(7)	13 113	294	(324)	1	(41)	3 047	-	16 169	23 119	39 288
Wycena instrumentów kapitałowych	-	-	(4)	(28)	-	-	-	-	-	(32)	19	(13)
Wycena instrumentów dłużnych	-	-	-	309	-	-	-	-	-	309	320	629
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	4	6
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	177	-	-	-	-	-	177	442	619
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	74	-	-	74	(1)	73
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	(4)	460	-	-	74	-	-	530	784	1 314
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	1 191	1 191	367	1 558
Całkowite dochody razem	-	-	(4)	460	-	-	74	-	1 191	1 721	1 151	2 872
Pozostałe zmiany, w tym:	-	(1)	2 747	(6)	620	-	-	(3 361)	-	(1)	-	(1)
Podział wyniku finansowego	-	-	2 741	-	620	-	-	(3 361)	-	-	-	-
Transakcje na akcjach własnych	-	(1)	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	(1)	-	-	-	-	-	-	(1)	-	(1)
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości i pozostałe	-	-	6	(6)	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 30 września 2020 roku	86	(8)	15 856	748	296	1	33	(314)	1 191	17 889	24 270	42 159

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (przekształcone)	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej										Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik		Razem		
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Wynik z lat ubiegłych	Zysk netto			
Nota	9.28										2.4	
Stan na 1 stycznia 2019 roku	86	(11)	12 660	(65)	18	-	(36)	2 273	-	14 925	22 482	37 407
Wycena instrumentów kapitałowych	-	-	(1)	(8)	-	-	-	-	-	(9)	11	2
Wycena instrumentów dłużnych	-	-	-	334	-	-	-	-	-	334	41	375
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	-	4	-	-	-	-	-	4	14	18
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	31	-	-	-	-	-	31	69	100
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	(5)	-	-	(5)	1	(4)
Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	(2)	(1)
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	6	-	-	-	-	-	6	-	6
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	(1)	367	-	1	(5)	-	-	362	134	496
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	3 295	3 295	1 890	5 185
Całkowite dochody razem	-	-	(1)	367	-	1	(5)	-	3 295	3 657	2 024	5 681
Pozostałe zmiany, w tym:	-	4	454	(8)	(342)	-	-	(2 521)	-	(2 413)	(1 387)	(3 800)
Podział wyniku finansowego	-	-	444	-	(340)	-	-	(2 522)	-	(2 418)	(1 385)	(3 803)
Transakcje na akcjach własnych	-	4	-	-	-	-	-	-	-	4	-	4
Transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	2	4
Sprzedaż przeszacowanych nieruchomości i pozostałe	-	-	8	(8)	(2)	-	-	1	-	(1)	(4)	(5)
Stan na 31 grudnia 2019 roku	86	(7)	13 113	294	(324)	1	(41)	(248)	3 295	16 169	23 119	39 288

Śródroczne sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (kontynuacja)

Sprawozdanie ze zmian w skonsolidowanym kapitale własnym (przekształcone)	Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej									Razem	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny, razem
	Kapitał podstawowy	Pozostałe kapitały						Niepodzielony wynik				
		Akcje własne	Kapitał zapasowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Pozostałe kapitały rezerwowe	Zyski i straty aktuarialne dotyczące rezerw pracowniczych	Różnice kursowe z przeliczenia	Zysk z lat ubiegłych	Zysk netto			
Stan na 1 stycznia 2019 roku	86	(11)	12 660	(65)	18	-	(36)	2 273	-	14 925	22 482	37 407
Wycena instrumentów kapitałowych	-	-	-	21	-	-	-	-	-	21	9	30
Wycena instrumentów dłużnych	-	-	-	391	-	-	-	-	-	391	69	460
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	-	5	-	-	-	-	-	5	19	24
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	-	-	-	28	-	-	-	-	-	28	124	152
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	-	-	-	-	32	-	-	32	-	32
Reklasyfikacja nieruchomości z rzeczowych aktywów trwałych do inwestycyjnych	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	-	2
Inne całkowite dochody netto, razem	-	-	-	447	-	-	32	-	-	479	221	700
Zysk (strata) netto	-	-	-	-	-	-	-	-	2 360	2 360	1 324	3 684
Całkowite dochody razem	-	-	-	447	-	-	32	-	2 360	2 839	1 545	4 384
Pozostałe zmiany, w tym:	-	2	447	(5)	(340)	-	-	(2 518)	-	(2 414)	(1 385)	(3 799)
Podział wyniku finansowego	-	-	440	-	(340)	-	-	(2 518)	-	(2 418)	(1 385)	(3 803)
Transakcje na akcjach własnych	-	2	1	-	-	-	-	-	-	3	-	3
Transakcje z udziałowcami niekontrolującymi	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Pozostałe	-	-	5	(5)	-	-	-	-	-	-	-	-
Stan na 30 września 2019 roku	86	(9)	13 107	377	(322)	-	(4)	(245)	2 360	15 350	22 642	37 992

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	1 stycznia - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2019 ¹
Zysk brutto		2 676	5 056
Korekty		26 145	(6 107)
Zmiana stanu należności od klientów z tytułu kredytów		(2 708)	(13 149)
Zmiana stanu zobowiązań z tytułu depozytów		23 677	6 952
Zmiana wyceny aktywów wycenianych w wartości godziwej		(461)	(135)
Przychody i koszty odsetkowe		(1 972)	(1 918)
Zrealizowane zyski/straty z działalności lokacyjnej i odpisy z tytułu utraty wartości		2 307	1 287
Wynik z tytułu różnic kursowych		23	(209)
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji		65	8
Amortyzacja wartości niematerialnych i rzeczowych aktywów trwałych		997	955
Zmiana stanu udziału reasekuratorów w rezerwach techniczno-ubezpieczeniowych		248	151
Zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych		73	694
Zmiana stanu należności		672	(5)
Zmiana stanu zobowiązań		662	843
Przepływy z tytułu kontraktów inwestycyjnych		1	(14)
Nabycia i odkupienia jednostek uczestnictwa oraz certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych		120	189
Podatek dochodowy zapłacony		(1 396)	(1 569)
Pozostałe korekty		3 837	(187)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej		28 821	(1 051)
Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej			
Wpływy		620 767	626 979
- zbycie nieruchomości inwestycyjnych		12	66
- wpływy z nieruchomości inwestycyjnych		187	236
- zbycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych		19	75
- zbycie udziałów i akcji		546	2 317
- realizacja dłużnych papierów wartościowych		255 858	140 507
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży		200 851	220 114
- zamknięcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych		142 291	242 180
- realizacja pozostałych lokat		19 606	20 118
- odsetki otrzymane		1 228	1 290
- dywidendy otrzymane		139	49
- pozostałe wpływy z lokat		30	27

Śródroczne skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	1 stycznia - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2019
Wydatki		(646 893)	(627 336)
- nabycie nieruchomości inwestycyjnych		(89)	(136)
- wydatki na utrzymanie nieruchomości inwestycyjnych		(108)	(102)
- nabycie wartości niematerialnych oraz składników rzeczowych aktywów trwałych		(912)	(585)
- nabycie udziałów i akcji		(474)	(1 997)
- nabycie udziałów i akcji w jednostkach zależnych		-	(63)
- zmniejszenie stanu środków pieniężnych z tytułu sprzedaży jednostek i zmiany zakresu konsolidacji		-	(32)
- nabycie dłużnych papierów wartościowych		(281 877)	(142 716)
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży		(201 064)	(221 260)
- otwarcie lokat terminowych w instytucjach kredytowych		(142 944)	(240 682)
- nabycie pozostałych lokat		(19 400)	(19 749)
- pozostałe wydatki na lokaty		(25)	(14)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		(26 126)	(357)
Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
Wpływy		63 232	83 971
- wpływy z tytułu kredytów i pożyczek	9.37	1 218	2 624
- wpływy z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	9.37	5 922	5 717
- otwarcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	9.37	56 092	75 630
Wydatki		(65 079)	(90 918)
- dywidendy wypłacone właścicielom jednostki dominującej		-	(2 418)
- dywidendy wypłacone właścicielom udziałów niekontrolujących		-	(1 385)
- spłata kredytów i pożyczek	9.37	(530)	(3 562)
- wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	9.37	(8 736)	(8 179)
- zamknięcie transakcji z przyrzeczeniem odkupu	9.37	(55 431)	(74 910)
- odsetki od kredytów i pożyczek	9.37	(105)	(53)
- odsetki od wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	9.37	(61)	(204)
- wydatki z tytułu leasingu	9.37	(216)	(207)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		(1 847)	(6 947)
Przepływy pieniężne netto, razem		848	(8 355)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		7 788	17 055
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		101	97
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu, w tym:		8 737	8 797
- o ograniczonej możliwości dysponowania		29	43

Informacje uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

1. Wstęp

Oświadczenie o zgodności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej (odpowiednio „skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe” oraz „Grupa PZU”) sporządzono zgodnie z wymogami Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 34 „Śródroczna sprawozdawczość finansowa” zatwierdzonego przez Komisję Unii Europejskiej oraz zgodnie z wymogami określonymi w Rozporządzeniu w sprawie informacji bieżących i okresowych.

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe powinno być czytane łącznie ze skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym Grupy PZU za 2019 rok.

Kwartalna jednostkowa informacja finansowa jednostki dominującej

Zgodnie z §62 ust. 1 Rozporządzenia w sprawie informacji bieżących i okresowych częścią skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest kwartalna jednostkowa informacja finansowa jednostki dominującej Grupy PZU – PZU.

W myśl art. 45 ust. 1a Ustawy o rachunkowości, sprawozdania finansowe emitentów papierów wartościowych dopuszczonych do obrotu na jednym z rynków regulowanych krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego mogą być sporządzane zgodnie z MSSF.

Z uwagi na fakt, że Walne Zgromadzenie PZU nie podjęło decyzji, o której mowa w art. 45 ust. 1c Ustawy o rachunkowości, w sprawie sporządzania sprawozdań finansowych zgodnie z MSSF, sprawozdania jednostkowe PZU sporządza się zgodnie z PSR, określonymi w Ustawie o rachunkowości oraz w wydanych na jej podstawie aktach wykonawczych, m.in.:

- Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 kwietnia 2016 roku w sprawie szczególnych zasad rachunkowości zakładów ubezpieczeń i zakładów reasekuracji (Dz. U. z 2016 roku, poz. 562);
- Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 12 grudnia 2001 roku w sprawie szczegółowych zasad uznawania, metod wyceny, zakresu ujawniania i sposobu prezentacji instrumentów finansowych (t.j. Dz. U. z 2017 roku, poz. 277).

W sprawach nieuregulowanych Ustawą o rachunkowości oraz wydanymi na jej podstawie aktami wykonawczymi, stosuje się odpowiednio Krajowe Standardy Rachunkowości lub MSSF.

Okres objęty skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono za okres 9 miesięcy od 1 stycznia do 30 września 2020 roku.

Sprawozdania finansowe jednostek zależnych sporządzane są za ten sam okres sprawozdawczy, co sprawozdanie jednostki dominującej.

Waluta funkcjonalna i prezentacji

Walutą funkcjonalną i prezentacji PZU jest polski złoty. O ile nie zaznaczono inaczej, wszystkie kwoty przedstawione w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym wykazane są w milionach złotych.

Walutą funkcjonalną spółek z siedzibą na Litwie, Łotwie i w Szwecji jest euro, spółek mających siedzibę na Ukrainie – hrywna ukraińska, a spółki w Wielkiej Brytanii – funt brytyjski.

Kursy walut

Dane finansowe zagranicznych jednostek zależnych przelicza się na polskie złote:

- aktywa i zobowiązania – po średnim kursie ustalonym przez NBP obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego;
- pozycje rachunku zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów – po średniej arytmetycznej średnich kursów ustalanych przez NBP na daty kończące każdy miesiąc okresu sprawozdawczego.

Waluta	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	30 września 2020	31 grudnia 2019
euro	4,4420	4,3086	4,5268	4,2585
funt brytyjski	5,0055	4,8805	4,9560	4,9971
hrywna ukraińska	0,1471	0,1472	0,1365	0,1602

Założenie kontynuowania działalności

Skrócone śródroczne skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności gospodarczej przez jednostki Grupy PZU w dającej się przewidzieć przyszłości, tj. w okresie co najmniej 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego. Na dzień podpisania skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie stwierdzono istnienia faktów i okoliczności, które wskazywałyby na zagrożenia dla możliwości kontynuacji działalności przez Grupę PZU w okresie 12 miesięcy po zakończeniu okresu sprawozdawczego na skutek zamierzonego lub przymusowego zaniechania bądź istotnego ograniczenia dotychczasowej działalności. Przyjmując to założenie, Zarząd PZU uwzględnił w swojej ocenie wpływ czynników obarczonych niepewnością, a w szczególności pandemii COVID-19 na sytuację makroekonomiczną i własną działalność.

Działalność zaniechana

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku jednostki Grupy PZU nie zaniechały prowadzenia jakiegokolwiek istotnego rodzaju działalności.

Ze względu na planowane zmiany w strukturze akcjonariatu RUCH, co będzie skutkowało utratą statusu jednostki zależnej, wynik wygenerowany przez RUCH od momentu objęcia kontroli do dnia bilansowego zaprezentowano jako wynik z działalności zaniechanej, zgodnie z MSSF 5 Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży oraz działalność zaniechana. Dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 2.3.1.1.

Sezonowość lub cykliczność działalności

Działalność Grupy PZU nie podlega istotnej sezonowości lub cykliczności.

Słowniczek pojęć

Poniżej wyjaśniono najważniejsze pojęcia i skróty użyte w skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Nazwy spółek

AAS Balta – Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta.

Alior Bank – Alior Bank SA.

Grupa Kapitałowa Alior Banku – Alior Bank wraz z jednostkami zależnymi wymienionymi w punkcie 2.2

Grupa Kapitałowa Pekao – Pekao wraz z jednostkami zależnymi wymienionymi w punkcie 2.2

Harberton – Harberton sp. z o.o.

LD – Lietuvos Draudimas AB

Link4 – Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA.

Pekao – Bank Pekao SA.

PIM – Pekao Investment Management SA.

PKN Orlen – Polski Koncern Naftowy Orlen Spółka Akcyjna.

PZU, jednostka dominująca – Powszechny Zakład Ubezpieczeń Spółka Akcyjna.

PZU LT GD – UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas.

PZU Ukraina – PrJSC IC PZU Ukraine.

PZU Ukraina Życie – PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance.

PZU Życie – Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie Spółka Akcyjna.

RUCH – RUCH Spółka Akcyjna.

TFI PZU – Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU Spółka Akcyjna.

Tomma – Tomma Diagnostyka Obrazowa Spółka Akcyjna.

TUW PZUW – Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych.

Pozostałe definicje

BFG – Bankowy Fundusz Gwarancyjny.

BGK – Bank Gospodarstwa Krajowego.

CGU – jednostka generująca przepływy pieniężne (ang. *cash generating unit*).

COR – wskaźnik mieszany, liczony dla sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych ubezpieczeń osobowych (dział II). Jest to stosunek kosztów ubezpieczeniowych związanych z obsługą ubezpieczeń i wypłatą odszkodowań (tj. kosztów odszkodowań, akwizycji i administracji) do składki zarobionej netto przypadającej na dany okres; spadek wartości wskaźnika oznacza poprawę efektywności (ang. *Combined Operating Ratio*).

GOOZPDO – główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych w rozumieniu MSSF 8 – Segmenty operacyjne.

IBNR – ang. *Incurring But Not Reported* lub II rezerwa – rezerwa na szkody i wypadki zaistniałe i niezgłoszone.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2019 rok – roczne jednostkowe sprawozdanie finansowe Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej za 2019 rok, sporządzone zgodnie z PSR, podpisane przez Zarząd PZU 11 marca 2020 roku.

KNF – Komisja Nadzoru Finansowego.

Marża operacyjna w ubezpieczeniach na życie – rentowność segmentów ubezpieczeń na życie liczona jako stosunek wyniku z działalności operacyjnej do składki przypisanej brutto; wzrost wartości wskaźnika oznacza poprawę efektywności.

MSSF – Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej zatwierdzone przez Komisję Europejską, które na 30 września 2020 roku zostały opublikowane i weszły w życie.

NBP – Narodowy Bank Polski.

OFE PZU – Otwarty Fundusz Emerytalny PZU „Złota Jesień”.

POCI – aktywa finansowe nabyte lub udzielone z utratą wartości ze względu na ryzyko kredytowe (ang. *purchased or originated credit – impaired financial assets*).

PSR – ustawa z 29 września 1994 roku o rachunkowości (t.j. Dz. U. z 2019 roku, poz. 351) oraz przepisy wydane na jej podstawie.

ROE przypadający jednostce dominującej – zwrot na kapitałach własnych liczony jako stosunek urocznionego zysku netto przypisanego właścicielom jednostki dominującej do średniej arytmetycznej skonsolidowanego kapitału własnego z wyłączeniem udziału mniejszości na początek i koniec okresu sprawozdawczego; wzrost wartości wskaźnika oznacza poprawę efektywności (ang. *Return on Equity*).

Rozporządzenie w sprawie informacji bieżących i okresowych – rozporządzenie Ministra Finansów z 29 marca 2018 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim (Dz. U. z 2018 roku, poz. 757).

RMSR – Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe – skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU wg MSSF za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku.

TSUE – Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

UKNF – Urząd Komisji Nadzoru Finansowego.

Ustawa o działalności ubezpieczeniowej – ustawa z 11 września 2015 roku o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz. U. z 2020 roku poz. 895).

Ustawa o zasadach rozwiązywania stosunków pracy – ustawa z 13 marca 2003 roku o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn niedotyczących pracowników (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1969).

Wskaźnik kosztów administracyjnych – iloraz kosztów administracyjnych i składki zarobionej netto (dla sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych ubezpieczeń osobowych) lub składki przypisanej brutto (dla sektora ubezpieczeń na życie); spadek wartości wskaźnika oznacza poprawę efektywności.

Wskaźnik kosztów akwizycji – iloraz kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych) i składki zarobionej netto (dla sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych ubezpieczeń osobowych) lub składki przypisanej brutto (dla sektora ubezpieczeń na życie); spadek wartości wskaźnika oznacza poprawę efektywności.

Wskaźnik szkodowości – iloraz odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto i składki zarobionej netto (dla sektora ubezpieczeń majątkowych i pozostałych ubezpieczeń osobowych); spadek wartości wskaźnika oznacza poprawę efektywności.

Wskaźnik Koszty/Dochody (sektor bankowy) – iloraz kosztów administracyjnych i sumy dochodów operacyjnych z wyłączeniem: opłaty BFG, podatku od innych instytucji finansowych i wyniku netto z realizacji i odpisów z tytułu utraty wartości inwestycji; spadek wartości wskaźnika oznacza poprawę efektywności; ang. *C/I Cost/Income*).

ZWZ PZU – Zwyczajne Walne Zgromadzenie Powszechnego Zakładu Ubezpieczeń Spółki Akcyjnej.

2. Informacje o PZU i Grupie PZU

2.1 PZU

Jednostką dominującą w Grupie PZU jest PZU – spółka akcyjna z siedzibą w Warszawie przy Al. Jana Pawła II 24.

PZU jest wpisany do Krajowego Rejestru Sądowego w Sądzie Rejonowym dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, do rejestru przedsiębiorców pod numerem KRS 0000009831.

Podstawowym przedmiotem działalności PZU według Polskiej Klasyfikacji Działalności i Europejskiej Klasyfikacji Działalności są pozostałe ubezpieczenia osobowe oraz ubezpieczenia majątkowe (65.12).

2.2 Jednostki Grupy PZU oraz jednostki stowarzyszone

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 września 2020	31 grudnia 2019	
Jednostki ubezpieczeniowe objęte konsolidacją						
1	Powszechny Zakład Ubezpieczeń SA	Warszawa	nd.	nd.	nd.	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-sa
2	Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie SA	Warszawa	18.12.1991	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-zycie
3	Link4 Towarzystwo Ubezpieczeń SA	Warszawa	15.09.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.link4.pl/
4	Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych Polski Zakład Ubezpieczeń Wzajemnych	Warszawa	20.11.2015	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. https://www.tuwpuw.pl/
5	Lietuvos Draudimas AB	Wilno (Litwa)	31.10.2014	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe i osobowe. http://www.ld.lt/
6	Apdrošināšanas Akciju Sabiedrība Balta	Ryga (Łotwa)	30.06.2014	99,99%	99,99%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.balta.lv/
7	PrJSC IC PZU Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia majątkowe. http://www.pzu.com.ua/
8	PrJSC IC PZU Ukraine Life Insurance	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Ubezpieczenia na życie. http://www.pzu.com.ua/
9	UAB PZU Lietuva Gyvybes Draudimas	Wilno (Litwa)	26.04.2002	99,34%	99,34%	Ubezpieczenia na życie. https://pzugd.lt/
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao						
10	Bank Pekao SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi bankowe. https://www.pekao.com.pl/
11	Pekao Bank Hipoteczny SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi bankowe. http://www.pekaobh.pl/
12	Pekao Leasing sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi leasingowe. http://www.pekaoleasing.com.pl/
13	Pekao Investment Banking SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi maklerskie. http://pekaoib.pl/
14	Pekao Faktoring sp. z o.o.	Lublin	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usług faktoringowe. https://www.pekaofactoring.pl/
15	Pekao Powszechno Towarzystwo Emerytalne SA w likwidacji	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi.
16	Pekao Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych SA	Warszawa	11.12.2017	20,02%	20,02%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. https://pekaotfi.pl/
17	Centrum Kart SA	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi finansowe pomocnicze. http://www.centrumkart.pl/
18	Pekao Financial Services sp. z o.o.	Warszawa	07.06.2017	46,82% ¹⁾	46,81% ¹⁾	Agent transferowy. http://www.pekao-fs.com.pl/pl/
19	Pekao Direct sp. z o.o.	Kraków	07.06.2017	20,02%	20,02%	Usługi call – center. https://www.pekaodirect.pl/
20	Pekao Property SA w likwidacji ²⁾	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Działalność deweloperska.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 września 2020	31 grudnia 2019	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Pekao – ciąg dalszy						
21	FPB – Media sp. z o.o. w upadłości	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Działalność deweloperska.
22	Pekao Fundusz Kapitałowy sp. z o.o. w likwidacji	Warszawa	07.06.2017	20,02%	20,02%	Doradztwo gospodarcze.
23	Pekao Investment Management SA	Warszawa	11.12.2017	20,02%	20,02%	Zarządzanie aktywami. https://pekaotfi.pl/o-nas/pekao-investment-mangement
24	Dom Inwestycyjny Xelion sp. z o.o.	Warszawa	11.12.2017	20,02%	20,02%	Pośrednictwo finansowe. https://www.xelion.pl/
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa Kapitałowa Alior Banku						
25	Alior Bank SA	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi bankowe. https://www.aliorbank.pl/
26	Alior Services sp. z o.o.	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Pozostała działalność wspomagająca usługi finansowe, z wyłączeniem ubezpieczeń i funduszy emerytalnych.
27	Alior Leasing sp. z o.o.	Wrocław	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi leasingowe. https://www.aliorbank.pl/wlasna-dzialalnosc/alior-leasing.html
28	Meritum Services ICB SA	Gdańsk	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi informatyczne.
29	Alior TFI SA	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Usługi asset management i zarządzanie subfunduszami Alior SFIO. https://www.aliortfi.com/
30	New Commerce Services sp. z o.o.	Warszawa	18.12.2015	31,93%	31,93%	Sprzedaż produktów niebankowych, udostępnianie platformy zakupowej.
31	Absource sp. z o.o.	Kraków	04.05.2016	31,93%	31,93%	Działalność usługowa w zakresie informatyki.
32	Serwis Ubezpieczeniowy sp. z o.o.	Katowice	30.01.2017	31,93%	31,93%	Działalność brokerska.
33	Corsham sp. z o.o.	Warszawa	04.02.2019	31,93%	31,93%	Doradztwo gospodarcze.
34	RBL_VC sp. z o.o.	Warszawa	07.11.2019	31,93%	31,93%	Działalność związana z zarządzaniem funduszami (venture capital)
35	Harberton sp. z o.o. ³⁾	Warszawa	19.02.2020	31,93%	nd.	Doradztwo gospodarcze.
36	RBL_VC sp. z o.o. ASI SKA ⁴⁾	Warszawa	17.04.2020	31,93%	nd.	Działalność trustów, funduszy i podobnych instytucji finansowych.
37	RUCH SA ⁵⁾	Warszawa	03.06.2020	31,93%	nd.	Sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmienniczych prowadzonych w wyspecjalizowanych sklepach. https://ruch.com.pl/
38	Fincores Business Solutions sp. z o.o.	Warszawa	03.06.2020	31,93%	nd.	Działalność rachunkowo-księgowa; doradztwo podatkowe. https://ruch.com.pl/o-nas/fincores-business-solutions/
39	RUCH Detal SA	Warszawa	03.06.2020	31,93%	nd.	Sprzedaż detaliczna gazet i artykułów piśmienniczych prowadzonych w wyspecjalizowanych sklepach.
40	RUCH Marketing sp. z o.o.	Warszawa	03.06.2020	31,93%	nd.	Stosunki międzyludzkie (public relations) i komunikacja.
41	RUCH Nieruchomości V sp. z o.o.	Warszawa	03.06.2020	31,93%	nd.	Wynajem i zarządzanie nieruchomościami własnymi lub dzierżawionymi .

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 września 2020	31 grudnia 2019	
Jednostki objęte konsolidacją – Grupa PZU Zdrowie						
42	PZU Zdrowie SA	Warszawa	02.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-zdrowie
43	Centrum Medyczne Medica sp. z o.o.	Płock	09.05.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.plock.pzuzdrowie.pl/
44	Sanatorium Uzdrowskie „Krystynka” sp. z o.o.	Ciechocinek	09.05.2014	99,09%	99,09%	Usługi szpitalne, rehabilitacyjne, sanatoryjne. http://www.sanatoriumkrystynka.pl/
45	Przedsiębiorstwo Świadczeń Zdrowotnych i Promocji Zdrowia ELVITA – Jaworzno III sp. z o.o.	Jaworzno	01.12.2014	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.jaworzno.pzuzdrowie.pl/
46	Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	Łaziska Górne	01.12.2014	57,00%	57,00%	Usługi medyczne. http://www.proelmed.pl/
47	Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o. ⁶⁾	Warszawa	08.09.2015	60,46%	60,46%	Usługi medyczne. http://www.cmgamma.pl/
48	Polmedic sp. z o.o.	Radom	30.11.2016	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.radom.pzuzdrowie.pl/
49	Centrum Medyczne św. Łukasza sp. z o.o.	Częstochowa	09.01.2018	100,00%	100,00%	Usługi medyczne https://www.czestochowa.pzuzdrowie.pl/
50	FCM Zdrowie sp. z o.o. ⁷⁾	Warszawa	03.06.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne.
51	Starówka sp. z o.o.	Warszawa	03.06.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://www.starowkanczoz.pl/
52	Tomma Diagnostyka Obrazowa SA	Poznań	09.12.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne. https://tomma.com.pl/
53	Bonus-Diagnosta sp. z o.o.	Poznań	09.12.2019	100,00%	100,00%	Usługi medyczne.
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki						
54	Powszechne Towarzystwo Emerytalne PZU SA	Warszawa	08.12.1998	100,00%	100,00%	Zarządzanie funduszami emerytalnymi. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pte-pzu
55	PZU Centrum Operacji SA	Warszawa	30.11.2001	100,00%	100,00%	Działalność pomocnicza związana z ubezpieczeniami i funduszami emerytalnymi. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-centrumoperacji
56	Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych PZU SA	Warszawa	30.04.1999	100,00%	100,00%	Tworzenie, reprezentowanie i zarządzanie funduszami inwestycyjnymi. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/tfi-pzu
57	PZU Pomoc SA	Warszawa	18.03.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-pomoc
58	PZU Finance AB (publ.)	Sztokholm (Szwecja)	02.06.2014	100,00%	100,00%	Usługi finansowe. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-finance
59	PZU Finanse sp. z o.o.	Warszawa	08.11.2013	100,00%	100,00%	Usługi finansowo-księgowo.
60	Tower Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	27.08.1998	100,00%	100,00%	Działalność deweloperska, eksploatacja i wynajem nieruchomości. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/tower-inwestycje

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 września 2020	31 grudnia 2019	
Jednostki objęte konsolidacją – pozostałe jednostki – ciąg dalszy						
61	Ogrodowa-Inwestycje sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2004	100,00%	100,00%	Nabywanie, eksploatacja, wynajem i zbywanie nieruchomości. http://www.ogrodowainwestycje.pl/
62	Arm Property sp. z o.o.	Kraków	26.11.2014	100,00%	100,00%	Kupno i sprzedaż nieruchomości.
63	Ipsilon sp. z o.o.	Warszawa	02.04.2009	100,00%	100,00%	Usługowa działalność assistance oraz usługi medyczne.
64	PZU Corporate Member Limited	Londyn (Wielka Brytania)	28.09.2017	100,00%	100,00%	Działalność inwestycyjna.
65	PZU LAB SA	Warszawa	13.09.2011	100,00%	100,00%	Usługi konsultingowe, szkoleniowe oraz rozwój innowacji technologicznych w zakresie wsparcia w procesach bezpieczeństwa technicznego i procesowego oraz zarządzania ryzykiem. https://www.pzu.pl/pl/grupa-pzu/spolki/pzu-lab
66	Omicron BIS SA	Warszawa	28.08.2014	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
67	LLC SOS Services Ukraine	Kijów (Ukraina)	01.07.2005	100,00%	100,00%	Usługi assistance.
68	PZU CASH SA	Warszawa	15.09.2017	100,00%	100,00%	Pozostałe pośrednictwo pieniężne. https://www.pzu.pl/grupa-pzu/spolki/pzu-cash-sa
69	Tulare Investments sp. z o.o.	Warszawa	15.09.2017	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
70	PZU Projekt 01 SA	Warszawa	01.09.2020	100,00%	nd.	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją - Grupa Kapitałowa Armatura						
71	Armatura Kraków SA	Kraków	07.10.1999	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż grzejników, baterii sanitarnych oraz administracja i zarządzanie grupą kapitałową. https://www.kfa.pl/
72	Aquaform SA	Środa Wlkp.	15.01.2015	100,00%	100,00%	Produkcja i sprzedaż wyposażenia łazienkowego.
73	Aquaform Badprodukte GmbH in Liquidation	Anhausen (Niemcy)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
74	Aquaform Ukraine TOW	Żytomierz (Ukraina)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
75	Aquaform Romania SRL	Prejmer (Rumunia)	15.01.2015	100,00%	100,00%	Nie prowadzi działalności.
Jednostki objęte konsolidacją – fundusze inwestycyjne						
76	PZU SFIO Universum	Warszawa	15.12.2009	nd.	nd.	Lokowanie środków zebranych od uczestników funduszu.
77	PZU FIZ Dynamiczny w likwidacji	Warszawa	27.01.2010	nd.	nd.	j.w.
78	PZU FIZ Sektora Nieruchomości ⁹⁾	Warszawa	01.07.2008	nd.	nd.	j.w.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 września 2020	31 grudnia 2019	
Jednostki objęte konsolidacją – fundusze inwestycyjne – ciąg dalszy						
79	PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 ⁸⁾	Warszawa	21.11.2011	nd.	nd.	j.w.
80	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 1	Warszawa	12.12.2012	nd.	nd.	j.w.
81	PZU FIZ Aktywów Niepublicznych BIS 2	Warszawa	19.11.2012	nd.	nd.	j.w.
82	PZU FIO Globalny Obligacji Korporacyjnych	Warszawa	30.05.2016	nd.	nd.	j.w.
83	PZU FIZ Akcji Combo w likwidacji	Warszawa	09.03.2017	nd.	nd.	j.w.
84	inPZU Inwestycji Ostrożnych	Warszawa	10.04.2018	nd.	nd.	j.w.
85	inPZU Obligacje Polskie	Warszawa	10.04.2018	nd.	nd.	j.w.
86	inPZU Akcje Polskie	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
87	inPZU Akcji Rynków Rozwiniętych	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
88	inPZU Obligacji Rynków Rozwiniętych	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
89	inPZU Obligacji Rynków Wschodzących	Warszawa	10.05.2018	nd.	nd.	j.w.
90	inPZU Goldman Sachs ActiveBeta Akcje Rynków Wschodzących	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.
91	inPZU Goldman Sachs ActiveBeta Akcje Amerykańskich Dużych Spółek	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.
92	inPZU Akcje CEE plus	Warszawa	28.10.2019	nd.	nd.	j.w.

L.p.	Nazwa podmiotu	Siedziba	Data objęcia kontroli / znaczącego wpływu	% kapitału akcyjnego/udziałowego oraz % głosów posiadanych bezpośrednio lub pośrednio przez PZU		Przedmiot działalności i adres strony internetowej
				30 września 2020	31 grudnia 2019	
Jednostki stowarzyszone						
93	GSU Pomoc Górniczy Klub Ubezpieczonych SA	Gliwice	08.06.1999	30,00%	30,00%	Obsługa ubezpieczeń. http://gsupomoc.pl/
94	CPF Management ⁹⁾	Tortola, Brytyjskie Wyspy Dziewicze	07.06.2017	8,01%	8,01%	Działalność doradcza i biznesowa – spółka nie prowadzi działalności.
95	PayPo sp. z o.o. ¹⁰⁾	Warszawa	15.11.2018	6,39%	6,39%	Usługi finansowe. https://paypo.pl/
96	Sigma BIS SA	Warszawa	03.10.2019	34,00%	34,00%	Działalność reklamowa.

¹⁾ PZU posiada bezpośrednio 33,5% akcji Pekao Financial Services sp. z o.o. a Pekao – 66,5%.

²⁾ 1 marca 2019 roku otwarto proces likwidacji spółki.

³⁾ Dodatkowe informacje zaprezentowano w punkcie 2.3.1.2.

⁴⁾ 17 kwietnia 2020 roku zarejestrowano w KRS nową spółkę, której założycielami są Alior Bank oraz RBL_VC sp. z o. o. Kapitał zakładowy spółki wynosi 50 tys. zł i dzieli się na 50 000 akcji imiennych o wartości nominalnej 1 zł każda akcja.

⁵⁾ Dodatkowe informacje zaprezentowano w punkcie 2.3.1.1.

⁶⁾ 30 października 2020 roku PZU Zdrowie SA nabyło pozostałe udziały Centrum Medycznego Gamma sp. z o.o. i od tego dnia udział Grupy PZU w kapitale i głosach na zgromadzeniu wspólników wynosi 100%.

⁷⁾ 30 października 2020 roku nastąpiło połączenie z PZU Zdrowie SA.

⁸⁾ Fundusze PZU FIZ Sektora Nieruchomości i PZU FIZ Sektora Nieruchomości 2 prowadzą swoją działalność inwestycyjną poprzez zależne spółki prawa handlowego (objęte konsolidacją) mające charakter jednostek specjalnego przeznaczenia, których liczba na 30 września 2020 roku wynosiła odpowiednio 18 i 14 (na 31 grudnia 2019 roku: 18 dla każdego funduszu).

⁹⁾ Jednostka stowarzyszona z Pekao, w której posiada on 40,00% udziału. W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU wywiera na tę jednostkę znaczący wpływ.

¹⁰⁾ Jednostka stowarzyszona z Alior Bankiem, w której posiada on 20,00% udziału. W konsekwencji Zarząd PZU uznaje, że Grupa PZU wywiera na tę jednostkę znaczący wpływ.

2.3 Zmiany zakresu konsolidacji i struktury Grupy PZU

Szczegółowe zasady rachunkowości dotyczące rozliczania transakcji przejęcia zaprezentowano w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2019 rok.

Zmiany zakresu konsolidacji i struktury Grupy PZU, które miały miejsce w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku zaprezentowano w kolejnych punktach.

2.3.1. Nabycia spółek

2.3.1.1. Ruch SA

3 czerwca 2020 roku Harberton, którego jedynym udziałowcem jest Alior Bank i Lurena Investments B.V., z siedzibą w Holandii, zawarły umowę sprzedaży akcji, na podstawie której Harberton nabył 108.824.007 akcji RUCH, stanowiących łącznie 100% kapitału zakładowego, za cenę 1,00 złoty. Akcje RUCH nabyto w wyniku procesu restrukturyzacji tego podmiotu. Proces restrukturyzacji RUCH rozpoczął się od otwarcia Przyspieszonych Postępowań Układowych 1 i 2 (odpowiednio 7 września 2018 roku i 7 lutego 2019 roku), których założeniem było objęcie restrukturyzacją części zobowiązań RUCH.

Celem strategicznym Grupy PZU jest płynne wprowadzenie do RUCH inwestora strategicznego (PKN Orlen), umożliwiającego dalszy rozwój RUCH oraz skuteczne zakończenie procesów restrukturyzacyjnych.

Realizacja celu strategicznego znalazła odzwierciedlenie w podpisanych 1 czerwca 2020 roku:

- Porozumieniu Akcjonariuszy dotyczącym spółki RUCH – zawartym pomiędzy PKN Orlen, PZU, PZU Życie oraz Alior Bankiem. Zgodnie z tym dokumentem akcjonariuszem większościowym i sprawującym wyłączną kontrolę nad RUCH ma być PKN Orlen. Docelowo Grupa PZU będzie akcjonariuszem mniejszościowym, niesprawującym współkontroli nad RUCH;
- Umowie inwestycyjnej – dotyczącej zasad realizacji inwestycji Grupy PZU w akcje RUCH. Alior Bank, poprzez Harberton, zobowiązał się do dokonania umorzenia istniejących akcji RUCH SA oraz do podwyższenia kapitału zakładowego RUCH.

Zgodnie z Umową inwestycyjną wkłady na nowe akcje RUCH oraz stan posiadania akcji oraz praw głosu na Walnym Zgromadzeniu RUCH po dokonaniu podwyższeń kapitału zakładowego będą kształtowały się w następujących proporcjach:

- PKN Orlen – 65%;
- PZU – 14,5%;
- PZU Życie – 14,5%;
- Alior Bank – 6%.

Docelowo udział Grupy PZU w kapitale zakładowym i prawach głosu na Walnym Zgromadzeniu RUCH wyniesie 35%.

Od dnia objęcia kontroli, tj. od 3 czerwca 2020 roku, Grupa PZU objęła RUCH konsolidacją metodą pełną. Jednocześnie, na podstawie zapisów pkt 7 – 9 MSSF 5 oraz postanowień Porozumienia Akcjonariuszy i Umowy inwestycyjnej, na 30 września 2020 roku aktywa i zobowiązania RUCH w niniejszym skróconym śródrocznym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa PZU zaklasyfikowała jako grupy przeznaczone do zbycia, a wynik za okres od objęcia kontroli do dnia bilansowego – jako wynik z działalności zaniechanej. Informacje o aktywach i zobowiązaniach przeznaczonych do sprzedaży zaprezentowano w punkcie 9.27.

2.3.1.2. Harberton sp. z o.o.

19 lutego 2020 roku Alior Bank nabył 100 udziałów o wartości nominalnej 50 zł każdy, stanowiących 100% udziałów w spółce Harberton sp. z o.o. od Blackstone sp. z o.o. Holdings sp.k.

2.3.1.3. Ostateczne rozliczenie nabycia Tomma

Ostateczne rozliczenie nabycia akcji Tomma na dzień objęcia kontroli przeprowadzono na podstawie danych sporządzonych na 30 listopada 2019 roku. Nie wystąpiły istotne różnice danych księgowych pomiędzy 30 listopada a 9 grudnia 2019 roku (datą nabycia). W trakcie kalkulacji wartości firmy:

- dokonano wyceny do wartości godziwej aktywów i zobowiązań wykazanych w sprawozdaniach finansowych nabytych jednostek;
- rozpoznano wartości niematerialne niewykazywane dotąd w sprawozdaniach finansowych nabytych jednostek;
- nie zidentyfikowano zobowiązań warunkowych, ani potencjalnych aktywów z tytułu odszkodowania wymagających ujęcia.

Poniżej zaprezentowano ostateczne rozliczenie transakcji na podstawie wartości godziwej nabytych aktywów i zobowiązań.

Wartość nabytych aktywów netto	Wartość bilansowa	Korekta do wartości godziwej	Wartość godziwa
Aktywa	90	64	154
Wartości niematerialne	-	61	61
Rzeczowe aktywa trwałe	73	3	76
Należności	12	-	12
Pozostałe aktywa	5	-	5
Zobowiązania	(87)	(12)	(99)
Wartość nabytych aktywów netto	3	52	55

Wyliczenie wartości firmy	Rozliczenie prowizoryczne	Korekta	Rozliczenie ostateczne
Przekazana zapłata	147	33	180
Wartość netto możliwych do zidentyfikowania aktywów	(3)	(52)	(55)
Wartość firmy	144	(19)	125

Dane historyczne na 31 grudnia 2019 zostały odpowiednio przekształcone, co zaprezentowano w punkcie 5.3.6.

2.3.2. Transakcje pod wspólną kontrolą

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku zarejestrowano następujące połączenia jednostek gospodarczych w Grupie PZU:

- 2 stycznia 2020 roku połączenie Centrum Medycznego Medica sp. z o.o. (spółka przejmująca) ze spółką Specjalistyczna Przychodnia Przemysłowa „PROF-MED” sp. z o.o. (spółka przejmowana).
- 30 czerwca 2020 roku połączenie PZU Zdrowie SA (spółka przejmująca) ze spółką Alergo-Med Sp. z o.o. (spółka przejmowana).
- 30 czerwca 2020 roku połączenie Bonus-Diagnosta sp. z o.o. (spółka przejmująca) ze spółką Asklepios Diagnostyka sp. z o.o. (spółka przejmowana).

29 maja 2020 roku Pekao nabył zorganizowaną część przedsiębiorstwa Pekao Investment Banking SA związaną ze świadczeniem usług maklerskich.

Transakcje nie miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

2.4 Udziały niekontrolujące

W tabeli poniżej przedstawiono spółki zależne, w których występują lub występowały udziały niekontrolujące:

Nazwa jednostki	30 września 2020	31 grudnia 2019
Pekao ¹⁾	79,98%	79,98%
Alior Bank ²⁾	68,07%	68,07%
Przedsiębiorstwo Usług Medycznych PROELMED sp. z o.o.	43,00%	43,00%
Centrum Medyczne Gamma sp. z o.o. ³⁾	39,54%	39,54%
Sanatorium Uzdrowskie „Krystynka” sp. z o.o.	0,91%	0,91%
PZU LT GD	0,66%	0,66%
AAS Balta	0,01%	0,01%

¹⁾ W konsekwencji PZU posiada także udziały niekontrolujące w jednostkach zależnych Pekao, wymienionych w tabeli w punkcie 2.2.

²⁾ W konsekwencji PZU posiada także udziały niekontrolujące w jednostkach zależnych Alior Banku wymienionych w tabeli w punkcie 2.2.

³⁾ Od 30 października 2020 roku udział Grupy PZU w kapitale zakładowym i głosach na zgromadzeniu wspólników wynosi 100%, a w konsekwencji nie występują już udziały niekontrolujące.

Wartość bilansowa udziałów niekontrolujących	30 września 2020	31 grudnia 2019
Grupa Pekao	20 067	18 683
Grupa Alior Banku	4 198	4 430
Pozostałe	5	6
Razem	24 270	23 119

Poniżej przedstawiono skrócone informacje finansowe dotyczące Grupy Kapitałowej Pekao oraz Grupy Kapitałowej Alior Banku ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym (bez uwzględniania wyłączeń konsolidacyjnych). Dane Grupy Kapitałowej Pekao i Grupy Kapitałowej Alior Banku, uwzględniają efekt korekt z tytułu wyceny aktywów i zobowiązań do wartości godziwej na dzień obejmowania kontroli oraz ich późniejszego rozliczenia w czasie.

Aktywa	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	30 września 2020	31 grudnia 2019	30 września 2020	31 grudnia 2019
Wartość firmy	692	692	-	-
Wartości niematerialne	1 819	1 683	420	644
Inne aktywa	69	45	47	35
Rzeczowe aktywa trwałe	2 078	2 112	700	764
Jednostki wyceniane metodą praw własności	-	-	5	10
Należności od klientów z tytułu kredytów	139 557	139 464	55 492	55 368
Pochodne instrumenty finansowe	6 295	2 457	813	508
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	72 059	48 338	16 075	15 996
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	25 327	15 743	9 044	5 387
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	45 770	31 167	6 747	10 438
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	962	1 428	284	171
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	1 229	1 087	1 236	1 178
Należności	2 158	1 956	856	667
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	6 102	5 463	1 636	1 319
Aktywa przeznaczone do sprzedaży	16	16	140	-
Aktywa, razem	232 074	203 313	77 420	76 489

Kapitały i zobowiązania	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	30 września 2020	31 grudnia 2019	30 września 2020	31 grudnia 2019
Kapitały				
Kapitały przypadające właścicielom jednostki dominującej	25 090	23 360	6 167	6 508
Kapitał podstawowy	262	262	1 306	1 306
Pozostałe kapitały	21 935	20 510	5 803	5 637
Niepodzielony wynik	2 893	2 588	(942)	(435)
Udziały niekontrolujące	11	12	-	-
Kapitały, razem	25 101	23 372	6 167	6 508
Zobowiązania				
Zobowiązania podporządkowane	2 775	2 764	1 799	1 794
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	4 499	6 322	2 004	2 951
Zobowiązania wobec banków	6 864	6 097	695	437
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	180 580	156 688	63 298	62 433
Instrumenty pochodne	6 149	2 649	453	369
Inne zobowiązania	5 091	4 576	2 444	1 618
Rezerwy na świadczenia pracownicze	388	401	37	29
Inne rezerwy	599	414	350	349
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	28	30	1	1
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	-	-	172	-
Zobowiązania, razem	206 973	179 941	71 253	69 981
Kapitały i zobowiązania, razem	232 074	203 313	77 420	76 489

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 30 września 2020 roku	Grupa PZU	Wyłączenie danych Pekao	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolidacyj- cyjnych	Grupa PZU bez Pekao i Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	17 291	-	-	15	17 306
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(347)	-	-	-	(347)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	16 944	-	-	15	16 959
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	373	-	-	3	376
Składki zarobione netto	17 317	-	-	18	17 335
Przychody z tytułu prowizji i opłat	3 037	(2 091)	(844)	72	174
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	8 011	(4 507)	(2 514)	54	1 044
Pozostałe przychody netto z inwestycji	380	(178)	(22)	4	184
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	27	(98)	(37)	-	(108)
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(2 607)	1 108	1 502	(1)	2
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	461	(63)	(91)	-	307
Pozostałe przychody operacyjne	1 020	(131)	(131)	42	800
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(11 770)	-	-	(8)	(11 778)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	418	-	-	-	418
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(11 352)	-	-	(8)	(11 360)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(753)	341	415	(4)	(1)
Koszty odsetkowe	(1 003)	568	378	(13)	(70)
Koszty akwizycji	(2 466)	-	-	(91)	(2 557)
Koszty administracyjne	(4 930)	2 464	1 150	(26)	(1 342)
Pozostałe koszty operacyjne	(4 464)	1 256	676 ¹⁾	1 254 ²⁾	(1 278)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	2 678	(1 331)	482	1 301	3 130
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(2)	-	-	-	(2)
Zysk (strata) brutto	2 676	(1 331)	482	1 301	3 128
Podatek dochodowy	(1 105)	444	6	-	(655)
Zysk netto z działalności kontynuowanej	1 571	(887)	488	1 301	2 473
Strata z działalności zaniechanej	(13)	-	13	-	-
Zysk (strata) netto	1 558	(887)	501	1 301	2 473

¹⁾ W tym odpisy z tytułu utraty wartości wartości niematerialnych zidentyfikowanych podczas nabycia Alior Banku (161 mln zł).

²⁾ W tym odpisy z tytułu utraty wartości wartości firmy powstałych w wyniku nabycia Alior Banku (746 mln zł) i Pekao (555 mln zł). Dodatkowe informacje zaprezentowano w punkcie 9.16.1.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat za okres od 1 stycznia do 30 września 2019 roku (przekształcone)	Grupa PZU	Wyłączenie danych Pekao	Wyłączenie danych Alior Banku	Eliminacja korekt konsolidacyjnych	Grupa PZU bez Pekao i Alior Banku
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	17 501	-	-	7	17 508
Udział reasekuratorów w składce ubezpieczeniowej przypisanej brutto	(338)	-	-	-	(338)
Składki ubezpieczeniowe przypisane netto	17 163	-	-	7	17 170
Zmiana stanu rezerwy składki ubezpieczeniowej netto	64	-	-	5	69
Składki zarobione netto	17 227	-	-	12	17 239
Przychody z tytułu prowizji i opłat	3 051	(2 101)	(847)	70	173
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	9 009	(4 946)	(3 021)	24	1 066
Pozostałe przychody netto z inwestycji	590	(173)	(238)	2	181
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	211	(103)	(54)	-	54
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(1 577)	496	1 126	-	45
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	135	(61)	149	3	226
Pozostałe przychody operacyjne	884	(130)	(117)	30	667
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(12 219)	-	-	-	(12 219)
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	299	-	-	-	299
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(11 920)	-	-	-	(11 920)
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(620)	282	338	-	-
Koszty odsetkowe	(1 606)	913	588	(14)	(119)
Koszty akwizycji	(2 480)	-	-	(45)	(2 525)
Koszty administracyjne	(4 900)	2 532	1 130	(26)	(1 264)
Pozostałe koszty operacyjne	(2 946)	1 276	483	(56)	(1 243)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	5 058	(2 015)	(463)	-	2 580
Udział w wynikach finansowych netto jednostek wycenianych metodą praw własności	(2)	-	(1)	-	(3)
Zysk (strata) brutto	5 056	(2 015)	(464)	-	2 577
Podatek dochodowy	(1 372)	578	205	-	(589)
Zysk (strata) netto	3 684	(1 437)	(259)	-	1 988

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019 (przekształcone)	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019
Zysk netto	887	1 437	(501)	259
Inne całkowite dochody	844	257	160	23
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	841	139	136	20
Wycena instrumentów dłużnych	403	(16)	(5)	(10)
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	6	24	-	-
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	432	131	142	30
Różnice kursowe z przeliczenia	-	-	(1)	-
Niepodlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	3	118	24	3
Wycena instrumentów kapitałowych	3	118	24	3
Dochody całkowite netto, razem	1 731	1 694	(341)	282

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019
Przeptywy pieniężne netto z działalności operacyjnej	26 726	(3 396)	471	1 370
Przeptywy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(24 629)	(2 110)	13	(1 188)
Przeptywy pieniężne netto z działalności finansowej	(1 517)	(1 191)	(186)	24
Przeptywy pieniężne netto, razem	580	(6 697)	298	206

Informacje o dywidendach	Grupa Kapitałowa Pekao		Grupa Kapitałowa Alior Banku	
	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019
Data uchwalenia dywidendy	-	26 czerwca 2019	-	-
Dzień wypłaty dywidendy	-	10 lipca 2019	-	-
Dzień wypłaty dywidendy	-	30 lipca 2019	-	-
Kwota dywidendy na akcję (w zł)	-	6,60	-	-
Wartość dywidendy przypadająca Grupie PZU	-	347	-	-
Wartość dywidendy przypadająca akcjonariuszom niekontrolującym	-	1 385	-	-

3. Struktura akcjonariatu

Według stanu na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego struktura akcjonariatu PZU z uwzględnieniem akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% głosów na Walnym Zgromadzeniu PZU przedstawiała się następująco:

Lp.	Nazwa akcjonariusza	Liczba akcji oraz głosów na Walnym Zgromadzeniu ¹⁾	Procent udziału w kapitale podstawowym oraz w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu
1	Skarb Państwa	295 217 300	34,1875%
2	Pozostali akcjonariusze	568 305 700	65,8125%
Razem		863 523 000	100,00%

¹⁾ Na podstawie raportu bieżącego nr 18/2020 dotyczącego wykazu akcjonariuszy posiadających co najmniej 5% liczby głosów na Nadzwyczajnym Walnym Zgromadzeniu PZU, które odbyło się 26 maja 2020 roku.

3.1 Wskazanie zmian w strukturze własności znacznych pakietów akcji emitenta

W okresie od 1 stycznia 2020 roku do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego nie nastąpiły znaczące zmiany w strukturze własności akcji PZU.

3.2 Akcje lub uprawnienia do nich posiadane przez osoby zarządzające i nadzorujące PZU

Zarówno na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego, jak i na dzień przekazania raportu za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2020 roku (tj. 10 września 2020 roku) Członek Zarządu PZU Tomasz Kulik posiadał 2 847 akcji PZU. Pozostali Członkowie Zarządu, Rady Nadzorczej lub Dyrektorzy Grupy nie posiadali akcji PZU lub uprawnień do nich zarówno na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego, jak i na dzień przekazania raportu za okres 6 miesięcy zakończony 30 czerwca 2020 roku (tj. 10 września 2020 roku).

4. Skład Zarządu, Rady Nadzorczej i Dyrektorzy Grupy

4.1 Skład Zarządu jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2020 roku w skład Zarządu PZU wchodził:

- Paweł Surówka – Prezes Zarządu PZU;
- Aleksandra Agatowska – Członek Zarządu PZU;
- Adam Brzozowski – Członek Zarządu PZU;
- Marcin Eckert – Członek Zarządu PZU;
- Elżbieta Häuser – Schöneich – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Sadurska – Członek Zarządu PZU.

19 lutego 2020 roku Aleksandra Agatowska złożyła rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu PZU z tym samym dniem.

12 marca 2020 roku Paweł Surówka złożył, w porozumieniu z Radą Nadzorczą, rezygnację z pełnienia funkcji Prezesa Zarządu PZU SA z tym samym dniem.

12 marca 2020 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę dotyczącą powołania Beaty Kozłowskiej-Chyły w skład Zarządu PZU, powierzając jej pełnienie funkcji Prezesa Zarządu PZU (do dnia uzyskania zgody KNF, czyli do 2 października 2020 roku, pełniła ona obowiązki Prezesa Zarządu w zakresie dopuszczalnym przez stosowne przepisy). Uchwała weszła w życie z chwilą podjęcia. Powołanie nastąpiło z dniem 12 marca 2020 roku na okres wspólnej kadencji obejmującej trzy pełne lata obrotowe 2020 – 2022.

12 marca 2020 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę powołującą Małgorzatę Kot w skład Zarządu PZU i powierzającą jej pełnienie funkcji członka Zarządu PZU. Uchwała weszła w życie z chwilą podjęcia, a powołanie miało nastąpić na okres wspólnej kadencji obejmującej trzy pełne lata obrotowe 2020 – 2022, ze skutkiem od 1 czerwca 2020 roku. 15 kwietnia 2020 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę uchylającą uchwałę z 12 marca 2020 roku w sprawie powołania Małgorzaty Kot w skład Zarządu PZU.

15 kwietnia 2020 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę dotyczącą powołania Ernesta Bejdy w skład Zarządu PZU, powierzając mu pełnienie funkcji Członka Zarządu PZU. Uchwała weszła w życie z chwilą podjęcia. Powołanie nastąpiło na okres wspólnej kadencji obejmującej trzy pełne lata obrotowe 2020 – 2022, ze skutkiem od 4 maja 2020 roku.

9 września 2020 roku Elżbieta Häuser – Schöneich i Adam Brzozowski złożyli rezygnację z pełnienia funkcji Członka Zarządu PZU.

9 września 2020 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwały dotyczące powołania Małgorzaty Kot oraz Krzysztofa Szypuły w skład Zarządu PZU, powierzając im pełnienie funkcji Członków Zarządu PZU. Uchwały weszły w życie z chwilą podjęcia. Powołanie nastąpiło na okres wspólnej kadencji obejmującej trzy pełne lata obrotowe 2020 – 2022, ze skutkiem od 10 września 2020 roku.

Od 10 września 2020 roku do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w skład Zarządu PZU wchodzili:

- Beata Kozłowska – Chyła – Prezes Zarządu PZU;
- Ernest Bejda – Członek Zarządu PZU;
- Marcin Eckert – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Kot – Członek Zarządu PZU;
- Tomasz Kulik – Członek Zarządu PZU;
- Maciej Rapkiewicz – Członek Zarządu PZU;
- Małgorzata Sadurska – Członek Zarządu PZU;
- Krzysztof Szypuła – Członek Zarządu PZU.

4.2 Skład Rady Nadzorczej jednostki dominującej

Od 1 stycznia 2020 roku w skład Rady Nadzorczej PZU wchodzili:

- Maciej Łopiński – Przewodniczący Rady;
- Paweł Górecki – Wiceprzewodniczący Rady;
- Alojzy Nowak – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Robert Jastrzębski – Członek Rady;
- Tomasz Kuczur – Członek Rady;
- Elżbieta Mączyńska – Ziemacka – Członek Rady;
- Krzysztof Opolski – Członek Rady;
- Robert Śnitko – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

21 kwietnia 2020 roku Alojzy Nowak złożył rezygnację z pełnienia funkcji Członka Rady Nadzorczej PZU z dniem 21 kwietnia 2020 roku.

28 kwietnia 2020 roku Robert Śnitko został wybrany na Sekretarza Rady Nadzorczej PZU.

26 maja 2020 roku Walne Zgromadzenie PZU powołało Józefa Wierzbowskiego w skład Rady Nadzorczej PZU. Uchwała weszła w życie z chwilą powzięcia.

Od 26 maja 2020 roku do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w skład Rady Nadzorczej PZU wchodził:

- Maciej Łopiński – Przewodniczący Rady;
- Paweł Górecki – Wiceprzewodniczący Rady;
- Robert Śnitko – Sekretarz Rady;
- Marcin Chludziński – Członek Rady;
- Agata Górnicka – Członek Rady;
- Robert Jastrzębski – Członek Rady;
- Tomasz Kuczur – Członek Rady;
- Elżbieta Mączyńska – Ziemacka – Członek Rady;
- Krzysztof Opolski – Członek Rady;
- Józef Wierzbowski – Członek Rady;
- Maciej Zaborowski – Członek Rady.

4.3 Dyrektorzy Grupy PZU

Oprócz Członków Zarządu kluczowym personelem kierowniczym w Grupie PZU są także Dyrektorzy Grupy PZU.

Od 1 stycznia 2020 roku Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Adam Brzozowski (PZU Życie);
- Bartłomiej Litwińczuk (PZU);
- Dorota Macieja (PZU);
- Roman Pałac (PZU).

Z dniem 13 marca 2020 roku ze stanowiska Dyrektora Grupy PZU odwołano Romana Pałaca.

W 2020 roku na stanowisko Dyrektora Grupy PZU powołano Aleksandrę Agatowską (z dniem 20 lutego 2020 roku), Małgorzatę Kot (z dniem 16 kwietnia 2020 roku) oraz Ernesta Bejdę (z dniem 4 maja 2020 roku).

Z dniem 9 września 2020 roku ze stanowiska Dyrektora Grupy PZU odwołano Małgorzatę Kot oraz Adama Brzozowskiego.

Na dzień przekazania niniejszego raportu okresowego Dyrektorami Grupy PZU byli:

- Aleksandra Agatowska (PZU);
- Ernest Bejda (PZU Życie);
- Bartłomiej Litwińczuk (PZU);
- Dorota Macieja (PZU).

5. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości i kluczowe szacunki i osądy

Szczegółowe zasady (politykę) rachunkowości oraz kluczowe szacunki i osądy zaprezentowano w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PZU za 2019 rok.

W skróconym śródrocznym sprawozdaniu finansowym zastosowano te same zasady (polityki) rachunkowości i metody obliczeniowe, co w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy PZU za 2019 rok, za wyjątkiem zmian opisanych w punktach 5.1 i 5.2.

5.1 Zmiany w stosowanych MSSF

5.1.1. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wchodzące w życie od 1 stycznia 2020 roku

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym zastosowano następujące zmiany w standardach.

Nazwa standardu/interpretacji	Rozporządzenie zatwierdzające	Komentarz
Zmiana do założeń koncepcyjnych	2019/2075	<p>Zmienione założenia koncepcyjne zawierają kilka nowych koncepcji dotyczących wyceny, uwzględniają zaktualizowane definicje i kryteria uznawania aktywów i zobowiązań oraz wytyczne dotyczące raportowania wyników finansowych. Dodatkowo zawierają wyjaśnienia dotyczące ważnych obszarów, takich jak rola zarządzania, ostrożność i niepewności pomiaru w sprawozdaniach finansowych.</p> <p>Zmiany nie miały znaczącego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiany do MSR 1 i MSR 8 – definicja materialności	2019/2104	<p>Zgodnie z nową definicją, informacje są istotne, jeżeli w uzasadniony sposób można oczekiwać, że ich pominięcie, zniekształcenie lub ukrycie może mieć wpływ na decyzje podejmowane przez głównych użytkowników sprawozdań finansowych na podstawie tych sprawozdań finansowych.</p> <p>Zmiana nie miała znaczącego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiana do MSSF 9 i MSSF 7 – reforma referencyjnej stopy procentowej	2020/34	<p>Zmiana wymaga przygotowania ujawnień jakościowych i ilościowych, aby umożliwić użytkownikom sprawozdań finansowych zrozumienie, w jaki sposób na relacje zabezpieczające jednostki wpływa niepewność wynikająca z reformy referencyjnej stopy procentowej. Zmiany wprowadzają czasowe zwolnienie ze stosowania określonych wymogów rachunkowości zabezpieczeń w taki sposób, aby reforma wskaźników stóp procentowych nie powodowała rozwiązania powiązań zabezpieczających. Kluczowe zwolnienia dotyczą wymogów, aby przepływy były „wysoko prawdopodobne”, komponentów ryzyka, oceny prospektywnej, retrospektywnego testu efektywności i przeklasyfikowania rezerwy z tytułu zabezpieczenia przepływów pieniężnych.</p> <p>Grupa PZU zastosowała zwolnienie wynikające ze zmiany do standardów i nie dokonała weryfikacji efektywności relacji zabezpieczających.</p>
Zmiana do MSSF 3 – Połączenia jednostek	2020/551	<p>Zmiany mają na celu doprecyzowanie różnicy pomiędzy nabyciem działalności a nabyciem grupy aktywów.</p> <p>Zmiany nie miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>
Zmiana do MSSF 16 – modyfikacje płatności wynikające z pandemii COVID-19	2020/1434	<p>Zmiana pozwala leasingobiorcy traktować wszystkie zmiany dotyczące płatności leasingowych wynikające z udzielonych udogodnień tak, jak gdyby nie stanowiły modyfikacji leasingu, bez dokonywania osądów, o których mówi standard. Zmiany płatności muszą być bezpośrednią konsekwencją pandemii COVID-19.</p> <p>Zmiana nie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.</p>

5.1.2. Standardy i interpretacje oraz zmiany standardów wydane, jeszcze nieobowiązujące

- Brak standardów i interpretacji zatwierdzonych rozporządzeniem Komisji Europejskiej
- Niezatwierdzone przez Komisję Europejską:

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez RMSR	Data wejścia w życie (wg RMSR)	Komentarz
MSSF 17 – Kontrakty ubezpieczeniowe	18 maja 2017 25 czerwca 2020 (zmiany do standardu)	1 stycznia 2023	<p>Celem standardu jest określenie jednolitych zasad rachunkowości dla wszystkich typów kontraktów ubezpieczeniowych, z uwzględnieniem posiadanych przez ubezpieczyciela kontraktów reasekuracyjnych. Wprowadzenie jednolitych standardów powinno zapewnić porównywalność raportów finansowych pomiędzy jednostkami, państwami i rynkami kapitałowymi.</p> <p>Nowy standard definiuje jako kontrakt ubezpieczeniowy umowę, w której jedna strona przyjmuje znaczące ryzyko ubezpieczeniowe od posiadacza polisy i zobowiązuje się do zrekompensowania posiadaczowi polisy niekorzystnego efektu określonego, niepewnego przyszłego zdarzenia. Poza zakresem standardu pozostaną m. in. umowy inwestycyjne, gwarancje na produkt, gwarancje kredytowe, obligacje katastroficzne i tzw. pogodowe instrumenty pochodne (umowy, które wymagają płatności w oparciu o czynnik klimatyczny, geologiczny lub inną zmienną fizyczną, która nie jest specyficzna dla strony umowy).</p> <p>Standard wprowadza definicję granicy kontraktu, definiując jej początek jako wcześniejszy z momentów – początek ochrony, data wymagalności pierwszej składki, moment, gdy fakty i okoliczności wskazują, że umowa należy do grupy umów stratnych. Koniec granicy kontraktu występuje, gdy ubezpieczyciel ma prawo lub praktyczną możliwość ponownej oceny ryzyka dla konkretnego posiadacza polisy lub grupy polis, a wycena składki nie obejmuje ryzyka związanego z przyszłymi okresami.</p> <p>Zgodnie z MSSF 17 kontrakty będą wyceniane w jeden z poniższych sposobów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • GMM – <i>General Measurement Model</i> – podstawowy model wyceny, gdzie łączną wartość zobowiązania ubezpieczeniowego kalkuluje się jako sumę: <ul style="list-style-type: none"> ○ zdyskontowanej wartości najlepszego oszacowania przyszłych przepływów pieniężnych – oczekiwanych (ważonych prawdopodobieństwem) przepływów pieniężnych ze składek, roszczeń, świadczeń, wydatków i kosztów akwizycji, ○ korekty z tytułu ryzyka (ang. <i>risk adjustment</i> – RA) – indywidualnego oszacowania niepewności związanej z ilością oraz czasem przyszłych przepływów pieniężnych oraz ○ marży dla usług umownych (<i>contractual service margin</i> – CSM) – reprezentującej oszacowanie przyszłych zysków rozpoznawanych w czasie trwania polisy. Wartość CSM jest wrażliwa na zmiany oszacowań przepływów pieniężnych, wynikających np. ze zmian założeń nieekonomicznych. CSM nie może być wartością ujemną – wszelkie straty z kontraktu rozpoznaje się natychmiast w rachunku zysków i strat; • PAA – <i>premium allocation approach</i> – model uproszczony, który można zastosować do wyceny kontraktów ubezpieczeniowych o okresie ochrony nieprzekraczającym 1 roku lub gdy jego zastosowanie nie prowadzi do istotnych różnic w stosunku do modelu GMM. W tym modelu wycena zobowiązania z tytułu pozostałej ochrony ubezpieczeniowej (<i>liability for remaining coverage</i>) jest analogiczna do mechanizmu rezerwy składki, bez oddzielnej prezentacji RA i CSM, natomiast wycenę zobowiązania z tytułu poniesionych szkód (<i>liability for incurred claims</i>) przeprowadza się za pomocą modelu GMM (bez kalkulacji CSM). • VFA – <i>variable fee approach</i> – model stosowany dla kontraktów ubezpieczeniowych z bezpośrednim udziałem w zysku.

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez RMSR	Data wejścia w życie (wg RMSR)	Komentarz
			<p>Wartość zobowiązania liczona jest analogicznie, jak w modelu GMM, wartość CSM jest dodatkowo wrażliwa na zmiany założeń ekonomicznych.</p> <p>MSSF 17 zakłada odrębne ujmowanie kontraktów reasekuracyjnych od reasekurowanych kontraktów ubezpieczeniowych. Cedent wycenia kontrakty reasekuracyjne za pomocą zmodyfikowanej metody GMM lub (o ile to możliwe) – metodą PAA. Modyfikacje metody GMM wynikają przede wszystkim z faktu, iż kontrakty reasekuracyjne są zazwyczaj aktywem, a nie zobowiązaniem, a cedent raczej płaci wynagrodzenie reasekuratorowi niż czerpie zyski z kontraktu. Modyfikacje mają także zredukować rozbieżności wynikające z odrębnego ujmowania kontraktu reasekuracyjnego od reasekurowanych kontraktów ubezpieczeniowych.</p> <p>W przypadku kontraktów reasekuracyjnych zarówno zysk, jak i stratę skalkulowaną na moment rozpoznania kontraktu ujmuje się w sprawozdaniu z sytuacji finansowej i rozlicza przez okres ochrony reasekuracyjnej. Założenia do wyceny kontraktu reasekuracyjnego powinny być spójne z używanymi do wyceny reasekurowanych kontraktów ubezpieczeniowych. Dodatkowo wycena powinna uwzględniać ryzyko niewywiązania się reasekuratora ze swoich zobowiązań.</p> <p>25 czerwca 2020 roku RMSR opublikowała zmiany do MSSF 17, z których najważniejszą jest odroczenie wdrożenia standardu do 1 stycznia 2023 roku. Poza szczegółowymi wyjaśnieniami dotyczącymi poszczególnych rodzajów kontraktów ubezpieczeniowych, zmiana wprowadziła także możliwość zmiany szacunków aktuarialnych związanych z wdrożeniem MSSF 17 w kolejnych śródrocznych sprawozdaniach finansowych lub w sprawozdaniu rocznym (konieczność spójnego zastosowania na poziomie raportującej jednostki) oraz uprościła zasady prezentacji kontraktów w sprawozdaniu z sytuacji finansowej dopuszczając agregację aktywów lub zobowiązań na poziomie portfela, a nie grup umów.</p> <p>W połowie 2018 roku Grupa PZU formalnie rozpoczęła prace projektowe w zakresie wdrożenia standardu we wszystkich ubezpieczeniowych spółkach Grupy PZU. W ramach projektu Grupa PZU pracuje m. in. nad:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizą luki w istniejących procesach, narzędziach i systemach IT; • określeniem nowych elementów koniecznych do zaimplementowania w procesach i obszarach, na które istotny wpływ będzie miało wdrożenie MSSF 17; • analizą aktualnej oferty produktowej pod kątem segmentacji i zasad wyceny zgodnie z MSSF 17; • wyborem systemu wspierającego proces raportowania zgodnie z wymogami MSSF 17. <p>Na dzień przekazania skonsolidowanego sprawozdania finansowego Komisja Europejska nie zatwierdziła standardu, a RMSR kontynuuje prace nad jego ostatecznym kształtem.</p> <p>Grupa PZU prowadzi prace projektowe związane z wdrożeniem standardu. W obecnej fazie projektu implementacji MSSF 17, nie jest możliwe oszacowanie wpływu zastosowania MSSF 17 na całkowite dochody i kapitały własne Grupy PZU.</p>

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez RMSR	Data wejścia w życie (wg RMSR)	Komentarz
Zmiana do MSR 1 – klasyfikacja zobowiązań jako krótko i długoterminowe	23 stycznia 2020	1 stycznia 2023	Zmiana precyzuje, że przy określaniu prawa do odroczenia realizacji zobowiązania bierze się pod uwagę warunki istniejące na koniec okresu sprawozdawczego, a także, że klasyfikacja nie zależy od intencji lub oczekiwań jednostki co do chęci skorzystania z możliwości odroczenia realizacji zobowiązania. Zmiany nie będą miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiany do MSSF 3	14 maja 2020	1 stycznia 2022	Zmiany obejmują: <ul style="list-style-type: none"> • aktualizacja odniesień do Założeń koncepcyjnych (z 2018 roku zamiast 1989 roku); • dodanie konieczności stosowania MSR 37 lub KIMSF 21 zamiast założeń koncepcyjnych – w przypadku transakcji i zdarzeń objętych zakresem tego standardu i interpretacji na potrzeby identyfikacji zobowiązań przejętych w transakcji połączenia jednostek; • jednoznaczny zakaz ujmowania aktywów warunkowych nabytych w ramach połączenia jednostek; Zmiana nie będzie miała wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiana do MSR 16 – Rzeczowe aktywa trwałe: przychody osiągnięte przed oddaniem do użytkowania	14 maja 2020	1 stycznia 2022	Zmiana zabrania odliczania od wartości początkowej rzeczowych aktywów trwałych kwot uzyskanych ze sprzedaży produktów, wytworzonych w trakcie doprowadzania składnika aktywów do stanu zdatności do użytkowania zgodnie z przeznaczeniem (z produkcji testowej). Takie wpływy ze sprzedaży i związane z nimi koszty będą ujmowane w wyniku finansowym. Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiana do MSR 37 – Umowy rodzące obciążenia – koszty wypełnienia obowiązków umownych	14 maja 2020	1 stycznia 2022	Zmiany określają, jakie koszty należy uwzględniać przy ocenie, czy dana umowa jest umową rodzącą obciążenia. W zmianach sprecyzowano, że „koszty wykonania umowy” to koszty bezpośrednio związane z umową i obejmują: <ul style="list-style-type: none"> • przyrostowe koszty wykonania umowy, np. koszty materiałów bezpośrednich, robocizna bezpośrednia; oraz • alokację innych kosztów, które są bezpośrednio związane z wykonaniem umowy, np. alokacja odpisu amortyzacyjnego od pozycji rzeczowych aktywów trwałych wykorzystywanych do wykonania umowy. Zmiana nie będzie miała istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.

Nazwa standardu/ interpretacji	Data wydania przez RMSR	Data wejścia w życie (wg RMSR)	Komentarz
Zmiany do MSSF 2018 – 2020	14 maja 2020	1 stycznia 2022	Zmiany dotyczą: <ol style="list-style-type: none"> 1. MSSF 1 – zmiana zezwała jednostce zależnej, która przyjmuje MSSF do stosowania później niż jej jednostka dominująca i stosuje paragraf D16(a) MSSF 1, na wycenę skumulowanych różnic kursowych przy użyciu kwot zaraportowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej na podstawie daty przejścia jednostki dominującej na MSSF; 2. MSSF 9 – zmiana wyjaśnia, że na potrzeby testu „10 procent” do oceny, czy należy zaprzestać ujmowania zobowiązania finansowego należy uwzględnić jedynie opłaty zapłacone lub otrzymane między pożyczkobiorcą a pożyczkodawcą, w tym opłaty zapłacone lub otrzymane przez pożyczkobiorcę lub pożyczkodawcę w imieniu drugiej strony; 3. MSSF 16 – zmiana usuwa przykład dotyczący zwrotu kosztów ulepszeń leasingu przez leasingodawcę (ze względu na niejasności z nim związane); 4. MSR 41 – w celu zapewnienia spójności z MSSF 13, zmiana usuwa wymóg z paragrafu 22 MSR 41, zgodnie z którym jednostki powinny wyłączać przepływy pieniężne z opodatkowania przy wycenie wartości godziwej składnika aktywów biologicznych metodą wartości bieżącej. Zmiany nie będą miały istotnego wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy PZU.
Zmiany do MSSF 4 – Przedłużenie tymczasowego zwolnienia ze stosowania MSSF 9	25 czerwca 2020	1 stycznia 2021	Zmiana przedłuża tymczasowe zwolnienie ze stosowania MSSF 9 o dwa lata (odracza termin wygaśnięcia zwolnienia z okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku na okresy roczne rozpoczynające się 1 stycznia 2023 roku lub później – zgodnie z terminem wejścia w życie MSSF 17 Kontrakty ubezpieczeniowe), przy czym wcześniejsze wdrożenie jest dopuszczalne. Zmiana wynika z opublikowanych 25 czerwca 2020 roku zmian do MSSF 17. Zmiana nie będzie miała zastosowania w Grupie PZU, ze względu na fakt wdrożenia MSSF 9 z początkiem 2018 roku.

Podsumowując, Grupa PZU nie przewiduje, aby wprowadzenie powyższych standardów oraz interpretacji (z wyjątkiem MSSF17) miało istotny wpływ na stosowane przez Grupę PZU zasady rachunkowości.

5.2 Zastosowanie szacunków i założeń

Grupa PZU dokonała oceny przyjętych szacunków i założeń i uwzględniła w nich wpływ pandemii COVID-19 na poszczególne aktywa i zobowiązania. Ze względu na istotną niepewność dotyczącą sytuacji ekonomicznej w przyszłości, szacunki te mogą ulec zmianie. Najistotniejszy wpływ na sytuację ekonomiczną Grupy PZU mają założenia przyjmowane do kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych oraz wartości odzyskiwalnej aktywów niefinansowych. Są to przede wszystkim prognozy makroekonomiczne dotyczące m. in. PKB, zatrudnienia czy poziomu stóp procentowych.

5.2.1. Utrata wartości i oczekiwane straty kredytowe

5.2.1.1. Należności od klientów z tytułu kredytów

Pandemia COVID-19 poprzez negatywny wpływ na gospodarkę może doprowadzić do pogorszenia sytuacji finansowej części kredytobiorców. Grupa PZU podejmuje działania, których celem jest zmniejszenie ryzyka kredytowego oraz wsparcie klientów. Do takich działań należy zaliczyć m. in. wzmożony monitoring portfela kredytowego, ze szczególnym uwzględnieniem branż wysoko ryzykownych, wzmocnienie zabezpieczeń prawnych wierzytelności, udzielanie kredytów z gwarancjami BGK, odraczanie na wniosek klienta płatności rat kapitałowo-odsetkowych, odroczenie stosowania sankcji wynikających z braku realizacji klauzul umownych.

Grupa PZU dostosowała swoje podejście do kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych, przyjmując rozwiązania adekwatne do specyfiki poszczególnych jednostek. Ze względu na bezprecedensowy charakter obecnej sytuacji i brak doświadczeń z przeszłości, kalkulacja oczekiwanych strat kredytowych obarczona jest dodatkową dozą niepewności, a przyjęte założenia eksperckie mogą ulegać zmianom w kolejnych okresach.

Oczekiwane pogorszenie sytuacji makroekonomicznej zostało odzwierciedlone w zmianie parametrów ryzyka (PD – prawdopodobieństwo niewykonania zobowiązania, ang. *probability of default* oraz LGD – strata w przypadku niewykonania zobowiązania, ang. *loss given default*) wykorzystywanych w kalkulacji oczekiwanych strat kredytowych na podstawie analizy danych historycznych, uzupełnionych o ocenę ekspercką (ze względu na wyjątkowość aktualnej sytuacji).

Grupa PZU nie zmieniła podejścia do identyfikacji istotnego pogorszenia ryzyka kredytowego, będącego podstawą do kwalifikacji ekspozycji do koszyka 2. Kryteria stosowane są jednak adekwatnie do obecnej sytuacji, zgodnie z „Wytycznymi dotyczącymi ustawowych i pozaustawowych moratoriów na spłaty kredytów stosowanych w obliczu kryzysu spowodowanego przez pandemię COVID-19” (EBA/GL/2020/02) z 2 kwietnia 2020 roku (z późn. zm.). Zgodnie z tymi wytycznymi, udzielenie wakacji kredytowych lub innych działań łagodzących skutki pandemii COVID-19 nie powoduje automatycznej reklasyfikacji ekspozycji do koszyka 2. Taką reklasyfikację może spowodować jednak wzrost ryzyka kredytowego będący następstwem problemów konkretnego dłużnika.

Koszt odpisów z tytułu oczekiwanych strat kredytowych oraz odpisów z tytułu utraty wartości należności od klientów z tytułu kredytów wyniósł w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku 2 351 mln zł. Grupa PZU szacuje, że część tej kwoty jest związana z pandemią COVID -19 i wynika m. in. z pogorszenia parametrów PD i LGD, wzrostu odpisów z tytułu reklasyfikacji do koszyka 2 ze względu na przeprowadzone przeglądy branżowe i działania o podobnym charakterze oraz wzrostu odpisów z tytułu zmniejszenia potencjalnych przyszłych odzysków. Należy zaznaczyć, że część ryzyk (m. in. przeklasyfikowanie ekspozycji ze względu na przeglądy branżowe czy wzrost odpisów z tytułu mniejszych potencjalnych przyszłych odzysków) zmaterializowałyby się niezależnie od pandemii COVID-19.

Informacje o zmianach odpisów z tytułu utraty wartości zaprezentowano w punkcie 9.24.

5.2.1.2. Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe i należności

Sporządzając skrócone śródroczne sprawozdanie finansowe Grupa PZU uwzględniła warunki ekonomiczne (takie jak ceny rynkowe, stopy procentowe czy kursy wymiany walut), które obowiązywały na dzień bilansowy.

Zarząd przeprowadził także analizę wpływu COVID-19 na założenia przyjmowane do kalkulacji odpisów z tytułu utraty wartości należności ubezpieczeniowych (takich jak struktura wiekowa przeterminowania, wskaźniki nieściągalności). W wyniku tej analizy uznano, że pandemia COVID-19 nie miała istotnego wpływu na pogorszenie wspomnianych wskaźników, a odpisy na należności ubezpieczeniowe pozostają na adekwatnym poziomie.

Wartość odpisów utworzonych na inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe oraz na należności wyniosła w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku 37 mln zł, względem ich zmniejszenia o 42 mln zł w analogicznym okresie 2019 roku.

Szczegółowe informacje o zmianach wartości odpisów z tytułu utraty wartości zaprezentowano w punktach 9.6 i 9.24.

5.2.2. Wartość firmy

Szczegółowe informacje na temat czynników niepewności, analizy przesłanek utraty wartości oraz przeprowadzonych testów na utratę wartości wartości firmy zaprezentowano w punkcie 9.16.1.

5.2.3. Rezerwy techniczno – ubezpieczeniowe

Grupa PZU dokonała analizy ryzyk, będących efektem pandemii COVID-19 na działalność ubezpieczeniowych spółek Grupy PZU. Należą do nich m. in. rezygnacje z polis, niższa sprzedaż ubezpieczeń, wyższy wskaźnik upadłości spółek, ryzyko utraty pracy czy też istotne zmiany w szkodowości. W zakresie ubezpieczeń majątkowych i osobowych ryzyka te w największym stopniu mogą dotyczyć ubezpieczeń kredytów kupieckich, gwarancji finansowych, ubezpieczeń utraty pracy lub utraty zysków czy ubezpieczeń komunikacyjnych. W wyniku przeprowadzonej analizy Grupa PZU nie wprowadziła istotnych zmian w podejściu, a w konsekwencji – w poziomie rezerw techniczno – ubezpieczeniowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych.

W zakresie ubezpieczeń na życie Grupa PZU co miesiąc analizuje zgłoszone szkody, w celu identyfikacji zmian będących skutkiem pandemii. W jej wyniku Grupa PZU uznała adekwatność wysokości rezerw na niewypłacone odszkodowania i świadczenia (IBNR) na 30 września 2020 roku.

Zmiany szacunków i założeń w ubezpieczeniach na życie

Wysokość rezerw ubezpieczeń na życie odpowiada wartości zobowiązań wynikających z zawartych umów ubezpieczeń. Ustalana jest jako różnica pomiędzy wartością bieżącą oczekiwanych świadczeń, a wartością bieżącą oczekiwanych składek. W kalkulacji rezerw uwzględnia się wszystkie świadczenia oraz składki przewidziane w umowach jako kontraktowe zobowiązania i należności, bez względu na fakt, czy umowa będzie przez ubezpieczającego realizowana do końca umówionego okresu, czy będzie przez niego wypowiedziana. Przyjęte założenia dotyczące częstotliwości występowania zdarzeń objętych ochroną ubezpieczeniową, tj. śmiertelność, zachorowalność i wypadkowość ustala się na podstawie publicznie dostępnych statystyk, w Polsce przykładowo PTTŻ lub w oparciu o statystyki własne opracowane na podstawie danych historycznych z poszczególnych grup produktów znajdujących się w portfelu.

Założenia stosowane w kalkulacji rezerw ubezpieczeń na życie określa się odrębnie dla poszczególnych produktów ubezpieczeniowych w momencie ustalania taryf składek i wprowadzenia danego produktu do sprzedaży. Założenia te obarczone są naturalną niepewnością wynikającą z długiego horyzontu czasowego. Jednocześnie, co roku poszczególne przyjmowane założenia są weryfikowane pod względem ich adekwatności. Analizie poddawane są dane w szczególności pod kątem zachowania całego portfela, a nie pojedynczych przypadków. W przypadku stwierdzenia nieadekwatności danego założenia, jest ono weryfikowane i zmieniane, co bezpośrednio prowadzi do zmiany wysokości zobowiązań prezentowanych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

Na 30 czerwca 2020 roku Grupa PZU dokonała rewizji niektórych założeń stosowanych przy wyliczaniu rezerw w ubezpieczeniach na życie.

Spadek rentowności obligacji, wynikający z obniżek stóp procentowych, powoduje obniżenie prognozowanych stóp zwrotu z aktywów stanowiących pokrycie rezerw. Grupa PZU podjęła więc decyzję o obniżeniu stopy technicznej dla portfela ubezpieczeń kontynuowanych i grupowych do poziomu 1,5% (przed zmianą wynosiła ona od 1,5% do 3% w zależności od daty zawarcia, bądź modyfikacji polisy).

W kalkulacji rezerw techniczno-ubezpieczeniowych Grupa PZU wykorzystuje m. in. PTTŻ lub inne, dostępne publicznie statystyki. Dla portfela ubezpieczeń grupowych i kontynuowanych w kalkulacji rezerw przyjmowane są również założenia dotyczące prawdopodobieństw posiadania współubezpieczonych (małżonka, rodziców i teściów). Założenia te, z uwagi na ich długoterminowy charakter, obciążone są naturalną niepewnością, co do faktycznego rozwoju portfela. W ostatnich latach Grupa PZU obserwowała w zakresie tych założeń narastające niedopasowanie realizowanych świadczeń w stosunku do prognozowanych na podstawie przyjmowanych założeń. Niedopasowanie to wynika z ogólnego spadku śmiertelności i wydłużenia się trwania życia. Z tego względu podjęto decyzję o dopasowaniu założeń do obserwowanej sytuacji demograficznej.

Dla współczynnika śmiertelności zastosowano PTTŻ z 2018 roku z dodatkowymi narzutami dla głównych ubezpieczonych (uzależnionymi od wieku ubezpieczonego). Dokonano również aktualizacji prawdopodobieństw posiadania osób współubezpieczonych.

Grupa PZU dokonała także zmiany sposobu kalkulacji rezerw dla portfela ubezpieczeń grupowych i zastosowała do nich metodę indywidualną, zamiast dotychczas stosowanej – hipotetycznej struktury portfela.

W trzecim kwartale 2020 roku Grupa PZU stosowała założenia po zmianach przyjętych na 30 czerwca 2020 roku i nie dokonywała dalszych modyfikacji.

5.2.4. Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytu

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku Grupa PZU dokonała aktualizacji wartości rezerwy na potencjalne zwroty kosztów kredytu. Aktualizacji dokonano na 30 czerwca 2020 roku i wynikała ona z uwzględnienia najbardziej aktualnych danych dotyczących napływających reklamacji oraz kwot zwrotu. Szczegółowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 9.36.

5.2.5. Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich

Na 30 września 2020 roku Grupa PZU dokonała oceny prawdopodobieństwa wpływu ryzyka prawnego dotyczącego walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich na przyszłe oczekiwane przepływy pieniężne z ekspozycji kredytowych oraz na prawdopodobieństwo wypływu środków pieniężnych.

Biorąc pod uwagę niejednolite orzecznictwo sądowe oraz krótki okres danych historycznych dotyczących pozwów sądowych oszacowanie rezerwy wiąże się z przyjęciem eksperckich założeń i obciążone jest istotną niepewnością.

Dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 9.36.

5.3 Objąsnienie różnicy między rocznym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym za 2019 rok a niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym

W celu lepszego odzwierciedlenia charakteru ekonomicznego transakcji dokonano zmian prezentacyjnych opisanych w punktach 5.3.1 - 5.3.3 oraz 5.3.5. Ze względu na ostateczne rozliczenie nabycia akcji Tomma dokonano przekształcenia danych porównywalnych, o czym mowa w punkcie 5.3.4.

5.3.1. Zmiana prezentacji przychodów odsetkowych wyliczonych przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej

Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, które do tej pory prezentowano w „Przychodach netto z inwestycji” wydzielono do odrębnej pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat.

5.3.2. Zmiana prezentacji odpisów na udzielone gwarancje i poręczenia

Utworzenia i rozwiązania rezerwy na udzielone gwarancje i poręczenia, które były prezentowane w szyku rozwartym odpowiednio w pozostałych kosztach operacyjnych i pozostałych przychodach operacyjnych zaprezentowano w kwocie netto w pozycji „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”.

5.3.3. Zmiana prezentacji wyceny należności od klientów z tytułu kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Wycenę kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, którą w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2019 rok prezentowano w pozycji „Wycena instrumentów dłużnych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody” wydzielono do odrębnej pozycji innych całkowitych dochodów.

5.3.4. Rozliczenie nabycia Tomma

W związku z ostatecznym rozliczeniem nabycia akcji Tomma dokonano retrospektywnego przekształcenia danych na 31 grudnia 2019 roku. Dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 2.3.1.3.

5.3.5. Zmiana prezentacji zobowiązań finansowych

Zobowiązania podporządkowane, zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych, zobowiązania wobec banków, zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów oraz ujemną wycenę instrumentów pochodnych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym za 2019 rok prezentowano w pozycji „Zobowiązania finansowe”. W celu zwiększenia użyteczności sprawozdań w skróconym śródrocznym sprawozdaniu skonsolidowanym zaprezentowano je w odrębnych pozycjach sprawozdania z sytuacji finansowej.

5.3.6. Wpływ różnic na skonsolidowane sprawozdanie finansowe

W kolejnych tabelach zaprezentowano wpływu powyższych zmian na pozycje skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	1 lipca - 30 września 2019 (historyczne)	5.3.1	5.3.2	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone)
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	nd.	3 040	-	3 040
Pozostałe przychody netto z inwestycji	nd.	325	-	325
Przychody netto z inwestycji	3 365	(3 365)	-	nd.
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(501)	-	(1)	(502)
Pozostałe przychody operacyjne	360	-	(51)	309
Pozostałe koszty operacyjne	(863)	-	52	(811)
Zysk netto, w tym:	1 486	-	-	1 486
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej	879	-	-	879
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących	607	-	-	607

Skonsolidowany rachunek zysków i strat	1 stycznia - 30 września 2019 (historyczne)	5.3.1	5.3.2	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone)
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	nd.	9 009	-	9 009
Pozostałe przychody netto z inwestycji	nd.	590	-	590
Przychody netto z inwestycji	9 599	(9 599)	-	nd.
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	(1 544)	-	(33)	(1 577)
Pozostałe przychody operacyjne	1 117	-	(233)	884
Pozostałe koszty operacyjne	(3 212)	-	266	(2 946)
Zysk netto, w tym:	3 684	-	-	3 684
- zysk przypisywany właścicielom jednostki dominującej	2 360	-	-	2 360
- zyski (straty) przypisywane właścicielom udziałów niekontrolujących	1 324	-	-	1 324

Skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów	1 lipca - 30 września 2019 (historyczne)	5.3.3	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone)	1 stycznia - 30 września 2019 (historyczne)	5.3.3	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone)
Zysk netto	1 486	-	1 486	3 684	-	3 684
Inne całkowite dochody	234	-	234	700	-	700
Podlegające późniejszemu przeniesieniu do rachunku zysków i strat	292	-	292	668	-	668
Wycena instrumentów dłużnych	198	(7)	191	484	(24)	460
Wycena należności od klientów z tytułu kredytów	nd.	7	7	nd.	24	24
Dochody całkowite netto, razem	1 720	-	1 720	4 384	-	4 384

Aktywa	31 grudnia 2019 (historyczne)	5.3.4	5.3.5	31 grudnia 2019 (przekształcone)
Wartość firmy	4 053	(19)	-	4 034
Wartości niematerialne	3 096	61	-	3 157
Rzeczowe aktywa trwałe	4 226	3	-	4 229
Aktywa, razem	343 340	45	-	343 385

Kapitały i zobowiązania	31 grudnia 2019 (historyczne)	5.3.4	5.3.5	31 grudnia 2019 (przekształcone)
Kapitały, razem	39 288	-	-	39 288
Zobowiązania				
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	47 329	-	-	47 329
Zobowiązania podporządkowane	nd.	-	6 700	6 700
Zobowiązania z tytułu własnych dłużnych papierów wartościowych	nd.	-	9 273	9 273
Zobowiązania wobec banków	nd.	-	6 604	6 604
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	nd.	-	218 588	218 588
Pochodne instrumenty finansowe	nd.	-	3 018	3 018
Inne zobowiązania	8 069	33	2 307	10 409
Rezerwy na świadczenia pracownicze	534	-	-	534
Inne rezerwy	867	-	-	867
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	734	12	-	746
Zobowiązania finansowe	246 490	-	(246 490)	nd.
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	29	-	-	29
Zobowiązania, razem	304 052	45	-	304 097
Kapitały i zobowiązania, razem	343 340	45	-	343 385

6. Znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego

W trzecim kwartale 2020 roku nie wystąpiły znaczące zdarzenia mające wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku następujące znaczące zdarzenia miały wpływ na istotną zmianę struktury pozycji sprawozdania finansowego:

- w wyniku przeprowadzonych testów na utratę wartości Grupa PZU podjęła decyzję o dokonaniu odpisów z tytułu utraty wartości: wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku, wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Pekao oraz wartości niematerialnych zidentyfikowanych w wyniku nabycia Alior Banku (dodatkowe informacje zaprezentowano w punkcie 9.16.1);
- gorsza koniunktura na rynku finansowym na skutek pandemii COVID-19 powodująca wzrost odpisów na oczekiwane straty kredytowe należności od klientów z tytułu kredytów (dodatkowe informacje zaprezentowano w punkcie 15);
- zmiany szacunków i założeń w ubezpieczeniach na życie – zmiana stopy technicznej, aktualizacja założeń dotyczących śmiertelności oraz prawdopodobieństw posiadania współubezpieczonych (małżonka, rodziców i teściów) – dodatkowe informacje zaprezentowano w punkcie 5.2.3.

7. Korekty błędów lat ubiegłych

W okresie 9 miesięcy od 1 stycznia do 30 września 2020 roku nie dokonano korekt błędów lat ubiegłych.

8. Istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego

Nie wystąpiły istotne zdarzenia po zakończeniu okresu sprawozdawczego.

9. Noty uzupełniające do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

9.1 Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto

Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	3 338	10 677	3 458	11 065
W ubezpieczeniach bezpośrednich	3 333	10 667	3 461	11 068
W ubezpieczeniach pośrednich	5	10	(3)	(3)
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto w ubezpieczeniach na życie	2 262	6 614	2 204	6 436
Składki ubezpieczeń indywidualnych	516	1 354	462	1 222
Składki ubezpieczeń indywidualnie kontynuowanych	510	1 534	506	1 517
Składki ubezpieczeń grupowych	1 236	3 726	1 236	3 697
Składki przypisane brutto, razem	5 600	17 291	5 662	17 501

Składki przypisane brutto w bezpośrednich ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (wg klas rachunkowych określonych w dziale II załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej)	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Następstwa wypadków i choroba (grupa 1 i 2)	220	672	207	564
Komunikacyjne - odpowiedzialność cywilna (grupa 10)	1 311	4 010	1 394	4 297
Komunikacyjne pozostałe (grupa 3)	874	2 698	911	2 893
Morskie, lotnicze i transportowe (grupy 4, 5, 6, 7)	16	78	12	57
Od ognia i innych szkód majątkowych (grupy 8 i 9)	558	2 036	572	2 083
Odpowiedzialność cywilna (grupy 11,12,13)	151	590	151	588
Kredyt i gwarancje (grupy 14,15)	22	62	23	66
Świadczenie pomocy (grupa 18)	134	387	142	401
Ochrona prawna (grupa 17)	3	9	2	8
Pozostałe (grupa 16)	44	125	47	111
Razem	3 333	10 667	3 461	11 068

9.2 Przychody z tytułu prowizji i opłat

Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Działalność bankowa	903	2 570	889	2 553
Marża na transakcjach walutowych z klientami	201	557	207	595
Prowizje maklerskie	41	113	18	70
Działalność powiernicza	17	47	15	45
Obsługa kart płatniczych, kredytowych	257	703	249	688
Wynagrodzenia z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń	17	53	18	54
Kredyty i pożyczki	101	290	105	295
Obsługa rachunków bankowych	101	316	102	306
Przelewy	66	194	79	232
Operacje kasowe	24	63	26	73
Skupione wierzytelności	13	38	12	35
Gwarancje, akredytywy, inkaso, promesy	20	58	19	57
Prowizje z działalności leasingowej	15	44	16	41
Pozostałe prowizje	30	94	23	62
Przychody i opłaty od funduszy oraz towarzystw funduszy inwestycyjnych	122	363	132	384
Ubezpieczenia emerytalne	28	101	34	103
Pozostałe	1	3	3	11
Przychody z tytułu prowizji i opłat, razem	1 054	3 037	1 058	3 051

9.3 Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej

Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Należności od klientów z tytułu kredytów	1 712	5 941	2 288	6 847
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	233	766	260	755
Dłużne papiery wartościowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	324	971	336	952
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	24	22	57
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	3	33	24	77
Pożyczki	45	177	68	194
Skupione wierzytelności	23	81	30	92
Należności	-	1	-	1
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	1	17	12	34
Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej, razem	2 341	8 011	3 040	9 009

9.4 Pozostałe przychody netto z inwestycji

Pozostałe przychody netto z inwestycji	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Pochodne instrumenty zabezpieczające	96	257	78	215
Przychody z dywidend, w tym:	6	49	24	53
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	6	22	24	31
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	27	-	22
Różnice kursowe	58	(23)	185	209
Przychody z tytułu nieruchomości inwestycyjnych	56	167	65	198
Koszty utrzymania nieruchomości inwestycyjnych	(22)	(67)	(26)	(84)
Koszty działalności inwestycyjnej	(6)	(19)	(6)	(18)
Pozostałe	6	16	5	17
Pozostałe przychody netto z inwestycji, razem	194	380	325	590

9.5 Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji

Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	87	120	121	268
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	13	107	39	95
Instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	68	(27)	79	157
Instrumenty kapitałowe	8	(46)	(8)	(5)
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	30	(44)	46	90
Instrumenty dłużne	30	63	41	72
Instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie	6	40	3	16
Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(1)	1	9	28
Instrumenty pochodne	155	(5)	(7)	(8)
Krótką sprzedaż	(1)	5	4	4
Należności	(29)	(97)	(26)	(84)
Nieruchomości inwestycyjne	1	3	3	3
Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji, razem	212	27	104	211

9.6 Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych

Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone)	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone)
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	(10)	(36)	2	28
Instrumenty dłużne wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	(6)	(34)	2	6
Instrumenty wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(4)	(2)	-	22
- instrumenty dłużne	(8)	(2)	-	(9)
- lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	(1)	(1)	1	-
- pożyczki	5	1	(1)	31
Należności od klientów z tytułu kredytów	(557)	(2 351)	(517)	(1 583)
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	(557)	(2 346)	(518)	(1 566)
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	(5)	1	(17)
Udzielone gwarancje i poręczenia	6	(219)	(1)	(33)
Należności	29	(1)	14	14
Jednostki stowarzyszone	-	-	-	(3)
Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych, razem	(532)	(2 607)	(502)	(1 577)

9.7 Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej

Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Inwestycyjne (lokacyjne) instrumenty finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	81	343	192	501
Instrumenty kapitałowe	29	28	(31)	53
Dłużne papiery wartościowe	(15)	191	209	241
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	67	124	14	207
Instrumenty pochodne	(168)	(61)	(387)	(266)
Wycena zobowiązań wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	(2)	(1)	(1)	(5)
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	(3)	8	(1)	(7)
Nieruchomości inwestycyjne	(2)	172	(16)	(88)
Należności od klientów z tytułu kredytów	2	-	1	-
Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej, razem	(92)	461	(212)	135

9.8 Pozostałe przychody operacyjne

Pozostałe przychody operacyjne	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone)	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone)
Przychody ze sprzedaży wyrobów, towarów i usług przez spółki nieubezpieczeniowe	198	520	153	446
Przychody z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	45	135	53	162
Rozwiązanie rezerw	15	76 ¹⁾	1	7
Zwrot kosztów dochodzenia roszczeń	9	31	12	33
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	16	48	15	44
Rozwiązanie odpisów z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	-	4	7	13
Otrzymane odszkodowania	7	12	4	17
Odsetki za nieterminowe uregulowanie należności z ubezpieczeń bezpośrednich i reasekuracji biernej	13	46	8	24
Pozostałe	48	148	56	138
Pozostałe przychody operacyjne, razem	351	1 020	309	884

¹⁾ w tym 57 mln zł rozwiązania rezerwy na UOKiK. Dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 22.2.

9.9 Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych

Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Odszkodowania, świadczenia oraz zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	4 162	11 770	4 095	12 219
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	2 453	7 037	2 472	7 181
- odszkodowania i świadczenia	2 027	5 688	2 025	5 985
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	225	752	250	585
- koszty likwidacji szkód	201	597	197	611
W ubezpieczeniach na życie	1 709	4 733	1 623	5 038
- odszkodowania i świadczenia	1 552	4 596	1 517	4 628
- zmiana stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	128	38	72	310
- koszty obsługi świadczeń	29	99	34	100
Udział reasekuratorów w odszkodowaniach, świadczeniach oraz zmianie stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	(101)	(418)	(104)	(299)
W ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	(101)	(418)	(104)	(299)
Odszkodowania, świadczenia ubezpieczeniowe netto, razem	4 061	11 352	3 991	11 920

9.10 Koszty z tytułu prowizji i opłat

Koszty z tytułu prowizji i opłat	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Koszty transakcji kartowych i bankomatowych, w tym koszty wydanych kart	180	486	149	388
Prowizje z tytułu pozyskania klientów bankowych	25	80	25	66
Prowizje za udostępnianie bankomatów	13	35	12	33
Koszty nagród dla klientów bankowych	5	13	4	12
Koszty przelewów i przekazów	10	29	5	26
Usługi dodatkowe do produktów bankowych	4	15	6	19
Prowizje maklerskie	6	17	3	11
Koszty obsługi rachunków bankowych	1	3	1	3
Koszty operacji banknotowych	9	15	6	13
Koszty działalności powierniczej	5	15	5	14
Pozostałe prowizje	17	45	13	35
Koszty z tytułu prowizji i opłat, razem	275	753	229	620

9.11 Koszty odsetkowe

Koszty odsetkowe	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Depozyty terminowe	71	398	240	744
Depozyty bieżące	31	250	135	403
Wyemitowane własne dłużne papiery wartościowe	73	265	102	322
Pochodne instrumenty zabezpieczające	4	8	4	7
Pożyczki	-	3	15	20
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	-	12	22	43
Kredyty bankowe zaciągnięte przez spółki z Grupy PZU	7	28	7	23
Leasing	7	22	8	22
Pozostałe	4	17	8	22
Koszty odsetkowe, razem	197	1 003	541	1 606

9.12 Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód według rodzaju

Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji według rodzaju	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Zużycie materiałów i energii	34	117	38	127
Usługi obce	414	1 184	406	1 192
Podatki i opłaty	28	95	30	86
Koszty pracownicze	1 111	3 568	1 154	3 536
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	140	451	161	467
Amortyzacja wartości niematerialnych	153	346	94	282
Inne, w tym:	724	2 259	784	2 393
- prowizje w działalności ubezpieczeniowej	569	1 767	610	1 861
- reklama	42	139	71	200
- wynagrodzenia osób obsługujących ubezpieczenia grupowe w zakładach pracy	51	154	52	155
- pozostałe	62	199	51	177
Zmiana stanu odroczonej kosztów akwizycji	40	72	52	8
Koszty administracyjne, akwizycji i likwidacji szkód, razem	2 644	8 092	2 719	8 091

9.13 Pozostałe koszty operacyjne

Pozostałe koszty operacyjne	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone)	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone)
Odpis wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku ¹⁾	-	746	-	-
Odpis wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Pekao ¹⁾	-	555	-	-
Podatek od instytucji finansowych	305	901	283	852
Koszty podstawowej działalności spółek nieprowadzących działalności ubezpieczeniowej, ani bankowej	227	627	185	543
Koszty z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	48	143	55	168
Obowiązkowe opłaty na rzecz instytucji rynku ubezpieczeniowego i bankowego	26	103	25	107
Bankowy Fundusz Gwarancyjny	67	473	32	579
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	16	47	16	50
Opłata na rzecz Komendy Głównej Straży Pożarnej oraz Związku Ochotniczych Straży Pożarnych	3	20	3	22
Wydatki z tytułu działalności prewencyjnej	9	38	9	28
Utworzenie rezerw	33	304	95	214
Amortyzacja wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia spółek	41	131	57	173
Utworzenie odpisów na aktywa niefinansowe	7	177 ²⁾	1	5
Darowizny	1	29	2	25
Odsetki za zwłokę, kary, odszkodowania	3	12	4	12
Koszty dochodzenia roszczeń	18	63	26	64
Pozostałe	20	95	18	104
Pozostałe koszty operacyjne, razem	824	4 464	811	2 946

¹⁾ Dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 9.16.1.

²⁾ W tym odpisy z tytułu utraty wartości wartości niematerialnych zidentyfikowanych podczas nabycia Alior Banku (161 mln zł). Dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 9.16.1.

9.14 Podatek dochodowy

Łączna kwota podatku bieżącego i odroczonego	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Ujętego w rachunku zysków i strat, w tym:	(358)	(1 105)	(470)	(1 372)
- podatek bieżący	(430)	(1 414)	(562)	(1 398)
- podatek odroczony	72	309	92	26
Ujętego w innych całkowitych dochodach (podatek odroczony)	(21)	(290)	(45)	(157)
Razem	(379)	(1 395)	(515)	(1 529)

Podatek dochodowy dotyczący składników innych całkowitych dochodów	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Inne całkowite dochody brutto	133	1 604	279	857
Podatek dochodowy	(21)	(290)	(45)	(157)
Instrumenty dłużne	(42)	(147)	(46)	(109)
Należności od klientów z tytułu kredytów	-	(1)	(1)	(5)
Zabezpieczenie przepływów pieniężnych	3	(145)	(12)	(36)
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	18	3	14	(7)
Inne całkowite dochody netto	112	1 314	234	700

W skład Grupy PZU wchodzi jednostki funkcjonujące w różnych krajach i podlegające odrębnym przepisom podatkowym. Przepisy dotyczące podatku od towarów i usług, podatku dochodowego od osób prawnych, fizycznych czy składek na ubezpieczenia społeczne podlegają stosunkowo częstym zmianom. Obowiązujące w krajach, w których działa Grupa PZU przepisy, zawierają również niejasności, które powodują różnice w opiniach co do interpretacji prawnej przepisów podatkowych między organami państwowymi i przedsiębiorstwami. Rozliczenia podatkowe oraz inne (na przykład celne czy dewizowe) mogą być przedmiotem kontroli organów (w Polsce – przez okres pięciu lat), które uprawnione są do nakładania wysokich kar, a ustalone w wyniku kontroli dodatkowe kwoty zobowiązań muszą zostać wpłacone wraz z wysokimi odsetkami. Zjawiska te generują ryzyko podatkowe, w wyniku którego kwoty wykazane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym mogą ulec zmianie w późniejszym terminie po ostatecznym ustaleniu ich wysokości przez organy skarbowe.

PZU Finance AB (publ.), spółka zależna od PZU, w latach 2014-2015 wyemitowała 5-letnie obligacje w kwocie nominalnej 850 mln EUR, które zapadły w lipcu 2019 roku. Wpływy z emisji zostały przekazane do PZU w formie dwóch pożyczek na łączną kwotę 850 mln EUR. Płatności z tytułu pożyczek były dopasowane do płatności z tytułu obligacji pod względem terminu płatności oraz kwoty. PZU spłacił pożyczki wobec PZU Finance AB 28 czerwca 2019 roku.

W 2018 roku, w związku z wątpliwościami dotyczącymi opodatkowania na podstawie ustawy Swedish Conversion Act (2000:46) różnic kursowych w sytuacji, gdzie walutą sprawozdawczą jest euro, PZU Finance AB (publ.) wystąpiła o indywidualną interpretację do Szwedzkiej Rady ds. Interpretacji Podatkowych (Skatterättsnämnden). 13 marca 2019 roku PZU Finance AB (publ.) otrzymała interpretację, zgodnie z którą różnice kursowe z tytułu spłaty pożyczki powinny zostać opodatkowane, natomiast różnice kursowe z tytułu spłaty obligacji – nie podlegają opodatkowaniu. W ocenie Grupy PZU interpretacja Rady oznaczałaby stosowanie na terytorium Szwecji odmiennego podejścia wobec spółek raportujących w euro w porównaniu do spółek raportujących w koronach szwedzkich, co byłoby niezgodne z założeniami do ww. ustawy oraz byłoby sprzeczne z art. 63 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) dotyczącym konieczności zapewnienia swobodnego przepływu kapitału w UE lub art. 49 i 54 TFUE dotyczącymi swobody przedsiębiorczości.

3 kwietnia 2019 PZU Finance AB (publ.) zaskarżyła indywidualną interpretację podatkową Szwedzkiej Rady ds. Interpretacji Podatkowych do Naczelnego Sądu Administracyjnego (Högsta förvaltningsdomstolen). 4 maja 2020 roku Naczelny Sąd Administracyjny uchylił indywidualną interpretację i odrzucił wniosek PZU Finance AB (publ.) uznając, że nie wykazano dostatecznych podstaw do wydania indywidualnej interpretacji podatkowej, w związku z czym interpretacja nie powinna zostać wydana. W związku z odrzuceniem wniosku, Spółka będzie mogła wystąpić do szwedzkiego sądu administracyjnego I instancji.

W związku z niepewnością co do rozstrzygnięcia kwestii podatkowej Grupa PZU na 30 września 2020 roku wykazuje rezerwę na ryzyko podatkowe w wysokości 85 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku wykazywaną jako zobowiązanie w wysokości 79 mln zł).

9.15 Zysk na jedną akcję

Zysk na jedną akcję	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Zysk netto przypisywany właścicielom jednostki dominującej	890	1 191	879	2 360
Podstawowa i rozwodniona średnia ważona liczba akcji zwykłych	863 328 971	863 326 940	863 302 480	863 280 102
Liczba akcji wyemitowanych	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Średnia ważona liczba akcji własnych (w posiadaniu jednostek objętych konsolidacją)	(194 029)	(196 060)	(220 520)	(242 898)
Podstawowy i rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w złotych)	1,03	1,38	1,02	2,73

W okresach 9 miesięcy zakończonych odpowiednio 30 września 2020 roku, jak i 30 września 2019 roku nie wystąpiły transakcje ani zdarzenia powodujące rozwodnienie zysku przypadającego na jedną akcję.

9.16 Wartość firmy

Wartość firmy	30 września 2020	31 grudnia 2019 (przekształcone)
Pekao ¹⁾	1 714	2 269
LD ²⁾	500	471
Spółki medyczne	284	284
Segment ubezpieczeń masowych w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych (Link4)	221	221
AAS Balta	41	38
Alior Bank ³⁾	-	746
Pozostałe	5	5
Wartość firmy, razem	2 765	4 034

¹⁾ Obejmuje wartość firmy z tytułu nabycia PIM. W wyniku przeprowadzonych testów na utratę wartości Grupa PZU podjęła decyzję o dokonaniu odpisu z tytułu utraty wartości wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Pekao w kwocie 555 mln zł

²⁾ Obejmuje wartość firmy z tytułu nabycia oddziału LD w Estonii.

³⁾ W wyniku przeprowadzonych testów na utratę wartości Grupa PZU podjęła decyzję o dokonaniu odpisu z tytułu utraty wartości wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku w kwocie 746 mln zł.

9.16.1. Testy na utratę wartości

W związku z pandemią COVID-19 przeprowadzono pogłębioną analizę przesłanek utraty wartości dla wszystkich CGU. Analizie poddano między innymi: realizację bieżących planów finansowych, dynamikę zmian sprzedaży oraz rentowności, korekty do planów finansowych, uwzględniające pogorszenie perspektyw prowadzenia działalności oraz zmiany kosztu kapitału. Przeprowadzona analiza nie wykazała istnienia przesłanek utraty wartości, a w konsekwencji, konieczności przeprowadzania testów na 30 czerwca 2020 roku dla jednostek ubezpieczeniowych oraz medycznych.

W związku z serią obniżek stóp dokonanych przez NBP oraz wzrostem ryzyka kredytowego w działalności bankowej uznano, że wystąpiły przesłanki utraty wartości Pekao oraz Alior Banku, w związku z czym na 30 czerwca 2020 roku przeprowadzono test na utratę wartości firmy tych jednostek.

Analiza przesłanek utraty wartości przeprowadzona na 30 września 2020 roku nie wykazała konieczności przeprowadzania dodatkowych testów na utratę wartości, ponad te, które wykonano na 30 czerwca 2020 roku, w związku z czym, Grupa PZU nie ujmowała dodatkowych odpisów z tytułu utraty wartości po trzecim kwartale 2020 roku.

Test przeprowadzony na 30 czerwca 2020 roku w odniesieniu do Pekao wykazał utratę wartości, w związku z czym dokonano odpisu wartości firmy w kwocie 555 mln zł. Odpis ujęto w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne i obciążył on wynik finansowy netto przypisywany właścicielom jednostki dominującej kwotą 555 mln zł.

Test przeprowadzony w odniesieniu do Alior Banku wykazał niedobory, które skutkowały koniecznością dokonania odpisu wartości firmy w kwocie 746 mln zł oraz wartości niematerialnych – wartości znaku towarowego i relacji z klientami – w kwocie 161 mln zł. Odpisy te wynikały z istotnego pogorszenia warunków biznesowych dla sektora bankowego, na które złożyły się m.in. obniżenie stóp procentowych przez Radę Polityki Pieniężnej oraz podwyższone ryzyko kredytowe i dodatkowe odpisy z tytułu oczekiwanych strat kredytowych, powiązane ze spowolnieniem gospodarczym. W wyniku dokonanych odpisów, wartość bilansowa wartości firmy, znaku towarowego oraz relacji z klientami na 30 września 2020 roku wynosi zero. Odpisy z tytułu utraty wartości ujęto w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe koszty operacyjne. Łączny wpływ na wynik finansowy netto przypisywany właścicielom jednostki dominującej odpisów z tytułu trwałej utraty wartości wszystkich ww. aktywów dotyczących Alior Banku dokonanych w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku wyniósł 788 mln zł.

Test na utratę wartości wartości firmy Pekao i Alior Banku

Wartość odzyskiwalną ustalono w oparciu o wartość użytkową metodą zdyskontowanych przepływów dywidendowych. Na potrzeby testu użyto projekcji finansowych na lata 2020-2026. Wydłużenie prognoz na okres przekraczający 5 lat pozwoliło w pełni uwzględnić wpływ zakładanych zmian makroekonomicznych na sytuację banków. Wobec niepewności dotyczącej długości trwania pandemii oraz jej dotkliwości dla gospodarki wartość użytkową oszacowano dla szeregu scenariuszy, w których uwzględniono różne przyszłe poziomy stóp procentowych, kosztów ryzyka i kosztów działania, w tym kosztów zwrotu prowizji

w związku z wyrokiem TSUE z 11 września 2019 roku. Wartość użytkową oszacowano jako wartość średnią ważoną prawdopodobieństwem wystąpienia scenariuszy. Ze względu na dużą niepewność, szacunki mogą ulegać w przyszłości istotnym zmianom wraz z pozyskiwaniem wiedzy co do dalszego rozwoju sytuacji.

Wartość użytkową ustalono przy stopie dyskontowej na poziomie 8,7% oraz stopie wzrostu po okresie prognozy równej 3,5%.

Najistotniejszym założeniem wpływającym na przyszłe przepływy pieniężne jest poziom przyszłych stóp procentowych. Na potrzeby testu założono, że stopa referencyjna NBP pozostanie na obecnym poziomie co najmniej do końca 2022 roku, po czym - zależnie od scenariusza - zmieni się o 0,0-1,4 p.p. Nie testowano scenariuszy zakładających dalszy spadek stóp jako mało prawdopodobnych i o ograniczonym wpływie na wyniki.

Wzrost stopy dyskontowej do poziomu 10,6% doprowadziłby do odpisania wartości firmy Pekao do zera. Spadek stopy wzrostu po okresie prognozy o 1 p.p. spowodowałby wzrost odpisu wartości firmy Pekao o 194 mln zł.

9.17 Wartości niematerialne

Wartości niematerialne wg grup rodzajowych	30 września 2020	31 grudnia 2019 (przekształcone)
Oprogramowanie, licencje i podobne	1427	1 278
Znaki towarowe	520	613
- Pekao	340	340
- Alior Bank ¹⁾	-	100
- pozostałe	180	173
Relacje z klientami	606	797
- Pekao	515	626
- Alior Bank ¹⁾	-	69
- pozostałe	91	102
Wartości niematerialne w toku wytwarzania	487	452
Inne wartości niematerialne	19	17
Wartości niematerialne, razem	3 059	3 157

¹⁾ odpisów z tytułu utraty wartości znaku towarowego oraz relacji z klientami Alior Banku dokonano na skutek przeprowadzenia testów na utratę wartości, o których mowa w punkcie 9.16.1.

9.18 Inne aktywa

Inne aktywa	30 września 2020	31 grudnia 2019
Rozliczenia z tytułu reasekuracji	60	279
Szacowane regresy i odzyski	135	182
Odroczone koszty informatyczne	99	79
Zarachowane należności z bezpośredniej likwidacji szkód	45	58
Koszty do rozliczenia w czasie	85	75
Zapasy	29	36
Rozliczenia z tytułu podatków od nieruchomości, środków transportu i gruntowego	7	-
Rozliczenia z tytułu kosztów odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych	12	-
Zarachowane prowizje	11	14
Pozostałe składniki aktywów	25	11
Inne aktywa, razem	508	734

9.19 Rzeczowe aktywa trwałe

Rzeczowe aktywa trwałe wg grup rodzajowych	30 września 2020	31 grudnia 2019 (przekształcone)
Urządzenia techniczne i maszyny	640	541
Środki transportu	190	179
Rzeczowe aktywa trwałe w budowie	143	257
Nieruchomości	2 822	2 921
Inne rzeczowe aktywa trwałe	341	331
Rzeczowe aktywa trwałe, razem	4 136	4 229

9.20 Należności od klientów z tytułu kredytów

Należności od klientów z tytułu kredytów	30 września 2020	31 grudnia 2019
Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	193 516	193 244
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 516	1 381
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	199	243
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	195 231	194 868

Należności od klientów z tytułu kredytów	30 września 2020	31 grudnia 2019
Segment detaliczny	109 214	105 912
Kredyty operacyjne	240	234
Kredyty konsumpcyjne	28 120	29 416
Kredyty consumer finance	3 336	2 778
Kredyty na zakup papierów wartościowych	47	65
Kredyty w rachunku karty kredytowej	1 001	1 087
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	75 375	71 301
Pozostałe kredyty hipoteczne	786	807
Pozostałe należności	309	224
Segment biznesowy	86 017	88 956
Kredyty operacyjne	27 238	32 760
Kredyty samochodowe	5	11
Kredyty inwestycyjne	27 300	26 820
Skupione wierzytelności (faktoring)	6 529	6 524
Kredyty w rachunku karty kredytowej	57	71
Kredyty na nieruchomości mieszkaniowe	224	190
Pozostałe kredyty hipoteczne	10 453	9 278
Leasing finansowy	11 792	10 985
Pozostałe należności	2 419	2 317
Należności od klientów z tytułu kredytów, razem	195 231	194 868

9.21 Pochodne instrumenty finansowe

Instrumenty pochodne	30 września 2020		31 grudnia 2019	
	Aktywa	Zobowiązania	Aktywa	Zobowiązania
Instrumenty pochodne związane ze stopą procentową	6 261	5 829	2 402	2 483
Instrumenty zabezpieczające wartość godziwą – transakcje SWAP	-	207	1	161
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje SWAP	1 315	678	459	479
Instrumenty przeznaczone do obrotu, w tym:	4 946	4 944	1 942	1 843
- transakcje FRA	1	11	-	-
- transakcje SWAP	4 937	4 931	1 933	1 841
- opcje call (zakup)	5	1	2	1
- opcje put (sprzedaż)	3	1	7	1
Instrumenty pochodne związane z kursami walut	594	622	540	420
Instrumenty zabezpieczające przepływy pieniężne – transakcje SWAP	31	209	83	25
Instrumenty przeznaczone do obrotu, w tym:	563	413	457	395
- kontakty terminowe	198	178	170	169
- transakcje SWAP	278	150	192	133
- opcje call (zakup)	65	22	49	19
- opcje put (sprzedaż)	22	63	46	74
Instrumenty pochodne związane z cenami papierów wartościowych – przeznaczone do obrotu	99	68	119	72
- opcje call (zakup)	99	68	118	4
- opcje put (sprzedaż)	-	-	1	68
Instrumenty pochodne związane z cenami towarów – przeznaczone do obrotu	199	180	46	43
- kontakty terminowe	34	19	7	5
- transakcje SWAP	29	28	14	14
- opcje call (zakup)	25	3	21	4
- opcje put (sprzedaż)	111	130	4	20
Instrumenty pochodne, razem	7 153	6 699	3 107	3 018

9.22 Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe

Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	30 września 2020				31 grudnia 2019			
	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem	w zamortyzowanym koszcie	w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	w wartości godziwej przez wynik finansowy	Razem
Instrumenty kapitałowe	nd.	471	772	1 243	nd.	518	845	1 363
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	nd.	nd.	4 945	4 945	nd.	nd.	4 820	4 820
Dłużne papiery wartościowe	51 367	65 834	4 439	121 640	35 930	54 693	4 602	95 225
Rządowe	43 789	45 365	4 308	93 462	29 187	37 476	4 393	71 056
Krajowe	43 589	42 788	4 147	90 524	28 985	35 373	4 255	68 613
Oprocentowanie stałe	40 396	35 155	2 557	78 108	25 785	22 820	3 054	51 659
Oprocentowanie zmienne	3 193	7 633	1 590	12 416	3 200	12 553	1 201	16 954
Zagraniczne	200	2 577	161	2 938	202	2 103	138	2 443
Oprocentowanie stałe	200	2 577	161	2 938	202	2 103	138	2 443
Pozostałe	7 578	20 469	131	28 178	6 743	17 217	209	24 169
Oprocentowanie stałe	1 971	13 233	46	15 250	892	9 032	40	9 964
Oprocentowanie zmienne	5 607	7 236	85	12 928	5 851	8 185	169	14 205
Pozostałe, w tym:	9 590	-	-	9 590	10 008	-	-	10 008
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	4 290	-	-	4 290	4 064	-	-	4 064
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 178	-	-	1 178	1 454	-	-	1 454
Pożyczki	4 122	-	-	4 122	4 490	-	-	4 490
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe, razem	60 957	66 305	10 156	137 418	45 938	55 211	10 267	111 416

Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	30 września 2020	31 grudnia 2019
Grupa Azoty SA	175	232
Biuro Informacji Kredytowej SA	179	177
PSP sp. z o.o.	51	50
Polimex-Mostostal SA	28	29
Krajowa Izba Rozliczeniowa SA	15	14
Pozostałe	23	16
Instrumenty kapitałowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, razem	471	518

Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez rządy inne niż RP

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez rządy inne niż RP	30 września 2020	31 grudnia 2019
Litwa	918	756
Rumunia	204	134
Łotwa	167	149
Chorwacja	165	132
Indonezja	129	86
Ukraina	124	130
Rosja	95	70
Kolumbia	91	83
Bułgaria	89	74
Brazylia	80	80
Panama	78	74
Węgry	78	57
Filipiny	61	59
Peru	60	45
Kazachstan	60	41
Arabia Saudyjska	59	27
Urugwaj	55	50
Meksyk	54	18
Republika Południowej Afryki	52	52
Dominikana	52	56
Pozostałe	267 ¹⁾	270 ²⁾
Razem	2 938	2 443

¹⁾ Pozycja Pozostałe obejmuje obligacje 39 krajów, wobec których jednostkowe zaangażowanie bilansowe nie przekracza równowartości 50 mln zł.

²⁾ Pozycja Pozostałe obejmuje obligacje 38 krajów.

Zaangażowanie w dłużne papiery emitowane przez korporacje oraz jednostki samorządu terytorialnego

Wartość bilansowa dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez korporacje oraz jednostki samorządu terytorialnego	30 września 2020	31 grudnia 2019
Narodowy Bank Polski	9 070	4 815
Samorzady krajowe	5 854	6 199
Banki zagraniczne	5 520	4 717
Spółki Indeksu WIG - Energia	1 792	2 375
Przetwórstwo przemysłowe	965	1 163
Spółki sektora energetyczno-paliwowego (w tym: Spółki Indeksu WIG - Paliwa)	891	651
Usługi finansowe i ubezpieczeniowe	747	761
Transport i gospodarka magazynowa	606	615
Spółki Indeksu WIG - Banki	552	558
Budownictwo i obsługa rynku nieruchomości	493	479
Usługi komunalne	407	410
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (w tym: WIG hotele i restauracje)	356	315
Informacja i telekomunikacja (w tym: WIG Telekomunikacja)	301	201
Górnictwo i wydobywanie (w tym: spółki indeksu WIG - Górnictwo)	264	353
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	188	410
Pozostałe	172	147
Razem	28 178	24 169

9.23 Należności

Należności - wartość bilansowa	30 września 2020	31 grudnia 2019
Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich, w tym:	2 229	2 727
- należności od ubezpieczających	2 117	2 591
- należności od pośredników ubezpieczeniowych	93	112
- inne należności	19	24
Należności z tytułu reasekuracji	110	58
Inne należności	3 496	2 952
- należności z tytułu sprzedaży papierów wartościowych i depozytów zabezpieczających ¹⁾	1 831	1 065
- należności z tytułu rozliczeń kart płatniczych	556	937
- należności z tytułu dostaw i usług	324	249
- należności od budżetu, inne niż z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	144	169
- należności z tytułu prowizji dotyczących produktów pozabilansowych	183	153
- rozliczenia przewencyjne	40	47
- należności z tytułu likwidacji bezpośredniej w imieniu innych zakładów ubezpieczeń	16	26
- należności z tytułu wykonywania czynności komisarza awaryjnego	12	13
- należności z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	65	28
- należności z tytułu kaucji i wadium	63	39
- należności międzybankowe i międzyoddziałowe	2	35
- pozostałe	260	191
Należności, razem	5 835	5 737

¹⁾ W pozycji wykazuje się przede wszystkim należności związane z zawartymi, lecz nierozliczonymi transakcjami dotyczącymi instrumentów finansowych.

Zarówno na 30 września 2020 roku, jak i na 31 grudnia 2019 roku wartość godziwa należności nie odbiegała istotnie od ich wartości bilansowej, głównie ze względu na ich krótkoterminowy charakter oraz politykę tworzenia odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

9.24 Utrata wartości aktywów finansowych

Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1 stycznia - 30 września 2020					1 stycznia - 31 grudnia 2019				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	170 284	17 609	10 980	6 054	204 927	159 612	16 069	7 855	7 165	190 701
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	34 983	-	-	1	34 984	58 360	-	-	5	58 365
Zmiana wynikająca z modyfikacji przepływów pieniężnych dotyczących instrumentu	(7)	(2)	-	-	(9)	(2)	-	-	-	(2)
Zmiany z tytułu wyceny, sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(29 946)	(1 394)	(749)	(421)	(32 510)	(39 687)	(1 855)	(511)	(1 116)	(43 169)
Aktywa spisane z bilansu	-	-	(948)	(30)	(978)	-	(50)	(1 015)	-	(1 065)
Reklasyfikacja do koszyka 1	5 278	(5 220)	(58)	-	-	6 125	(6 064)	(61)	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	(16 554)	17 006	(452)	-	-	(11 063)	11 380	(317)	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 3	(1 449)	(1 763)	3 212	-	-	(2 789)	(1 997)	4 786	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	185	17	266	5	473	(272)	126	243	-	97
Stan na koniec okresu	162 774	26 253	12 251	5 609	206 887	170 284	17 609	10 980	6 054	204 927
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(800)	(1 321)	(5 247)	(4 315)	(11 683)	(870)	(1 189)	(3 601)	(4 801)	(10 461)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(631)	-	-	-	(631)	(815)	-	-	(3)	(818)
Zmiany z tytułu wyceny, poziomu ryzyka kredytowego, sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu (z wyłączeniem reklasyfikacji)	631	(609)	(1 743)	106	(1 615)	1 007	(501)	(2 186)	452	(1 228)
Aktywa spisane z bilansu	-	-	948	30	978	-	50	1 015	-	1 065
Reklasyfikacja do koszyka 1	(312)	286	26	-	-	(371)	347	24	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	113	(236)	123	-	-	134	(238)	104	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 3	93	305	(398)	-	-	132	224	(356)	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	4	(94)	(301)	(29)	(420)	(17)	(14)	(247)	37	(241)
Stan na koniec okresu	(902)	(1 669)	(6 592)	(4 208)	(13 371)	(800)	(1 321)	(5 247)	(4 315)	(11 683)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	161 872	24 584	5 659	1 401	193 516	169 484	16 288	5 733	1 739	193 244

Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 stycznia - 30 września 2020					1 stycznia - 31 grudnia 2019				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa										
Stan na początek okresu	772	609	-	-	1 381	1 511	-	-	-	1 511
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	100	-	-	-	100	571	-	-	-	571
Zmiana wyceny	(14)	95	-	-	81	-	(6)	-	-	(6)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(3)	(45)	-	-	(48)	(686)	(16)	-	-	(702)
Reklasyfikacja do koszyka 2	(138)	138	-	-	-	(624)	624	-	-	-
Inne zmiany	12	(10)	-	-	2	-	7	-	-	7
Stan na koniec okresu	729	787	-	-	1 516	772	609	-	-	1 381
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(4)	(17)	-	-	(21)	(14)	-	-	-	(14)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(1)	-	-	-	(1)	(2)	-	-	-	(2)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(2)	(2)	-	-	(4)	2	(9)	-	-	(7)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3
Reklasyfikacja do koszyka 2	1	(1)	-	-	-	8	(8)	-	-	-
Inne zmiany	1	(1)	-	-	-	(1)	-	-	-	(1)
Stan na koniec okresu	(5)	(21)	-	-	(26)	(4)	(17)	-	-	(21)

Odpis dotyczący należności od klientów z tytułu kredytów wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

Dłużne inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	1 stycznia - 30 września 2020					1 stycznia - 31 grudnia 2019				
	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem	Koszyk 1	Koszyk 2	Koszyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	35 614	368	34	-	36 016	34 657	35	33	2	34 727
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	22 685	-	-	-	22 685	9 538	-	-	-	9 538
Zmiana wyceny	640	-	-	-	640	683	-	-	-	683
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(8 037)	(20)	-	-	(8 057)	(9 112)	-	-	(2)	(9 114)
Reklasyfikacja do koszyka 1 ¹⁾	305	(305)	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	-	-	-	-	-	(332)	332	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	173	(1)	-	-	172	180	1	1	-	182
Stan na koniec okresu	51 380	42	34	-	51 456	35 614	368	34	-	36 016
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(33)	(19)	(34)	-	(86)	(35)	(7)	(33)	-	(75)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(18)	-	-	-	(18)	(6)	-	-	-	(6)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	9	1	-	-	10	(4)	(3)	-	-	(7)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	5	1	-	-	6	5	-	-	-	5
Reklasyfikacja do koszyka 1	(16)	16	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	-	-	-	-	-	9	(9)	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	(1)	-	-	-	(1)	(2)	-	(1)	-	(3)
Stan na koniec okresu	(54)	(1)	(34)	-	(89)	(33)	(19)	(34)	-	(86)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	51 326	41	-	-	51 367	35 581	349	-	-	35 930

¹⁾ w wyniku poprawy indywidualnej oceny emitenta dokonano reklasyfikacji obligacji samorządowych do koszyka 1

Wartość odpisów na oczekiwane straty kredytowe dotyczące transakcji z przyrzeczeniem odsprzedaży wynosi zero.

Dłużne inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	1 stycznia - 30 września 2020					1 stycznia - 31 grudnia 2019				
	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa										
Stan na początek okresu	54 537	156	-	-	54 693	38 142	73	-	-	38 215
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	258 573	-	-	-	258 573	203 057	-	-	-	203 057
Zmiana wyceny	1 039	(3)	-	-	1 036	725	(5)	-	-	720
Zmiana wynikająca z modyfikacji przepływów pieniężnych dotyczących instrumentu	(9)	-	-	-	(9)	(8)	-	-	-	(8)
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(248 960)	(30)	-	-	(248 990)	(187 893)	-	-	-	(187 893)
Reklasyfikacja do koszyka 1	14	(14)	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	(12)	12	-	-	-	(87)	87	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	532	(1)	-	-	531	601	1	-	-	602
Stan na koniec okresu	65 714	120	-	-	65 834	54 537	156	-	-	54 693
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(41)	(2)	-	-	(43)	(37)	(3)	-	-	(40)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(8)	-	-	-	(8)	(18)	-	-	-	(18)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(22)	(11)	-	-	(33)	(1)	2	-	-	1
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	7	-	-	-	7	14	-	-	-	14
Reklasyfikacja do koszyka 1	(1)	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Reklasyfikacja do koszyka 2	1	(1)	-	-	-	1	(1)	-	-	-
Stan na koniec okresu	(64)	(13)	-	-	(77)	(41)	(2)	-	-	(43)

Odpis dotyczący dłużnych inwestycyjnych (lokacyjnych) aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny i nie pomniejsza on wartości bilansowej aktywów.

Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	1 stycznia - 30 września 2020					1 stycznia - 31 grudnia 2019				
	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Ko-szyk 3	POCI	Razem	Ko-szyk 1	Ko-szyk 2	Ko-szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	1 455	1	-	-	1 456	2 770	1	9	-	2 780
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	94 984	-	-	-	94 984	228 598	-	-	-	228 598
Zmiana wyceny	23	-	-	-	23	4	-	-	-	4
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(95 271)	-	-	-	(95 271)	(229 902)	-	-	-	(229 902)
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	(12)	(1)	-	-	(13)	(15)	-	(9)	-	(24)
Stan na koniec okresu	1 179	-	-	-	1 179	1 455	1	-	-	1 456
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(2)	-	-	-	(2)	(2)	-	(9)	-	(11)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(4)	-	-	-	(4)	(6)	-	-	-	(6)
Zmiany wynikające ze zmian wycen instrumentów lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	1	-	-	-	1	2	-	-	-	2
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-
Inne zmiany, w tym różnice kursowe	2	-	-	-	2	4	-	9	-	13
Stan na koniec okresu	(1)	-	-	-	(1)	(2)	-	-	-	(2)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	1 178	-	-	-	1 178	1 453	1	-	-	1 454

Pożyczki	1 stycznia - 30 września 2020					1 stycznia - 31 grudnia 2019				
	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem	Ko- szyk 1	Ko- szyk 2	Ko- szyk 3	POCI	Razem
Wartość bilansowa brutto										
Stan na początek okresu	4 517	-	-	-	4 517	4 595	-	-	-	4 595
Ujęcie instrumentów w momencie nabycia, powstania, udzielenia	867	-	-	-	867	547	-	-	-	547
Zmiana wyceny	46	-	-	-	46	14	-	-	-	14
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(1 282)	-	-	-	(1 282)	(577)	(61)	-	-	(638)
Reklasyfikacja do koszyka 2	(80)	80	-	-	-	(61)	61	-	-	-
Inne zmiany	-	-	-	-	-	(1)	-	-	-	(1)
Stan na koniec okresu	4 068	80	-	-	4 148	4 517	-	-	-	4 517
Oczekiwane straty kredytowe										
Stan na początek okresu	(27)	-	-	-	(27)	(60)	-	-	-	(60)
Utworzenie odpisów dla instrumentów nowo nabytych, powstałych, udzielonych	(5)	-	-	-	(5)	(2)	-	-	-	(2)
Zmiany z tytułu wyceny lub poziomu ryzyka kredytowego (z wyłączeniem reklasyfikacji)	(2)	-	-	-	(2)	33	(2)	-	-	31
Zmiany z tytułu sprzedaży, wyłączenia lub wygaśnięcia instrumentu	8	-	-	-	8	1	3	-	-	4
Reklasyfikacja do koszyka 2	5	(5)	-	-	-	1	(1)	-	-	-
Stan na koniec okresu	(21)	(5)	-	-	(26)	(27)	-	-	-	(27)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	4 047	75	-	-	4 122	4 490	-	-	-	4 490

Należności	1 stycznia - 30 września 2020	1 stycznia - 31 grudnia 2019
Wartość bilansowa brutto		
Stan na początek okresu	6 825	7 282
Zmiany w okresie	106	(457)
Stan na koniec okresu	6 931	6 825
Oczekiwane straty kredytowe		
Stan na początek okresu	(1 088)	(939)
Zmiany w okresie	(8)	(149)
Stan na koniec okresu	(1 096)	(1 088)
Wartość bilansowa netto na koniec okresu	5 835	5 737

9.25 Wartość godziwa

9.25.1. Opis technik wyceny

9.25.1.1. Dłużne papiery wartościowe i pożyczki

Wartości godziwe dłużnych papierów wartościowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku lub wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, a w przypadku ich braku – przy wykorzystaniu modeli wyceny odnoszonych do publikowanych notowań instrumentów finansowych, stóp procentowych i indeksów giełdowych.

Grupa PZU dokonuje wewnętrznej weryfikacji wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny, porównując je z dostępnymi wycenami z innych źródeł, opierających się na danych obserwowalnych na rynku.

Wartość godziwą pożyczek oraz dłużnych papierów wartościowych, dla których nie istnieje aktywny rynek, wyznacza się metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych. Współczynniki dyskontowe określa się w oparciu o krzywą rentowności papierów rządowych przesuniętą o *spread* kredytowy. Jest on wyliczany na dzień najnowszej emisji w stosunku do ceny emisyjnej i powoduje równoległe przesunięcie krzywej rentowności papierów rządowych o stałą wartość na całej jej długości lub jako różnica pomiędzy rentownościami notowanych dłużnych papierów wartościowych emitentów o podobnym ratingu i działających w podobnych branżach a rentownością obligacji rządowych (w przypadku papierów denominowanych w euro są to obligacje rządu Niemiec) przemnożona przez współczynnik ustalany na dzień emisji, uwzględniający w krzywej dyskontowej ryzyko specyficzne danego emitenta.

9.25.1.2. Kapitałowe aktywa finansowe

Wartości godziwe kapitałowych aktywów finansowych określa się na podstawie dostępnych publicznie kwotowań na aktywnym rynku, a w przypadku gdy nie są one dostępne – w oparciu o obecną wartość przyszłych, prognozowanych wyników spółek lub modeli wyceny bazujących na dostępnych danych rynkowych.

9.25.1.3. Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne funduszy inwestycyjnych

Wartości godziwe jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych określa się według wartości jednostki uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych publikowanych przez towarzystwa funduszy inwestycyjnych. Wycena ta odzwierciedla udział Grupy PZU w aktywach netto tych funduszy.

9.25.1.4. Instrumenty pochodne

Dla instrumentów pochodnych notowanych na aktywnym rynku za wartość godziwą przyjmuje się cenę zamknięcia notowań na dzień bilansowy.

Wartość godziwa instrumentów pochodnych nienotowanych na aktywnym rynku, w tym kontraktów terminowych (ang. *forward*) oraz kontraktów zamiany oprocentowania typu IRS (ang. *interest rate swap*) określana jest metodą zdyskontowanych przyszłych przepływów pieniężnych. Do dyskontowania przepływów pieniężnych używane są stawki z krzywych OIS (ang. *overnight indexed swaps*) uwzględniających walutę, w której denominowany jest depozyt zabezpieczający dla danego instrumentu.

Wartość godziwą opcji określa się za pomocą modelu Blacka-Scholesa (opcje typu „*plain vanilla*”) lub jako zdyskontowaną na dzień wyceny wartość oczekiwaną funkcji wypłaty opcji (opcje azjatyckie oraz koszykowe). Wartość oczekiwana funkcji wypłaty wyznaczana jest w drodze modelowania metodą Monte Carlo.

9.25.1.5. Należności od klientów z tytułu kredytów

W celu ustalenia zmiany wartości godziwej należności od klientów z tytułu kredytów (z pominięciem kredytów w rachunku bieżącym) marże osiąmane na nowo udzielonych kredytach (w miesiącu poprzedzającym datę, na którą sporządza się skonsolidowane sprawozdanie finansowe) porównuje się z marżami na całym portfelu kredytowym. Jeśli marże na nowo przyznawanych kredytach są wyższe niż marże na dotychczasowym portfelu, wartość godziwa portfela kredytów jest niższa od jego wartości bilansowej.

Należności od klientów z tytułu kredytów zostały zaklasyfikowane w całości do poziomu 3 hierarchii wartości godziwej ze względu na fakt zastosowania modelu wyceny z istotnymi nieobserwowanymi danymi wejściowymi, czyli bieżącymi marżami osiąganymi na nowo udzielanych kredytach.

9.25.1.6. Nieruchomości wyceniane w wartości godziwej

W zależności od charakteru danej nieruchomości, wartość godziwą określa się za pomocą metody porównawczej, dochodowej lub pozostałościowej.

Metodą porównawczą wycenia się wolne grunty pod zabudowę i niektóre mniejsze i mniej wartościowe budynki (takie jak lokale mieszkalne, garaże itp.). Metoda porównawcza zakłada ustalenie wartości godziwej poprzez odniesienie do obserwowalnych cen rynkowych, z uwzględnieniem współczynników korygujących. Współczynniki korygujące uwzględniają przykładowo takie czynniki jak upływ czasu i trend zmian cen rynkowych, lokalizacja, ekspozycja, przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego, dostępność komunikacyjna i dojazd, powierzchnia, sąsiedztwo (w tym położenie względem atrakcyjnych obiektów), możliwości inwestycyjne, warunki fizyczne, forma władania itp.

Metoda dochodowa zakłada oszacowanie wartości godziwej nieruchomości na podstawie zdyskontowanej wartości przepływów pieniężnych. W kalkulacji uwzględnia się takie zmienne jak stopa kapitalizacji, poziom czynszów, poziom kosztów eksploatacyjnych, rezerwa z tytułu pustostanów, straty z tytułu zwolnień w płatnościach czynszu i zaległości czynszowych itp. Poziom zmiennych opisanych powyżej różni się w zależności od charakteru i przeznaczenia wycenianej nieruchomości (powierzchnia biurowa, powierzchnia handlowa, powierzchnia logistyczno-magazynowa), jej nowoczesności oraz lokalizacji (dojazd, odległość od centrum, dostępność, ekspozycja itp.), a także parametrów właściwych dla danego rynku lokalnego (m.in. stopy kapitalizacji, stawki czynszu, koszty eksploatacji).

Metodę pozostałościową stosuje się do określenia wartości rynkowej jeżeli nieruchomość ma być objęta pracami budowlanymi. Wartość godziwą nieruchomości określa się jako różnicę wartości nieruchomości po wykonaniu robót budowlanych oraz przeciętnych wartości kosztów tych robót, z uwzględnieniem zysków uzyskiwanych na rynku podobnych nieruchomości.

Nieruchomości wykazywane w wartości godziwej wyceniają licencjonowani rzeczoznawcy majątkowi. Akceptacja każdej z takich wycen jest dodatkowo poprzedzona przeglądem przez pracowników jednostek Grupy PZU w celu eliminacji potencjalnych omyłek i niespójności. Powstające ewentualne wątpliwości wyjaśniane są na bieżąco.

Nieruchomości inwestycyjne wycenia się zgodnie z poniższymi zasadami:

- nieruchomości posiadane przez fundusze inwestycyjne zależne od PZU – wyceniane co 6 miesięcy – na dni kończące każde półrocze i rok obrotowy;
- nieruchomości inwestycyjne posiadane przez spółki Grupy PZU – najbardziej wartościowe pozycje wyceniane są w przypadku stwierdzenia przesłanek o możliwej istotnej zmianie wartości (przeważnie z częstotliwością roczną). Bez względu na wartość, każda nieruchomość inwestycyjna jest wyceniana nie rzadziej niż raz na 5 lat;
- nieruchomości przeznaczone do sprzedaży – wyceniane przed rozpoczęciem ich aktywnej ekspozycji na rynku, zgodnie z wymogami MSSF 5.

9.25.1.7. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz zobowiązania podporządkowane

Wartość godziwą zobowiązań z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych, w tym zobowiązań podporządkowanych, wyznacza się jako wartość bieżącą oczekiwanych płatności w oparciu o bieżące krzywe procentowe oraz bieżący *spread* kredytowy.

9.25.1.8. Zobowiązania z tytułu depozytów

Ze względu na fakt, że depozyty przyjmuje się w ramach bieżącej działalności na bazie dziennej, a więc ich warunki są zbliżone do aktualnych warunków rynkowych identycznych transakcji, a czas do zapadalności tych pozycji jest krótki, uznaje się, że dla zobowiązań wobec klientów o zapadalności do 1 roku wartość godziwa nie odbiega istotnie od wartości bilansowej. Dla depozytów powyżej 1 roku wartość godziwą ustala się jako kwotę przyszłych oczekiwanych przepływów pieniężnych zdyskontowanych na daną datę bilansową za pomocą stopy rynkowej wolnej od ryzyka powiększonej o marżę.

9.25.1.9. Inne zobowiązania

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta

Zobowiązania z tytułu kontraktów inwestycyjnych na rachunek i ryzyko klienta wyceniane są zgodnie z wartością godziwą aktywów stanowiących pokrycie zobowiązań funduszu kapitałowego powiązanego z danym kontraktem inwestycyjnym.

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych

Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych wyceniane są zgodnie z wartością godziwą składników majątku funduszu inwestycyjnego (wg udziału w aktywach netto funduszu inwestycyjnego).

Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych pożyczonych w celu dokonania krótkiej sprzedaży wyceniane są w wartości godziwej pożyczonych papierów.

9.25.2. Hierarchia wartości godziwej

W oparciu o dane wejściowe wykorzystywane przy ustalaniu wartości godziwej, poszczególne składniki aktywów i zobowiązań, dla których zaprezentowano wartość godziwą, klasyfikowane są do następujących poziomów:

- Poziom I – aktywa i zobowiązania wyceniane na bazie cen notowanych (nieskorygowanych) z aktywnych rynków dla identycznych aktywów i zobowiązań. Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - płynne notowane dłużne papiery wartościowe;
 - akcje i certyfikaty inwestycyjne notowane na giełdach;
 - instrumenty pochodne notowane na giełdach;
 - zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych notowanych na giełdach (krótka sprzedaż).
- Poziom II – aktywa i zobowiązania, których wycena opiera się na danych wejściowych innych niż ceny notowane zaliczane do Poziomu I, które są obserwowalne na rynku w sposób bezpośredni (jako ceny) lub pośredni (bazujący na cenach). Do tego poziomu zaklasyfikowano:

- notowane dłużne papiery wartościowe wyceniane na podstawie wycen publikowanych przez autoryzowany serwis informacyjny;
 - instrumenty pochodne – m. in. FX Swap, FX Forward, IRS, CIRS, FRA;
 - jednostki uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych;
 - nieruchomości inwestycyjne lub nieruchomości przeznaczone do sprzedaży, wycenione przy zastosowaniu metody porównawczej, obejmujące wolne grunty pod zabudowę i niektóre mniejsze i mniej wartościowe budynki (w tym lokale mieszkalne, garaże itp.);
 - zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych;
 - kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta.
- Poziom III – aktywa, których wycena opiera się na danych wejściowych niemożliwych do zaobserwowania na rynkach (dane wejściowe nieobserwowalne). Do tego poziomu zaklasyfikowano:
 - nienotowane dłużne papiery wartościowe oraz nie płynne notowane dłużne papiery wartościowe (w tym nieskarbowe papiery dłużne emitowane przez inne podmioty finansowe, jednostki samorządu terytorialnego, podmioty niefinansowe), wyceniane modelami opartymi na zdyskontowanych przepływach pieniężnych;
 - nieruchomości inwestycyjne lub nieruchomości przeznaczone do sprzedaży, wycenione przy zastosowaniu metody dochodowej lub metody pozostałościowej;
 - należności od klientów z tytułu kredytów oraz zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów;
 - opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez spółki Grupy PZU oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych.

W sytuacji gdy do wyceny składnika aktywów lub zobowiązań używane są dane wejściowe klasyfikowane do różnych poziomów hierarchii wartości godziwej, wyceniany składnik przypisuje się do najniższego poziomu, z którego pochodzą dane wejściowe, mające istotny wpływ na całość wyceny.

Na wartość wyceny zakwalifikowanych do poziomu III składników aktywów lub zobowiązań istotny wpływ mają dane wejściowe nieobserwowalne.

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Należności od klientów z tytułu kredytów	Marża płynności oraz bieżąca marża ze sprzedaży danej grupy produktowej	Wartości godziwe szacuje się przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment udzielenia kredytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa kredytów bez rozpoznanej utraty wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów gotówkowych zdyskontowanych na daną datę bilansową pomniejszonych o oczekiwaną stratę kredytową. Stopa dyskuntująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę płynności oraz bieżącą marżę ze sprzedaży dla danej grupy produktowej kredytu. Marża wyznaczana jest w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. Dla celów szacowania wartości godziwej kredytów walutowych wykorzystywana jest marża płynności dla kredytów w złotych skorygowana o kwotowania transakcji fx swap i basis-swap. Wartość godziwa kredytów o rozpoznanej utracie wartości jest równa sumie przyszłych oczekiwanych odzysków zdyskontowanych z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej ponieważ średnie oczekiwane odzyski uwzględniają w pełni element ryzyka kredytowego. W przypadku kredytów nieposiadających harmonogramu spłat (kredyty w rachunku bieżącym, overdrafty oraz karty kredytowe) przyjmuje się, że wartość godziwa równa jest wartości bilansowej.	Korelacja ujemna

Wyceniane aktywa	Dane nieobserwowalne	Charakterystyka	Wpływ na wycenę
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	Marża ze sprzedaży	Wartości godziwe szacuje się przy zastosowaniu technik wyceny z uwzględnieniem założenia, iż na moment przyjęcia depozytu wartość godziwa równa jest wartości bilansowej. Wartość godziwa depozytów terminowych jest równa sumie przyszłych oczekiwanych przepływów gotówkowych zdyskontowanych na daną datę bilansową. Stopa dyskontująca przepływy jest odpowiednią stopą rynkową wolną od ryzyka powiększoną o marżę ze sprzedaży. Marża wyznaczana jest na podstawie depozytów przyjętych w ostatnim kwartale w podziale na grupy produktowe i termin do zapadalności. W przypadku depozytów krótkoterminowych (depozytów bieżących, overnight oraz w rachunku oszczędnościowym) za wartość godziwą przyjęto wartość bilansową.	Korelacja ujemna
Opcje wbudowane w certyfikaty depozytowe wyemitowane przez spółki Grupy PZU oraz opcje zawarte na rynku międzybankowym w celu zabezpieczenia pozycji z tytułu opcji wbudowanych	Parametry modelu	Instrumentami wbudowanymi są proste opcje (<i>plain vanilla</i>) oraz opcje egzotyczne na pojedyncze akcje, indeksy, towary oraz inne wskaźniki rynkowe, w tym indeksy stóp procentowych oraz kursy walutowe i ich koszyki. Wszystkie wydzielone opcje są na bieżąco domykane na rynku międzybankowym. Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka.	
Niepłynne obligacje i pożyczki	Spready kredytowe	<i>Spready</i> obserwuje się na wszystkich obligacjach (ich seriach) lub pożyczkach tego samego emitenta lub emitenta o podobnej charakterystyce. Te <i>spready</i> obserwowane są w dniach emisji nowych serii obligacji, dniach zawierania nowych umów pożyczek oraz w dniach transakcji rynkowych, których przedmiotem są wierzycelności wynikające z tych obligacji i pożyczek.	Korelacja ujemna
Nieruchomości inwestycyjne oraz nieruchomości przeznaczone do sprzedaży	Stopa kapitalizacji	Stopę kapitalizacji ustala się na podstawie analizy stóp zwrotu osiąganych w transakcjach dla podobnych nieruchomości.	Korelacja ujemna
	Koszty budowy	Wartość kosztów budowy określa się na podstawie rynkowych kosztów budowy pomniejszych o koszty poniesione na dzień wyceny.	Korelacja dodatnia
	Miesięczna stawka czynszu za 1m ² odpowiedniego rodzaju powierzchni lub za jedno miejsce parkingowe	Stawki czynszu obserwuje się dla podobnych nieruchomości, podobnej jakości, w podobnych lokalizacjach oraz zbliżonej wielkości wynajmowanej powierzchni.	Korelacja dodatnia
Instrumenty pochodne	Parametry modelu	Opcje walutowe wyceniane są w oparciu o model wyceny opcji Garmana-Kohlhagena (a w przypadku opcji barierowych i azjatyckich w oparciu o tzw. rozszerzony model Garmana-Kohlhagena). Opcje egzotyczne wbudowane w umowy depozytowe i ich domknięcia są wyceniane przy pomocy techniki Monte-Carlo przy założeniu modelu geometrycznego ruchu Browna dla czynników ryzyka.	
Emisje własne oraz pożyczki podporządkowane	Spread emisji ponad krzywą rynkową	W przypadku zastosowania do wyceny historycznego <i>spreadu</i> emisji ponad krzywą rynkową, emisje takie klasyfikuje się do poziomu III hierarchii wartości godziwej.	Korelacja ujemna
Instrumenty kapitałowe nienotowane na aktywnym rynku		Kwotowania serwisów finansowych, obecna wartość przyszłych, prognozowanych wyników spółek lub modele wyceny bazujące na dostępnych danych rynkowych.	

9.25.3. Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej

Aktywa i zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	30 września 2020				31 grudnia 2019			
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa								
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	27 637	25 842	12 826	66 305	32 595	15 555	7 061	55 211
Instrumenty kapitałowe	216	1	254	471	271	1	246	518
Dłużne papiery wartościowe	27 421	25 841	12 572	65 834	32 324	15 554	6 815	54 693
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	4 665	5 155	336	10 156	4 985	4 996	286	10 267
Instrumenty kapitałowe	526	-	246	772	613	6	226	845
Jednostki uczestnictwa i certyfikaty inwestycyjne	112	4 812	21	4 945	111	4 690	19	4 820
Dłużne papiery wartościowe	4 027	343	69	4 439	4 261	300	41	4 602
Należności od klientów z tytułu kredytów	-	-	1 715	1 715	-	-	1 624	1 624
Wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	-	-	1 516	1 516	-	-	1 381	1 381
Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	-	-	199	199	-	-	243	243
Pochodne instrumenty finansowe	17	7 037	99	7 153	4	2 985	118	3 107
Nieruchomości inwestycyjne	-	160	2 153	2 313	-	153	1 828	1 981
Zobowiązania								
Instrumenty pochodne	17	6 615	67	6 699	3	2 947	68	3 018
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	-	210	-	210	-	90	-	90
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	-	249	-	249	-	259	-	259
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	454	-	-	454	293	-	-	293

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do Poziomu III hierarchii wartości godziwej w okresie zakończonym 30 września 2020	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy			Instrumenty pochodne - aktywa	Instrumenty pochodne - zobowiązania	Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej		Nieruchomości inwestycyjne
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Certyfikaty inwestycyjne	Dłużne			przez inne całkowite dochody	przez wynik finansowy	
Stan na początek okresu	246	6 815	226	19	41	118	68	1 381	243	1 828
Nabycie / otwarcie pozycji/ udzielenie	4	16 131	28	2	1 122	5	5	99	-	122
Reklasyfikacje z poziomu II ¹⁾	-	327	6	-	29	-	-	-	-	-
Reklasyfikacje z aktywów przeznaczonych do sprzedaży do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	296
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat:	-	149	(17)	-	(2)	19	14	20	(2)	149
- przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	-	141	-	-	-	(2)	-	20	(2)	-
- wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	-	8	-	-	1	-	-	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	-	(17)	-	(3)	21	14	-	-	149
Zyski lub straty ujęte w innych całkowitych dochodach	4	(50)	-	-	-	-	-	1	-	-
Sprzedaż/rozliczenia/spląty	-	(10 558)	-	-	(1 119)	(43)	(20)	15	(42)	-
Reklasyfikacje do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(256)
Reklasyfikacje do poziomu II	-	(242)	-	-	(2)	-	-	-	-	-
Zmiany w umowach leasingu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14
Różnice kursowe	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	254	12 572	246	21	69	99	67	1 516	199	2 153

¹⁾ Informacje o reklasyfikacjach zaprezentowano w punkcie 9.25.6.

Zmiana stanu aktywów i zobowiązań zaklasyfikowanych do Poziomu III hierarchii wartości godziwej w roku zakończonym 31 grudnia 2019	Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody		Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy			Instrumenty pochodne - aktywa	Instrumenty pochodne - zobowiązania	Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w wartości godziwej		Nieruchomości inwestycyjne
	Kapitałowe	Dłużne	Kapitałowe	Certyfikaty inwestycyjne	Dłużne			przez inne całkowite dochody	przez wynik finansowy	
Stan na początek okresu	212	6 996	115	14	123	68	36	1 511	303	1 556
Ujęcie aktywów z tytułu prawa do użytkowania (MSSF16)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	44
Nabycie / otwarcie pozycji/ udzielenie	-	997	-	-	573	26	21	167	-	195
Reklasyfikacje z poziomu II ¹⁾	-	545	-	-	-	1	-	-	-	-
Reklasyfikacje z aktywów przeznaczonych do sprzedaży do nieruchomości inwestycyjnych	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Zyski lub straty ujęte w rachunku zysków i strat:	-	176	111	3	6	57	36	29	(2)	48
- przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej	-	170	-	-	-	-	-	29	(2)	-
- wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji	-	6	-	-	1	-	-	-	-	-
- zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych do wartości godziwej	-	-	111	3	5	57	36	-	-	48
Zyski lub straty ujęte w innych całkowitych dochodach	34	35	-	-	-	-	-	16	-	-
Sprzedaż/rozliczenia/spląty	-	(1 851)	-	-	(661)	(34)	(25)	(342)	(58)	(4)
Reklasyfikacje do aktywów przeznaczonych do sprzedaży	-	-	-	-	-	-	-	-	-	(12)
Reklasyfikacje do poziomu II	-	(83)	-	-	-	-	-	-	-	-
Różnice kursowe	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Stan na koniec okresu	246	6 815	226	19	41	118	68	1 381	243	1 828

¹⁾ Informacje o reklasyfikacjach zaprezentowano w punkcie 9.25.6.

9.25.4. Aktywa i zobowiązania niewyceniane w wartości godziwej

Wartość godziwa aktywów i zobowiązań, dla których jest ona tylko ujawniana	30 września 2020				31 grudnia 2019			
	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem	Poziom I	Poziom II	Poziom III	Razem
Aktywa								
Należności od klientów z tytułu kredytów wyceniane w zamortyzowanym koszcie	-	-	190 914	190 914	-	-	193 964	193 964
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe wyceniane w zamortyzowanym koszcie	36 892	6 590	23 109	66 591	26 032	2 149	21 742	49 923
Dłużne papiery wartościowe	36 892	3 829	16 205	56 926	26 032	1 123	12 674	39 829
Transakcje z przyrzeczeniem odsprzedaży	-	2 253	2 037	4 290	-	738	3 326	4 064
Lokaty terminowe w instytucjach kredytowych	-	508	670	1 178	-	288	1 168	1 456
Pożyczki	-	-	4 197	4 197	-	-	4 574	4 574
Zobowiązania								
Zobowiązania wobec banków	-	724	6 811	7 535	-	897	5 728	6 625
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	-	-	242 728	242 728	-	-	219 233	219 233
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych ¹⁾	-	4 849	1 702	6 551	-	6 700	2 667	9 367
Zobowiązania podporządkowane ¹⁾	-	2 779	3 917	6 696	-	2 766	4 014	6 780
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	-	300	937	1 237	-	599	-	599

¹⁾ Do poziomu II zaklasyfikowano te zobowiązania, na wycenę których nieobserwowalne parametry nie miały istotnego wpływu. Przede wszystkim są to zobowiązania z tytułu obligacji emitowanych przez Pekao.

9.25.5. Zmiany sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku, jak i w 2019 roku nie dokonywano zmian sposobu (metody) ustalania wartości godziwej instrumentów finansowych wycenianych w wartości godziwej, których wartość byłaby istotna z punktu widzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

9.25.6. Przesunięcia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej

W przypadku zmiany sposobu wyceny aktywów lub zobowiązań, wynikających np. z utraty (lub uzyskania) dostępności notowań obserwowanych na aktywnym rynku przenosi się takie aktywa lub zobowiązania pomiędzy Poziomami I i II.

Składniki aktywów lub zobowiązań są przenoszone pomiędzy poziomami II i III (odpowiednio między poziomami III i II) gdy:

- następuje zmiana modelu wyceny będąca efektem zastosowania nowych czynników nieobserwowalnych (odpowiednio obserwowalnych) lub
- dotychczas stosowane czynniki, których wpływ na wycenę jest istotny przestają być (odpowiednio stają się) obserwowalne na aktywnym rynku.

Przeniesienia pomiędzy poziomami hierarchii wartości godziwej dokonywane są na koniec każdego kwartału wg wartości na ten dzień.

Wybuch pandemii COVID-19 pośrednio przyczynił się do wzrostu zmienności na rynkach finansowych i spadku płynności niektórych segmentów rynku, w szczególności – korporacyjnych i municypalnych papierów wartościowych. Skutkowało to reklasyfikacją niektórych aktywów do niższych poziomów wartości godziwej.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku dokonano następujących przeniesień aktywów pomiędzy poziomami wartości godziwej:

- z Poziomu III do Poziomu II przeniesiono obligacje korporacyjne, które wyceniono przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych, obligacje municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych miał nieistotny wpływ na wycenę oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowany parametr (korelacja) nie wpływał istotnie na wycenę;
- z Poziomu II do Poziomu III przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych na wycenę był istotny oraz obligacje skarbowe, dla których wpływ szacowanego spreadu do obligacji referencyjnej miał istotny wpływ na wycenę oraz instrumenty kapitałowe, dla których wpływ parametrów nieobserwowalnych na aktywnym rynku miał istotny wpływ na wycenę;
- z Poziomu II do Poziomu I przeniesiono obligacje skarbowe, które wyceniono przy pomocy kwotowań z aktywnego rynku;
- z Poziomu I do Poziomu II przeniesiono obligacje rządowe, dla których dokonano wyceny z wykorzystaniem informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych oraz jednostki uczestnictwa funduszy inwestycyjnych, dla których zaprzestano wyceny na podstawie kwotowań na rynku, ze względu na spadek jego aktywności.

W 2019 roku dokonano następujących przeniesień aktywów pomiędzy poziomami wartości godziwej:

- z poziomu III do poziomu II przeniesiono obligacje municypalne i korporacyjne, dla których dokonano wyceny przy użyciu rynkowych informacji o cenach porównywalnych instrumentów finansowych, obligacje municypalne i korporacyjne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych miał nieistotny wpływ na wycenę z uwagi na brak istotnego wpływu nieobserwowalnego czynnika (korelacji) na wycenę,
- z poziomu II do poziomu III przeniesiono obligacje korporacyjne i municypalne, dla których wpływ szacowanych parametrów kredytowych na wycenę był istotny oraz instrumenty pochodne rynku kapitałowego, dla których szacowany parametr (korelacja) istotnie wpływał na wycenę.

9.26 Zmiany w klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku nie dokonano zmiany klasyfikacji aktywów finansowych w wyniku zmiany celu lub wykorzystania tych aktywów.

9.27 Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży

Aktywa i zobowiązania przeznaczone do sprzedaży	30 września 2020	31 grudnia 2019
Grupy przeznaczone do sprzedaży	417	475
RUCH ¹⁾	(32)	-
Aktywa	140	-
Zobowiązania	172	-
Pozostałe grupy przeznaczone do sprzedaży	449	475
Aktywa	480	504
Nieruchomości inwestycyjne	431	454
Należności	5	9
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4	6
Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	38	34
Inne aktywa	2	1
Zobowiązania	31	29
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	12	6
Inne zobowiązania	15	11
Zobowiązania wobec banków	3	-
Zobowiązania z tytułu pożyczek	-	5
Pozostałe zobowiązania finansowe	1	6
Inne rezerwy	-	1
Inne aktywa przeznaczone do sprzedaży	73	76
Rzeczowe aktywa trwałe	40	33
Nieruchomości inwestycyjne	33	43
Aktywa i grupy aktywów przeznaczone do sprzedaży	693	580
Zobowiązania bezpośrednio związane z aktywami zakwalifikowanymi jako przeznaczone do sprzedaży	203	29

¹⁾ Dodatkowe informacje na temat klasyfikacji aktywów i zobowiązań RUCH jako grupy przeznaczonej do sprzedaży zaprezentowano w punkcie 2.3.1.1.

W pozycji „Nieruchomości inwestycyjne” i w sekcji „Pozostałe grupy przeznaczone do sprzedaży” zaprezentowano przede wszystkim nieruchomości przeznaczone do sprzedaży przez fundusze inwestycyjne sektora nieruchomości ze względu na osiągnięcie przewidywanego horyzontu inwestycyjnego.

9.28 Kapitał podstawowy

Kapitał podstawowy ujmuje się w wysokości określonej w statucie jednostki dominującej i zarejestrowanej w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Wszystkie akcje zostały w pełni opłacone.

Stan na 30 września 2020 roku i 31 grudnia 2019 roku

Seria/emisja	Rodzaj akcji	Rodzaj uprzywilejowania	Rodzaj ograniczenia praw do akcji	Liczba akcji	Wartość serii/emisji wg wartości nominalnej (w zł)	Sposób pokrycia kapitału	Data rejestracji	Prawo do dywidendy (od daty)
A	na okaziciela	brak	brak	604 463 200	60 446 320	gotówka	23.01.1997	27.12.1991
B	na okaziciela	brak	brak	259 059 800	25 905 980	aport	31.03.1999	01.01.1999
Liczba akcji razem				863 523 000				
Kapitał zakładowy razem					86 352 300			

9.29 Podział zysku jednostki dominującej

Informacje o podziale zysku jednostki dominującej zaprezentowano w punkcie 21.

9.30 Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe

Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	30 września 2020			31 grudnia 2019		
	brutto	udział reasekuratorów	udział własny	brutto	udział reasekuratorów	udział własny
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	24 501	(1 608)	22 893	24 457	(1 856)	22 601
Rezerwa składek	8 064	(499)	7 565	8 765	(856)	7 909
Rezerwa na pokrycie ryzyka niewygasłego	29	-	29	14	-	14
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	10 250	(844)	9 406	9 676	(785)	8 891
- na szkody zgłoszone	3 664	(729)	2 935	3 414	(670)	2 744
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	4 388	(98)	4 290	4 210	(90)	4 120
- na koszty likwidacji szkód	2 198	(17)	2 181	2 052	(25)	2 027
Rezerwa na skapitalizowaną wartość rent	6 156	(265)	5 891	5 999	(215)	5 784
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	2	-	2	3	-	3
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe w ubezpieczeniach na życie	22 901	-	22 901	22 872	-	22 872
Rezerwa składek	102	-	102	106	-	106
Rezerwa ubezpieczeń na życie	16 389	-	16 389	16 346	-	16 346
Rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	577	-	577	622	-	622
- na szkody zgłoszone	158	-	158	167	-	167
- na szkody niezgłoszone (IBNR)	414	-	414	449	-	449
- na koszty obsługi świadczeń	5	-	5	6	-	6
Rezerwy na premie i rabaty dla ubezpieczonych	6	-	6	6	-	6
Pozostałe rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	194	-	194	214	-	214
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe dla ubezpieczeń na życie, jeżeli ryzyko lokaty ponosi ubezpieczający	5 633	-	5 633	5 578	-	5 578
Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe, razem	47 402	(1 608)	45 794	47 329	(1 856)	45 473

9.31 Zobowiązania podporządkowane

	Wartość nominalna (w mln)	Waluta	Oprocentowanie	Data emisji (otrzymania) / Data wykupu (spłaty)	Wartość bilansowa 30 września 2020 (w mln zł)	Wartość bilansowa 31 grudnia 2019 (w mln zł)
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych PZU						
Obligacje podporządkowane PZU	2 250	PLN	WIBOR 6M + marża	30 czerwca 2017 29 lipca 2027	2 253	2 279
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Pekao						
Obligacje serii A	1 250	PLN	WIBOR 6M + marża	30 października 2017 29 października 2027	1 262	1 257
Obligacje serii B	550	PLN	WIBOR 6M + marża	15 października 2018 16 października 2028	556	554
Obligacje serii C	200	PLN	WIBOR 6M + marża	15 października 2018 14 października 2033	202	201
Obligacje serii D	350	PLN	WIBOR 6M + marża	4 czerwca 2019 4 czerwca 2031	352	351
Obligacje serii D1	400	PLN	WIBOR 6M + marża	4 grudnia 2019 4 czerwca 2031	403	401
Zobowiązania zaliczane do funduszy własnych Alior Banku						
Obligacje serii F	322	PLN	WIBOR 6M+ marża	26 września 2014 26 września 2024	222	225
Obligacje serii G	193	PLN	WIBOR 6M + marża	31 marca 2015 31 marca 2021	193	196
Obligacje serii I oraz I1	183	PLN	WIBOR 6M+ marża	4 grudnia 2015 6 grudnia 2021	149	148
Obligacje serii K oraz K1	600	PLN	WIBOR 6M+ marża	20 października 2017 20 października 2025	609	605
Obligacje Meritum Bank serii B	67	PLN	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2013 29 kwietnia 2021	69	68
Obligacje serii EUR001	10	EUR	LIBOR 6M+ marża	4 lutego 2016 4 lutego 2022	46	44
Obligacje serii P1A	150	PLN	WIBOR 6M+ marża	27 kwietnia 2016 16 maja 2022	152	151
Obligacje serii P1B	70	PLN	WIBOR 6M+ marża	29 kwietnia 2016 16 maja 2024	71	70
Obligacje serii P2A	150	PLN	WIBOR 6M+ marża	14 grudnia 2017 29 grudnia 2025	151	150
Zobowiązania podporządkowane					6 690	6 700

Niższa wartość bilansowa zobowiązań podporządkowanych w stosunku do wartości nominalnej wynika z faktu, iż część wyemitowanych przez Alior Bank obligacji została objęta przez konsolidowane fundusze inwestycyjne.

9.32 Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych

Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych	30 września 2020	31 grudnia 2019
Obligacje	2 723	3 976
Certyfikaty depozytowe	2 347	3 940
Listy zastawne	1 433	1 357
Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych, razem	6 503	9 273

9.33 Zobowiązania wobec banków

Zobowiązania wobec banków	30 września 2020	31 grudnia 2019
Depozyty bieżące	597	412
Depozyty jednodniowe	128	419
Depozyty terminowe	7	41
Kredyty otrzymane	6 296	5 427
Pozostałe zobowiązania	600	305
Zobowiązania wobec banków, razem	7 628	6 604

9.34 Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów

Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów	30 września 2020	31 grudnia 2019
Depozyty bieżące	205 362	151 417
Depozyty terminowe	36 286	66 414
Pozostałe zobowiązania	888	757
Zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów, razem	242 536	218 588

9.35 Inne zobowiązania

Inne zobowiązania	30 września 2020	31 grudnia 2019 (przekształcone)
Zobowiązania wyceniane w wartości godziwej	918	675
Zobowiązania z tytułu pożyczek papierów wartościowych (krótka sprzedaż)	454	293
Kontrakty inwestycyjne na rachunek i ryzyko klienta (<i>unit-linked</i>)	249	259
Zobowiązania wobec uczestników konsolidowanych funduszy inwestycyjnych	210	90
Zobowiązanie z tytułu rozliczenia nabycia akcji Tomma	5	33
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	10 241	9 734
Koszty do zapłacenia	1 320	1 979
Zarachowane koszty prowizji agencyjnej	340	390
Zarachowane koszty wynagrodzeń	205	217
Zarachowane koszty reasekuracji	185	706
Zarachowane nagrody dla pracowników	343	367
Pozostałe	247	299
Przychody pobierane z góry	389	322
Pozostałe zobowiązania	8 532	7 433
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	1 260	599
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 086	1 066
Zobowiązania z tytułu transakcji na instrumentach finansowych	1 096	905
Zobowiązania wobec banków z tytułu dokumentów płatniczych rozliczanych w systemach rozliczeń międzybankowych	1 344	1 096
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	885	892
Zobowiązania z tytułu rozliczeń kart płatniczych	398	408
Rozrachunki publiczno-prawne	181	289
Zobowiązania z tytułu składek na rzecz BFG	454	356
Zobowiązania z tytułu reasekuracji	223	197
Oszacowane zobowiązania pozaubezpieczeniowe	86	161
Zobowiązania wobec pracowników	38	47
Oszacowane zwroty wynagrodzeń w związku z rezygnacją lub odstąpieniem klientów banków od ubezpieczeń zawieranych przy sprzedaży produktów kredytowych	60	69
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	416	258
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	407	352
Zobowiązania wobec budżetu inne niż z tytułu podatku dochodowego	124	182
Zobowiązania z tytułu darowizn	21	23
Zobowiązania Alior Banku z tytułu ubezpieczeń produktów bankowych oferowanych klientom banku	17	12
Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny	13	15
Zobowiązanie z tytułu zwrotu kosztów kredytu	59	106
Zobowiązania z tytułu likwidacji bezpośredniej	25	29
Pozostałe	339	371
Inne zobowiązania, razem	11 159	10 409

9.36 Inne rezerwy

Zmiana stanu innych rezerw w okresie zakończonym 30 września 2020	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	358	427	-	(208)	3	580
Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytów	254	109	(236)	-	-	127
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	34	144	(74)	-	-	104
Rezerwa na ryzyko podatkowe	-	-	-	-	85	85
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	80	14	(12)	(1)	-	81
Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich	22	18	-	(8)	-	32
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK	85	11	-	(57)	-	39
Pozostałe	34	8	(8)	(10)	1	25
Inne rezerwy, razem	867	731	(330)	(284)	89	1 073

Zmiana stanu innych rezerw w okresie zakończonym 31 grudnia 2019	Stan na początek okresu	Zwiększenie	Wykorzystanie	Rozwiązanie	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia	316	331	-	(289)	-	358
Rezerwa na roszczenia sporne i potencjalne zobowiązania	67	48	(26)	(12)	3	80
Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytów	-	272	(18)	-	-	254
Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich	-	22	-	-	-	22
Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK	85	-	-	-	-	85
Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji	20	85	(78)	-	7	34
Pozostałe	31	16	(8)	(5)	-	34
Inne rezerwy, razem	519	774	(130)	(306)	10	867

Rezerwa na udzielone gwarancje i poręczenia

Pozycja zawiera rezerwy tworzone przez banki na potencjalne utraty korzyści ekonomicznych wynikających z ekspozycji pozabilansowych (np. udzielonych gwarancji lub ekspozycji kredytowych).

Rezerwa na potencjalne zwroty kosztów kredytu

11 września 2019 roku opublikowano wyrok TSUE w sprawie C-383/18. Rozstrzygając sprawę, TSUE orzekł, że artykuł 16 ust. 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/48/WE z 23 kwietnia 2008 roku w sprawie umów o kredyt konsumencki oraz uchylającej dyrektywę Rady 87/102/EWG należy interpretować w ten sposób, że prawo konsumenta do obniżki całkowitego kosztu kredytu w przypadku wcześniejszej spłaty kredytu obejmuje wszystkie koszty, które zostały nałożone na konsumenta.

Trybunał jednoznacznie przesądził, że przy przedpłacie konsument jest uprawniony do obniżki wszystkich kosztów wchodzących w skład całkowitego kosztu kredytu. Wyrok ten jednakże nie wskazał sposobu kalkulacji takiej obniżki w odniesieniu do kosztów jednorazowych, takich jak prowizje i opłaty przygotowawcze.

Aprobowaną przez Prezesa UOKiK oraz Rzecznika Finansowego formułą rozliczania się z kredytobiorcami z kosztów kredytu jest tzw. formuła liniowa, która proporcjonalność odnosi do okresu pomiędzy rzeczywistą datą spłaty kredytu a datą spłaty określoną w umowie i nakazuje równy podział kosztu jednorazowego na poszczególne terminy płatności.

Podstawą aktualizacji szacunku jest konieczność uwzględnienia najbardziej aktualnych danych dotyczących reklamacji w zakresie zwrotu kosztów kredytu, jak również kwot zwrotu. W trzecim kwartale Grupa PZU nie aktualizowała szacunków ryzyka prawnego wynikającego z przedpłat kredytów konsumenckich dokonywanych przed dniem wyroku TSU (w drugim

kwartale 2020 roku utworzono z tego tytułu dodatkową rezerwę w wysokości 109 mln zł, która obciążała pozostałe koszty operacyjne). Wartość bilansowa rezerwy na 30 września 2020 roku wyniosła 127 mln zł. Jej wysokość stanowi najlepszy możliwy szacunek oparty na danych historycznych dotyczących wcześniejszych spłat kredytów konsumenckich oraz na obserwowanej historycznej ilości wpływających reklamacji dotyczących proporcjonalnego zwrotu prowizji, w tym po orzeczeniu TSUE, jak również uwzględniający oczekiwania w zakresie trendów dotyczących poziomu przyszłych reklamacji. Oszacowanie rezerwy wymagało przyjęcia szeregu założeń eksperckich i wiąże się z istotną niepewnością wynikającą m. in. z krótkiego czasu obserwacji i trudnej do oszacowania zmienności obserwowanych trendów dotyczących liczby i kwot zgłaszanych reklamacji. Z tego względu kwota rezerwy będzie podlegała aktualizacji w kolejnych okresach w zależności od kształtowania się liczby reklamacji i kwot do zwrotu.

Rezerwa na koszty z tytułu restrukturyzacji

Zarząd Pekao poinformował, że 20 lutego 2020 roku, zgodnie z postanowieniami ustawy o zasadach rozwiązywania stosunków pracy, podjął uchwałę o zamiarze przeprowadzenia zwolnień grupowych i rozpoczęciu procedury konsultacji w sprawie zwolnień grupowych.

Zamiarem Zarządu Pekao jest rozwiązanie umowy o pracę z maksymalnie 1 200 pracownikami oraz zmiana warunków zatrudnienia maksymalnie 1 350 pracownikom w okresie od 13 marca 2020 roku do 31 października 2020 roku, przy czym Pekao może podjąć jednostronną decyzję o wydłużeniu procesu o nie więcej niż 5 miesięcy.

Całość kosztów związanych z rozwiązaniem umów o pracę i zmianą warunków zatrudnienia pracowników Pekao w ramach zwolnień grupowych, a także z restrukturyzacją sieci placówek oszacowano na 144 mln zł i w tej wysokości utworzono rezerwę restrukturyzacyjną. Wartość bilansowa tej rezerwy na 30 września 2020 roku wyniosła 92 mln zł.

Na pozostałą część salda składa się:

- 10 mln zł – dotyczące procesu restrukturyzacji prowadzonego w PZU i PZU Życie (na 31 grudnia 2019 roku: 10 mln zł);
- 2 mln – dotyczące procesów restrukturyzacyjnych w Alior Banku (na 31 grudnia 2019 roku: 5 mln zł).

Rezerwa na ryzyko podatkowe

Dodatkowe informacje na temat rezerwy na ryzyko podatkowe zaprezentowano w punkcie 9.14.

Rezerwa na ryzyko prawne dotyczące walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich

3 października 2019 roku TSUE wydał orzeczenie w sprawie skutków ewentualnej abuzywności postanowień indywidualnej umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego udzielonego przez jeden z banków. TSUE dokonał wykładni przepisów dyrektywy Rady 93/13/EW z 5 kwietnia 1993 roku w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich na kanwie umowy kredytu indeksowanego do franka szwajcarskiego. TSUE wskazał skutki uznania ewentualnej abuzywności klauzul przeliczeniowych przez sąd krajowy, nie badając jednocześnie w ogóle ewentualnej abuzywności postanowień umownych. TSUE nie przesądził, że w przypadku ustalenia przez sąd krajowy ewentualnej abuzywności automatycznie nastąpić powinno ustalenie przez sąd nieważności całej umowy. Ocena w tym zakresie pozostaje do rozstrzygnięcia przez sąd krajowy, przy czym TSUE nie wykluczył możliwości uzupełnienia luki powstałej w wyniku abuzywności klauzul przeliczeniowych za pomocą krajowych przepisów dyspozytywnych.

Orzeczenie TSUE stanowi ogólne wytyczne dla polskich sądów powszechnych. Ostateczne rozstrzygnięcia podejmowane przez polskie sądy będą dokonywane na podstawie przepisów UE interpretowanych zgodnie z wyrokiem TSUE, mając na uwadze przepisy prawa krajowego i analizę indywidualnych okoliczności każdej sprawy. Jednocześnie trudno nadal mówić o ukształtowanej linii orzeczniczej w sprawach kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich, co potwierdzają często wzajemnie wykluczające się orzeczenia sądów powszechnych, a także służące rozwiązaniu wątpliwości sądów zapytania prawne do TSUE i Sądu Najwyższego.

Biorąc pod uwagę obserwowany w sektorze bankowym wzrost liczby pozwów dotyczących walutowych kredytów hipotecznych we frankach szwajcarskich oraz niejednorodność linii orzeczniczej dotyczącej powyższych kredytów, Grupa PZU oszacowała rezerwę na ryzyko prawne związane z umowami kredytów hipotecznych walutowych we franku szwajcarskim, której wysokość na 30 września 2020 roku wyniosła 105 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku: 59 mln zł), z czego 32 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku:

22 mln zł) dotyczy ekspozycji spłaconych na datę bilansową (i jest ujmowane w „Innych rezerwach”), a 73 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku: 37 mln zł) – ekspozycji niespłaconych na datę bilansową, ujętych jako element odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych.

Wartość rezerwy dla toczących się spraw spornych ustala się na podstawie opinii prawnych dotyczących oceny wzorców umownych walutowych kredytów hipotecznych w CHF oraz na indywidualnej ocenie (dla każdego pozwu) ryzyka przegrania danej sprawy w sądzie przy uwzględnieniu charakteru żądania pozwu, a także możliwych skutków finansowych.

Ponadto, na 30 września 2020 roku Grupa PZU oszacowała rezerwę portfelową w wysokości 45 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku: 39 mln zł) na przyszłe możliwe pozwy, której wartość opiera się na ocenie ryzyka prawnego. Kalkulując kwotę rezerwy Grupa PZU szacuje wartość portfela, dla którego w przyszłości mogą zostać wniesione pozwy dotyczące kwestionowania umowy kredytowej, prawdopodobieństwo przegrania ewentualnych przyszłych spraw sądowych oraz możliwe skutki finansowe przegrania sprawy sądowej, biorąc pod uwagę możliwość:

- unieważnienia całej umowy kredytu hipotecznego walutowego w CHF w efekcie uznania klauzuli waloryzacyjnej za niedozwoloną,
- uznania, że klauzule zawarte w umowie kredytowej stanowią niedozwolone postanowienia umowne skutkujące ustaleniem salda kredytu w PLN oraz pozostawienie oprocentowania kredytu w oparciu o stawkę LIBOR tzw. odfrankowanie,
- uznania klauzuli waloryzacyjnej za abuzywną i zastąpienia je kursem średnim NBP,
- oddalenia powództwa.

Biorąc pod uwagę niejednolite orzecznictwo sądowe dotyczące walutowych kredytów hipotecznych w CHF oraz krótki, z punktu widzenia biegu spraw sądowych, okres danych historycznych dotyczących pozwów sądowych związanych z takimi kredytami, oszacowanie rezerwy wymagało przyjęcia przez Grupę PZU eksperckich założeń i wiąże się z istotną niepewnością. Grupa PZU będzie monitorowała wpływ orzeczenia TSUE na kierunek podejmowanych przez polskie sądy decyzji oraz praktykę rynkową i zachowania kredytobiorców oraz dokonywała aktualizacji wszystkich założeń przyjętych w procesie tworzenia rezerwy.

Rezerwa na kary nałożone przez UOKiK

Szczegółowe informacje na ten temat rozwiązania rezerwy w wysokości 57 mln zł, dotyczącej kary nałożonej w postępowaniu Prezesa UOKiK wobec PZU zaprezentowano w punkcie 22.2.

Kwota 28 mln dotyczy kary zwróconej przez UOKiK do Pekao. Ze względu na potencjalne ryzyko wypływu środków w związku z tą sprawą Grupa PZU utrzymuje rezerwę z tego tytułu.

Kwota 11 mln zł dotyczy kary nałożonej przez Prezesa UOKiK w wyniku decyzji, w której uznał on, że stosowane przez Pekao w aneksach do umów postanowienie dotyczące zasad ustalania kursów walut obcych stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Pekao zamierza wnieść odwołanie od decyzji Prezesa UOKiK do sądu.

9.37 Informacja dodatkowa do skonsolidowanego sprawozdania z przepływów pieniężnych

Zmiana stanu zobowiązań wynikająca z działalności finansowej w okresie zakończonym 30 września 2020	Stan na początek okresu	Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	Naliczenia i płatności odsetkowe oraz rozliczenia dyskonta i premii	Różnice kursowe	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Kredyty otrzymane	5 427	664	3	202	-	6 296
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	9 273	(2 835)	59	12	(6)	6 503
Obligacje	3 976	(1 288)	37	(2)	-	2 723
Certyfikaty depozytowe	3 940	(1 614)	22	-	(1)	2 347
Listy zastawne	1 357	67	-	14	(5)	1 433
Zobowiązania podporządkowane	6 700	(121)	109	2	-	6 690
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	599	661	5	-	(5)	1 260
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 066	(216)	43	(1)	194	1 086
Zobowiązania finansowe, razem	23 065	(1 847)	219	215	183	21 835

Zmiana stanu zobowiązań wynikająca z działalności finansowej w okresie zakończonym 31 grudnia 2019	Stan na początek okresu	Ujęcie zobowiązań z tytułu leasingu (MSSF 16)	Zmiany wynikające z przepływów pieniężnych	Naliczenia i płatności odsetkowe oraz rozliczenia dyskonta i premii	Różnice kursowe	Zmiana składu grupy	Inne zmiany	Stan na koniec okresu
Kredyty otrzymane	4 386	-	938	6	33	53	11	5 427
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	12 009	-	(2 828)	103	(1)	-	(10)	9 273
Obligacje	5 922	-	(2 022)	74	2	-	-	3 976
Certyfikaty depozytowe	4 542	-	(631)	29	-	-	-	3 940
Listy zastawne	1 545	-	(175)	-	(3)	-	(10)	1 357
Zobowiązania podporządkowane	6 061	-	453	176	-	10	-	6 700
Zobowiązania z tytułu transakcji z przyrzeczeniem odkupu	540	-	55	4	-	-	-	599
Zobowiązania z tytułu pożyczek	-	-	(5)	-	-	5	-	-
Zobowiązania z tytułu leasingu	10	1 301	(297)	(24)	(1)	23	54	1 066
Zobowiązania finansowe, razem	23 006	1 301	(1 684)	265	31	91	55	23 065

10. Aktywa stanowiące zabezpieczenie zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych

Aktywami stanowiącymi zabezpieczenie zobowiązań oraz zobowiązań warunkowych są przede wszystkim obligacje oraz wierzytelności zabezpieczone hipoteką (w przypadku emisji hipotecznych listów zastawnych) i depozyty pieniężne (w przypadku pokrycia Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych).

Tabela prezentuje wartość bilansową zabezpieczenia wg rodzaju zabezpieczanego zobowiązania.

Aktywa finansowe zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań i zobowiązań warunkowych	30 września 2020	31 grudnia 2019
Wartość bilansowa aktywów finansowych zastawionych jako zabezpieczenie zobowiązań	11 657	10 522
Transakcje z przyrzeczeniem odkupu	1 259	598
Pokrycie Funduszu ochrony środków gwarantowanych na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	970	938
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz gwarancyjny na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego	193	122
Pokrycie zobowiązań do zapłaty na fundusz przymusowej restrukturyzacji (BFG)	389	302
Kredyt lombardowy i techniczny	5 855	5 758
Inne kredyty	699	709
Emisja hipotecznych listów zastawnych	1 937	1 872
Pokrycie Funduszu Gwarantowania Rozliczeń Transakcji Giełdowych na rzecz Krajowego Depozytu Papierów Wartościowych	43	33
Transakcje pochodne	312	190
Wartość bilansowa aktywów finansowych zastawionych jako zabezpieczenie zobowiązań warunkowych	-	-
Aktywa finansowe zastawione jako zabezpieczenie zobowiązań i zobowiązań warunkowych, razem	11 657	10 522

11. Aktywa i zobowiązania warunkowe

Aktywa i zobowiązania warunkowe	30 września 2020	31 grudnia 2019
Aktywa warunkowe, w tym:	7	6
- otrzymane gwarancje i poręczenia	7	6
Zobowiązania warunkowe	64 134	59 437
- z tytułu limitów odnawialnych w rachunkach ROR oraz kart kredytowych	12 040	10 603
- z tytułu kredytów i pożyczek w transzach	31 771	29 867
- udzielone poręczenia i gwarancje	9 994	9 782
- roszczenia ubezpieczeniowe sporne	715	773
- inne roszczenia sporne	234	212
- pozostałe, w tym:	9 380	8 200
- gwarantowanie emisji papierów wartościowych	3 743	3 636
- faktoring	4 016	3 300
- limit intra – day	409	339
- akredytywy i promesy	932	732
- pozostałe	280	193

Udzielenie przez PZU lub jednostki zależne poręczeń kredytu lub pożyczki lub udzielenie gwarancji

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku, jak i w 2019 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie udzieliły poręczeń kredytu lub pożyczki, ani nie udzieliły gwarancji – łącznie jednemu podmiotowi lub jednostce zależnej od tego podmiotu – jeżeli łączna wartość istniejących poręczeń lub gwarancji byłaby istotna, za wyjątkiem kwestii opisanej poniżej.

2 listopada 2020 roku PZU zawarł z Alior Bankiem Aneks nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nierzeczywistej. Dodatkowo PZU zawarł Aneks nr 1 do Umowy ramowej zlecenia o okresowe udzielanie kontrgwarancji.

Aneks nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nierzeczywistej określa zasady udzielania przez PZU w ramach limitu zaangażowania, na zlecenie i na rzecz Alior Banku, gwarancji ubezpieczeniowych ochrony kredytowej nierzeczywistej. Limit zaangażowania z tytułu gwarancji udzielanych na podstawie Aneksu nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nierzeczywistej wynosi maksymalnie 4 000 mln zł. Limit obowiązuje przez okres 3 lat

i jest odnawialny, co oznacza, że wygaśnięcie gwarancji odnawia limit o uwolnioną kwotę pomniejszoną o kwoty ewentualnych wypłat z gwarancji.

Na wysokość wynagrodzenia za udzielenie gwarancji będzie miała wpływ między innymi amortyzacja portfela oraz premia za kontrgwarancję. Na chwilę obecną nie jest możliwe podanie wielkości wynagrodzenia za gwarancję, gdyż będzie ono uzależnione od wysokości sumy gwarancyjnej oraz od jakości portfela zabezpieczanego gwarancją. Wydanie każdej gwarancji będzie poprzedzone wnioskiem Alior Banku oraz oceną i wyceną przedstawionego do gwarancji portfela. Na zabezpieczenie płatności wynagrodzenia za gwarancję w ramach zawartego Aneksu nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nieruchomości, Alior Bank złoży oświadczenie o dobrowolnym podaniu się egzekucji w formie aktu notarialnego.

Maksymalny okres obowiązywania gwarancji wydawanych w ramach Aneksu nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nieruchomości wynosi 5 lat. Udział własny Alior Banku w wymagalnych należnościach z tytułu wierzytelności wynosi 10%.

Aneks nr 1 do Umowy zlecenia o okresowe udzielanie gwarancji ochrony kredytowej nieruchomości przewiduje kary umowne, jakie mogą być należne PZU od Alior Banku w razie naruszenia określonych zobowiązań Alior Banku wynikających z Aneksu nr 1 do Umowy. Łączna maksymalna wysokość kar umownych nie może przekroczyć kwoty 3 mln zł. Aneks nr 1 do Umowy nie wyłącza możliwości dochodzenia odszkodowania przewyższającego sumę kar umownych.

Aneks nr 1 do Umowy ramowej zlecenia o okresowe udzielanie kontrgwarancji określa zasady udzielania na zlecenie PZU kontrgwarancji wystawianych na rzecz Alior Banku. Dostępny limit kontrgwarancji wynosi 2 600 mln zł. Dostępny limit będzie pomniejszany każdorazowo przy udzieleniu każdej kolejnej kontrgwarancji o sumę gwarancyjną wskazaną w tej kontrgwarancji, przy czym dostępny limit kontrgwarancji będzie miał charakter odnawialny, co oznacza, że wygaśnięcie kontrgwarancji spowoduje odnowienie limitu.

12. Komentarz do skróconego śródrocznego skonsolidowanego sprawozdania finansowego

Składki przypisane brutto w okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku wyniosły 17 291 mln zł wobec 17 501 mln zł w analogicznym okresie roku poprzedniego (-1,2%). Spadek sprzedaży dotyczył przede wszystkim:

- ubezpieczeń komunikacyjnych w obu segmentach ubezpieczeń majątkowych jako efekt przedłużającej się pandemii COVID-19 (spadek sprzedaży nowych pojazdów oraz wyhamowanie na rynku leasingów w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych oraz niższa średnia składka przy jednoczesnym spadku liczby ubezpieczeń w segmencie ubezpieczeń masowych - wpływ ograniczenia dostępności sieci własnej, czasowego zamknięcia oddziałów oraz sieci dealerskiej);
- ubezpieczeń od ognia i innych szkód rzeczowych w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych - efekt zawarcia w pierwszym półroczu 2019 roku długoterminowej umowy o wysokiej wartości jednostkowej,

Spadki zostały częściowo skompensowane wyższą składką w:

- ubezpieczeniach NNW i pozostałych w wyniku rozwoju portfela ubezpieczeń oferowanych w ramach partnerstwa strategicznego w TUW PZUW oraz rozwoju sprzedaży ubezpieczeń oferowanych we współpracy z bankami Grupy PZU do kredytów hipotecznych i pożyczek gotówkowych oraz objęcia ochroną ubezpieczeniową lekarzy i personelu medycznego na wypadek zakażenia COVID-19;
- produktach unit-linked oraz ochronnych oferowanych we współpracy z bankami, a także produktach ochronnych o charakterze kapitałowym i terminowym oferowanych w kanałach własnych;
- portfela grupowych produktów zdrowotnych zawieranych w formie grupowej lub kontynuowanej.

Dochody z działalności lokacyjnej łącznie z kosztami odsetkowymi w III kwartałach 2020 roku oraz III kwartałach 2019 roku wyniosły odpowiednio 5 269 mln zł oraz 6 762 mln zł. Odnotowano spadek dochodów z lokat wygenerowanych zarówno na działalności bankowej, jak i z wyłączeniem działalności bankowej. W ramach działalności bankowej spadek wyniku spowodowany był w szczególności wyższymi kosztami ryzyka w związku z zawiązaniem dodatkowych rezerw kredytowych na prognozowane pogorszenie się jakości portfela kredytowego w Banku Pekao i Alior Banku. Równocześnie wynik odsetkowy Alior Banku został pomniejszony na skutek wyroku TSUE dotyczącego zwrotu części prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytów konsumenckich.

Dochody z działalności inwestycyjnej, z wyłączeniem działalności bankowej², spadły głównie na skutek gorszego wyniku osiągniętego na notowanych instrumentach kapitałowych, w szczególności ze względu na pogorszenie koniunktury w związku z pandemią COVID-19, przekładające się m.in. na wyniki z działalności inwestycyjnej na portfelu aktywów stanowiących pokrycie produktów inwestycyjnych, które pozostają bez wpływu na łączny wynik netto Grupy PZU.

Odszkodowania i świadczenia netto (z uwzględnieniem zmiany stanu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) osiągnęły wartość 11 352 mln zł i ukształtowały się na poziomie o 4,8% niższym w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Na spadek kategorii odszkodowań i świadczeń netto wpłynęły:

- w ubezpieczeniach na życie niższy wynik z działalności inwestycyjnej w większości portfeli produktów unit-linked względem wyników osiągniętych w roku ubiegłym oraz niższe wypłaty świadczeń w produktach ochronnych;
- niższa szkodowość w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych będąca wypadkową spadku częstości szkód wynikającej z ograniczeń w ruchu krajowym i międzynarodowym w związku z pandemią COVID-19.

Z kolei wzrost kategorii odszkodowań i świadczeń netto odnotowano w portfelu ubezpieczeń pozakomunikacyjnych, w tym od ognia i innych szkód rzeczowych głównie wskutek wystąpienia ponadnormatywnej liczby szkód powodowanych przez zjawiska atmosferyczne na przełomie drugiego i trzeciego kwartału 2020 roku oraz odpowiedzialności cywilnej ogólnej – w analogicznym okresie 2019 roku niższy poziom odszkodowań i świadczeń portfela ubezpieczeń podmiotów medycznych.

Koszty akwizycji w III kwartałach 2020 roku spadły o 14 mln zł w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego. Spadek ten był w szczególności efektem niższych kosztów prowizji z ubezpieczeń komunikacyjnych (pochodna niższej sprzedaży w efekcie spowolnienia na rynku leasingów, presji cenowej oraz ograniczeń w dostępności agentów i oddziałów) oraz spadku kosztów pośrednich.

Koszty administracyjne Grupy PZU w III kwartałach 2020 roku ukształtowały się na poziomie 4 930 mln zł względem 4 900 mln zł w analogicznym okresie 2019 roku, czyli były o 30 mln zł wyższe w relacji do poprzedniego roku.

Koszty administracyjne segmentu działalności bankowej (bez uwzględnienia korekt z tytułu wyceny aktywów i zobowiązań do wartości godziwej) spadły o 48 mln zł (-1,3%). Spadek związany był z utrzymaniem dyscypliny kosztowej w Banku Pekao i Alior Banku. Jednocześnie koszty administracyjne w segmentach działalności ubezpieczeniowej w Polsce ukształtowały się na poziomie o 65 mln zł wyższym od roku ubiegłego. Ich zmiana wynikała w znacznej mierze z wyższych kosztów osobowych w związku z presją płacową na rynku, wyższej rezerwy urlopowej (niższa skłonność pracowników do korzystania z urlopów w okresie pandemii) oraz wzrostu kosztów asysty technicznej i opłat licencyjnych.

W III kwartałach 2020 roku saldo pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych było ujemne i wynosiło 3 444 mln zł wobec także ujemnego w 2019 roku na poziomie 2 062 mln zł. Wpływ na poziom tego wyniku miały następujące czynniki:

- jednorazowy efekt odpisu z tytułu utraty wartości wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku oraz Banku Pekao w wysokości odpowiednio 746 mln zł oraz 555 mln zł;
- jednorazowy efekt odpisu aktywów powstałych w wyniku nabycia Alior Banku (tj. znaku towarowego oraz relacji z klientami) w kwocie 161 mln zł;
- niższy poziom opłat na BFG – spadek z 579 mln zł w III kwartałach 2019 roku do poziomu 473 mln zł w 2020 roku, ze względu na niższą opłatę na przymusową restrukturyzację;
- podatek od instytucji finansowych – obciążenie Grupy PZU (łącznie na działalności ubezpieczeniowej oraz bankowej) tym podatkiem w III kwartałach 2020 roku wyniosło 901 mln zł wobec 852 mln zł w analogicznym okresie ubiegłego roku. Wyższe obciążenie dotyczyło działalności bankowej i wynikało ze wzrostu aktywów będących podstawą opodatkowania (stawka podatku bankowego nie uległa zmianie);
- rozwiązanie rezerwy w wysokości 57 mln zł na karę nałożoną na PZU decyzją prezesa UOKiK z 30 grudnia 2011 roku.

² Działalność bankowa: dane Pekao i Alior Banku

Zysk z działalności operacyjnej w III kwartałach 2020 roku osiągnął wartość 2 678 mln zł i był niższy o 2 380 mln zł (-47,1%) w stosunku do wyniku za analogiczny okres roku poprzedniego. Zmiana ta była spowodowana w szczególności przez:

- wzrost rentowności w ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (+236 mln zł) jako efekt spadku szkodowości części ryzyk w grupowym portfelu ochronnym oraz niższego wzrostu rezerw w ubezpieczeniach kontynuowanych przy wyrównanym poziomie kosztów działalności;
- wzrost rentowności w segmencie ubezpieczeń masowych (+126 mln zł) – efekt niższej szkodowości ubezpieczeń komunikacyjnych częściowo niwelowana pogorszeniem rentowności w grupie ubezpieczeń rolnych oraz wyższy poziom alokowanych dochodów z lokat (deprecjacja PLN);
- niższy wynik na ubezpieczeniach w segmencie klienta korporacyjnego (-15 mln zł), będący wypadkową wyższej szkodowości portfela ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej ogólnej i finansowych przy jednoczesnym spadku sprzedaży, głównie ubezpieczeń komunikacyjnych;
- wynik na ubezpieczeniach indywidualnych na porównywalnym poziomie do analogicznego okresu 2019 roku (-3 mln zł) przy rosnącym portfelu ubezpieczeń (głównie ubezpieczeń bankowych)
- niższy dochód z działalności inwestycyjnej jako efekt spadku wyniku na notowanych instrumentach kapitałowych, w związku z gorszą koniunkturą spowodowaną pandemią COVID-19;
- niższe wyniki w segmencie działalności bankowej (-2 851 mln zł) m.in. w związku z odpisem z tytułu utraty wartości wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku (746 mln zł) oraz Banku Pekao (555 mln zł), wyższymi kosztami ryzyka w związku z zawiązaniem dodatkowych rezerw kredytowych na prognozowane pogorszenie się jakości portfela kredytowego w Banku Pekao i Alior Banku. Równocześnie wynik odsetkowy Alior Banku został pomniejszony poprzez wpływ wyroku TSUE dotyczącego zwrotu części prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytów konsumenckich. Efekty te zostały częściowo zniwelowane niższymi opłatami do BFG w 2020 roku.

Zysk netto spadł w stosunku do III kwartałów 2019 roku o 2 126 mln zł (-57,7%) do poziomu 1 558 mln zł. Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej wyniósł 1 191 mln zł wobec 2 360 mln zł w 2019 roku (spadek o 49,5%).

Skonsolidowane kapitały własne według MSSF na 30 września 2020 roku wynosiły 42 159 mln zł wobec 37 992 mln zł na 30 września 2019 roku. Wzrost dotyczył zarówno kapitałów przypadających udziałowcom jednostki dominującej jak i udziałów niekontrolujących. Wskaźnik rentowności kapitałów własnych przypadający jednostce dominującej (ROE³) za okres od 1 stycznia 2020 roku do 30 września 2020 roku wyniósł 9,3% i był niższy o 11,5 p.p. względem analogicznego okresu roku ubiegłego. W stosunku do skonsolidowanych kapitałów własnych wg stanu na 31 grudnia 2019 roku kapitały wzrosły o 2 871 mln zł. Wartość udziałów niekontrolujących wzrosła w porównaniu z końcem ubiegłego roku o 1 151 mln zł do poziomu 24 270 mln zł, a ich zmiana stanowiła wypadkową wzrostu wyceny instrumentów dłużnych oraz zabezpieczających przepływy pieniężne wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody oraz wyniku przypisanego akcjonariuszom niekontrolującym w wysokości 367 mln zł (wypracowanego przez Alior Bank i Bank Pekao). Kapitały przypadające udziałowcom jednostki dominującej wzrosły o 1 720 mln zł względem poprzedniego roku – efekt wyniku netto przypisanego jednostce dominującej wypracowanego w III kwartałach 2020 roku w wysokości 1 191 mln zł, wzrostu wyceny instrumentów dłużnych oraz zabezpieczających przepływy pieniężne wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Suma kapitałów i zobowiązań na dzień 30 września 2020 roku wzrosła w porównaniu do 31 grudnia 2019 roku o 30 096 mln zł do poziomu 373 481 mln zł. Wzrost dotyczył głównie pozycji zobowiązań wobec klientów z tytułu depozytów (+23 948 mln zł).

Portfel lokat (inwestycyjne aktywa finansowe, nieruchomości inwestycyjne i pochodne instrumenty finansowe) na 30 września 2020 roku wynosił łącznie 146 884 mln zł i był wyższy o 30 380 mln zł w porównaniu do stanu na koniec ubiegłego roku. Wzrost wartości lokat dotyczył Banku Pekao i związany był z wyższym poziomem portfela dłużnych rządowych papierów wartościowych. Z wyłączeniem działalności bankowej portfel lokat wzrósł w związku z wypracowanym wynikiem inwestycyjnym, jak również napływem środków ze składki w związku z rozwojem biznesu. Należności z tytułu kredytów na 30 września 2020 roku wyniosły 195 231 mln zł, wobec 194 868 mln zł na 31 grudnia 2019 roku.

³ Wskaźnik uroczniony, stosowany jako Alternatywne Pomiar Wyników (APM) w rozumieniu Wytycznych ESMA dotyczących Alternatywnych Pomiarów Wyników (ESMA 2015/1415).

Największy składnik pasywów na 30 września 2020 roku stanowiły zobowiązania wobec klientów z tytułu depozytów. Wzrost ich salda o 23 948 mln zł do poziomu 242 536 mln zł dotyczył depozytów bieżących klientów. Równocześnie odnotowano spadek depozytów terminowych.

Wartość rezerw techniczno – ubezpieczeniowych na koniec III kwartału 2020 roku wyniosła 47 402 mln zł i stanowiła 12,7% sumy pasywów. W porównaniu do 31 grudnia 2019 roku stan rezerw wzrósł o 73 mln zł. Zmiana wynikała głównie z:

- spadku rezerwy składki, głównie w wyniku wyhamowania sprzedaży na skutek wprowadzenia zasad izolacji społecznej przekładającej się na ograniczenie dostępności sieci sprzedaży oraz zmian w strukturze portfela ubezpieczeń majątkowych w segmencie korporacyjnym (niższy udział długoterminowych umów o wysokiej wartości jednostkowej);
- wzrostu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych związanego z wyższym poziomem rezerw szkodowych w ubezpieczeniach komunikacyjnych (obu segmentów) oraz wystąpieniem kilku zdarzeń o wysokiej wartości jednostkowej w ubezpieczeniach pozakomunikacyjnych;
- wzrostu rezerwy na skapitalizowaną wartość rent w wyniku wzrostu rezerw w OC komunikacyjnych.

13. Zarządzanie kapitałem własnym

3 października 2016 roku Rada Nadzorcza PZU podjęła uchwałę w sprawie zatwierdzenia polityki kapitałowej i dywidendowej Grupy PZU na lata 2016 – 2020 („Polityka”).

Zgodnie z Polityką Grupa PZU dąży do:

- efektywnego zarządzania kapitałem poprzez optymalizację wykorzystania kapitału z perspektywy Grupy PZU;
- maksymalizacji stopy zwrotu z kapitału dla akcjonariuszy podmiotu dominującego w szczególności przy zachowaniu poziomu bezpieczeństwa i utrzymaniu zasobów kapitałowych na cele strategicznego rozwoju poprzez akwizycje;
- zapewnienia wystarczających środków finansowych na pokrycie zobowiązań Grupy PZU wobec klientów.

Polityka zarządzania kapitałem opiera się m. in. na następujących zasadach:

- zarządzanie kapitałem (w tym kapitałem nadwyżkowym) Grupy PZU na poziomie PZU jako podmiotu dominującego;
- utrzymanie docelowych współczynników wypłacalności na poziomie 200% dla Grupy PZU, PZU oraz PZU Życie (wg. Wypłacalność II);
- utrzymanie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy PZU na poziomie nie wyższym niż 0,35;
- zapewnienie środków na rozwój i akwizycje w najbliższych latach;
- brak emisji akcji przez PZU w okresie obowiązywania Polityki.

Polityka dywidendowa Grupy PZU i PZU zakłada, że:

- wysokość dywidendy proponowanej przez Zarząd PZU za dany rok obrotowy, ustalana jest w oparciu o skonsolidowany wynik finansowy Grupy PZU przypisany jednostce dominującej, przy czym:
 - nie więcej niż 20% powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) na cele związane z rozwojem organicznym i innowacjami oraz realizacją inicjatyw wzrostowych;
 - nie mniej niż 50% podlega wypłacie w ramach rocznej dywidendy;
 - pozostała część zostanie wypłacona w ramach rocznej dywidendy lub powiększy zyski zatrzymane (kapitał zapasowy) w przypadku realizacji w danym roku istotnych nakładów związanych z realizacją założeń Strategii Grupy PZU, w tym w szczególności w ramach transakcji fuzji i przejęć;

z zastrzeżeniem punktów poniżej:

- zgodnie z planami Zarządu PZU oraz własną oceną ryzyk i wypłacalności podmiotu dominującego środki własne podmiotu dominującego oraz Grupy PZU po deklaracji lub wypłacie dywidendy, pozostają na poziomie, który zapewnia spełnienie warunków określonych w polityce kapitałowej;
- przy określeniu dywidendy uwzględniane są rekomendacje organu nadzoru w zakresie dywidendy.

Zewnętrzne wymogi kapitałowe

Zgodnie z ustawą o działalności ubezpieczeniowej, kalkulację wymogu kapitałowego oparto o ryzyka rynkowe, aktuarialne (ubezpieczeniowe), niewypłacalności kontrahenta, katastroficzne i operacyjne. Aktywa, zobowiązania, a w konsekwencji środki własne, stanowiące pokrycie wymogu kapitałowego wycenia się w wartości godziwej. Wymóg kapitałowy kalkulowany jest zgodnie z formułą standardową na poziomie całej Grupy PZU.

Na podstawie art. 412 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej Grupa PZU zobowiązana jest sporządzać i ujawniać roczne sprawozdanie na temat wypłacalności i kondycji finansowej na poziomie grupy, zgodnie z zasadami Wypłacalność II. Sprawozdanie za rok 2019, opublikowane 28 maja 2020 roku dostępne jest na stronie <https://www.pzu.pl/relacje-inwestorskie/informacje-finansowe>. Zgodnie z art. 290 ust. 1 ustawy o działalności ubezpieczeniowej sprawozdanie o wypłacalności i kondycji finansowej zakładu ubezpieczeń podlega badaniu przez firmę audytorską.

Niezależnie od powyższego, niektóre jednostki Grupy PZU zobowiązane są do przestrzegania własnych wymogów kapitałowych, nałożonych właściwymi regulacjami prawnymi.

Współczynnik wypłacalności Grupy PZU na 31 grudnia 2019 roku, opublikowany w sprawozdaniu na temat wypłacalności i kondycji finansowej Grupy PZU za 2019 rok wyniósł 245%. Niepodlegający badaniu, ani przeglądowi przez firmę audytorską współczynnik wypłacalności (zarówno jednostkowy, jak i skonsolidowany) na koniec pierwszego półrocza 2020 roku utrzymywał się powyżej poziomu 200%.

Utrzymywane poziomy współczynnika wypłacalności są zgodne z założonymi w polityce kapitałowej Grupy PZU.

14. Sprawozdawczość dotycząca segmentów

14.1 Segmenty sprawozdawcze

14.1.1. Kryterium podstawowe podziału

Segmenty operacyjne to części składowe jednostki, dla których dostępne są odrębne informacje finansowe, podlegające regularnej ocenie przez GOZPZO (w praktyce jest to Zarząd PZU), związanej z alokacją zasobów i oceną wyników działalności.

Podstawowy podział segmentacyjny Grupy PZU oparty jest na kryteriach charakteru działalności, linii produktowych, grup klientów oraz środowiska regulacyjnego. Charakterystykę poszczególnych segmentów zaprezentowano w poniższej tabeli.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia osobowe i majątkowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, dostosowanych do potrzeb klienta i z indywidualną wyceną ryzyka, oferowanych dużym podmiotom gospodarczym przez PZU, Link4, TUW PZUW.	Agregacji dokonano ze względu na podobieństwo oferowanych produktów, podobnych grup klientów, dla których są oferowane, kanałów dystrybucji oraz funkcjonowania w tym samym środowisku regulacyjnym.
Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia osobowe i majątkowe)	PSR	Szeroki zakres produktów ubezpieczeń majątkowych, wypadkowych, odpowiedzialności cywilnej i komunikacyjnych, oferowanych klientom indywidualnym oraz podmiotom z sektora małych i średnich przedsiębiorstw przez PZU i Link4.	Jak wyżej.

Segment	Standardy rachunkowości	Opis segmentu	Kryteria agregacji
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia grupowe, kierowane przez PZU Życie do grup pracowników oraz innych grup formalnych (np. związki zawodowe), w ramach których do umowy ubezpieczenia przystępują osoby pozostające w stosunku prawnym z ubezpieczającym (np. pracodawcą, związkiem zawodowym) oraz ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane, gdzie ubezpieczający nabył prawo do indywidualnej kontynuacji w fazie grupowej. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji.
Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	PSR	Ubezpieczenia oferowane przez PZU Życie klientom indywidualnym, w ramach których umowa ubezpieczenia dotyczy konkretnego ubezpieczonego a ubezpieczony podlega indywidualnej ocenie ryzyka. Oferta PZU Życie obejmuje szeroki zakres ubezpieczeń ochronnych, inwestycyjnych (niebędących kontraktami inwestycyjnymi) i zdrowotnych.	Brak agregacji.
Inwestycje	PSR	Segment obejmuje: 1. działalność lokacyjną w zakresie środków własnych Grupy PZU rozumianych jako nadwyżka lokat nad rezerwami techniczno-ubezpieczeniowymi w PZU, Link4 i PZU Życie, powiększoną o nadwyżkę dochodów osiągniętą ponad stopę wolną od ryzyka z inwestycji odpowiadających wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w produktach ubezpieczeniowych, czyli nadwyżkę dochodów z lokat ponad dochody alokowane według cen transferowych do segmentów ubezpieczeniowych; 2. dochody z innych wolnych środków finansowych w Grupie PZU (w szczególności konsolidowane fundusze inwestycyjne).	Agregacji dokonano ze względu na podobny, nadwyżkowy charakter przychodów.
Działalność bankowa	MSSF	Szeroki zakres produktów bankowych oferowanych zarówno klientom korporacyjnym, jak i indywidualnym przez Grupę Pekao i Grupę Alior Banku.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz identyczne środowisko regulacyjne działania.
Ubezpieczenia emerytalne	PSR	Ubezpieczenia emerytalne II filaru.	Brak agregacji.
Kraje bałtyckie	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych i osobowych oraz na życie oferowane przez LD wraz z oddziałem w Estonii, AAS Balta oraz PZU LT GD.	Agregacji dokonano ze względu na podobne produkty i usługi oferowane przez spółki oraz podobne środowisko regulacyjne działania.
Ukraina	MSSF	Produkty ubezpieczeń majątkowych, osobowych i na życie oferowanych przez PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie.	Agregacji dokonano ze względu na podobne środowisko regulacyjne działania.
Kontrakty inwestycyjne	PSR	Produkty PZU Życie nietransferujące istotnego ryzyka ubezpieczeniowego w rozumieniu MSSF 4 i niespełniające definicji umowy ubezpieczeniowej (tj. niektóre produkty z gwarantowaną stopą zwrotu oraz niektóre produkty z funduszem kapitałowym <i>unit-linked</i>).	Brak agregacji.
Pozostałe	PSR/MSSF	Pozostałe produkty i usługi, niezakwalifikowane do żadnego z segmentów powyżej.	

14.1.2. Informacje dotyczące obszarów geograficznych

Grupa PZU stosuje uzupełniający podział segmentacyjny wg kryterium geograficznego, na podstawie którego wyodrębniono następujące obszary geograficzne:

- Polska;
- Kraje bałtyckie;
- Ukraina.

14.2 Rozliczenia pomiędzy segmentami

Wynik netto z inwestycji (różnica pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami) wykazywany w ubezpieczeniach korporacyjnych (ubezpieczenia osobowe i majątkowe), ubezpieczeniach masowych (ubezpieczenia osobowe i majątkowe), ubezpieczeniach grupowych i indywidualnie kontynuowanych (ubezpieczenia na życie), ubezpieczeniach indywidualnych (ubezpieczenia na życie) określany jest na podstawie cen transferowych opartych na stopach procentowych z krzywych rentowności skarbowych papierów wartościowych. W przypadku produktów ubezpieczeniowych typu *unit-linked*, z gwarantowaną stopą oraz strukturyzowanych wykazuje się wprost wynik netto z lokat stanowiących pokrycie odpowiadających im rezerw techniczno-ubezpieczeniowych.

14.3 Miara zysku segmentu

Podstawową miarą zysku segmentu w Grupie PZU jest:

- w przypadku segmentów ubezpieczeń korporacyjnych, masowych, grupowych i indywidualnie kontynuowanych oraz indywidualnych – wynik na ubezpieczeniach, będący wynikiem finansowym przed podatkiem oraz pozostałymi przychodami i kosztami operacyjnymi (w tym kosztami finansowania), uwzględniający jednak przychody z inwestycji (odpowiadające wartości rezerw techniczno-ubezpieczeniowych) określone wg stopy wolnej od ryzyka. Wynik na ubezpieczeniach jest miarą zbliżoną do zdefiniowanego w PSR wyniku technicznego, z uwzględnieniem różnicy w sposobie ujmowania wyniku netto z inwestycji opisanej w zdaniu poprzednim;
- w przypadku segmentu inwestycje – wynik z lokat spółek Grupy PZU pomniejszony o wynik alokowany do segmentów ubezpieczeniowych i skorygowany o dywidendy otrzymane od jednostek zależnych oraz wycenę metodą praw własności tych jednostek (przeprowadzoną zgodnie z PSR);
- w przypadku kontraktów inwestycyjnych – wynik z działalności operacyjnej, wyliczany w sposób zbliżony do wyniku technicznego zgodnie z PSR;
- w przypadku działalności bankowej oraz zagranicznej działalności ubezpieczeniowej – wynik z działalności operacyjnej według lokalnych standardów rachunkowości w kraju siedziby spółki lub według MSSF, będący wynikiem finansowym przed podatkiem.

14.4 Zastosowane zasady rachunkowości według PSR

14.4.1. PZU

PSR oraz różnice pomiędzy PSR i MSSF w zakresie dotyczącym jednostkowej sprawozdawczości finansowej PZU przedstawiono szczegółowo w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU za 2019 rok.

Jednostkowe sprawozdanie finansowe PZU za 2019 rok dostępne jest na stronie internetowej PZU pod adresem www.pzu.pl w zakładce „Relacje inwestorskie”.

14.4.2. PZU Życie

Zasady rachunkowości według PSR dotyczące PZU Życie są zbieżne z PSR dotyczącymi PZU.

Specyficzną różnicą dla PZU Życie są zasady dotyczące rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie według MSSF.

Podstawową różnicą pomiędzy PSR i MSSF w odniesieniu do rachunkowości umów ubezpieczeniowych i kontraktów inwestycyjnych PZU Życie jest klasyfikacja kontraktów. W PSR nie ma pojęcia kontraktu inwestycyjnego, w konsekwencji wszystkie umowy klasyfikowane są jako umowy ubezpieczeniowe. Wg MSSF klasyfikację umów przeprowadza się zgodnie z wytycznymi zawartymi w MSSF 4 Umowy ubezpieczeniowe, dotyczącymi klasyfikacji produktów jako umowy ubezpieczeniowe (podlegające MSSF 4) bądź kontrakty inwestycyjne (ujmowane zgodnie z MSSF 9 Instrumenty finansowe). W przypadku tych ostatnich przypis składki nie jest rozpoznawany.

14.5 Uproszczenia w nocie segmentowej

W nocie segmentowej zastosowano pewne uproszczenia dopuszczalne przez MSSF 8 Segmenty operacyjne. Poniżej przedstawiono ich uzasadnienie:

- odstąpienie od prezentacji danych o alokacji wszystkich aktywów i zobowiązań do poszczególnych segmentów – wynika z niesporządzania i nieprezentowania Zarządowi PZU takich zestawień. Główną informacją dostarczaną Zarządowi PZU są dane o wynikach danych segmentów i na tej podstawie podejmowane są decyzje zarządcze, w tym o alokacji zasobów. Analiza dotycząca alokowanych do segmentów aktywów i zobowiązań ograniczona jest w głównej mierze do monitoringu spełniania wymogów regulacyjnych;
- prezentacja wyniku netto z inwestycji jedną kwotą jako różnicy pomiędzy zrealizowanymi i niezrealizowanymi przychodami oraz kosztami z inwestycji – wynikające z wewnętrznej oceny wyników segmentów w oparciu o taką łączną miarę wyników inwestycyjnych;
- niealokowanie do segmentu „inwestycje” przychodów i kosztów innych niż dotyczące zrealizowanych i niezrealizowanych przychodów i kosztów z inwestycji – wynikające ze sposobu analizy danych tego segmentu oraz niepraktyczność takiej alokacji.

14.6 Dane ilościowe

Ubezpieczenia korporacyjne (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Składki przypisane brutto na zewnątrz	516	1 732	590	1 995
Składki przypisane brutto między segmentami	5	15	(1)	5
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	521	1 747	589	2 000
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	267	591	168	240
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	788	2 338	757	2 240
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(60)	(272)	(76)	(234)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(131)	(286)	(61)	(169)
Składki zarobione netto	597	1 780	620	1 837
Dochody z lokat, w tym:	28	85	32	81
operacje na zewnątrz	28	85	32	81
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	21	49	7	31
Przychody	646	1 914	659	1 949
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(447)	(1 210)	(457)	(1 231)
Koszty akwizycji	(128)	(381)	(128)	(382)
Koszty administracyjne	(32)	(105)	(30)	(91)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	11	33	9	28
Pozostałe	(5)	(32)	(5)	(39)
Wynik na ubezpieczeniach	45	219	48	234

Ubezpieczenia masowe (ubezpieczenia majątkowe i osobowe)	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Składki przypisane brutto na zewnątrz	2 367	7 587	2 385	7 649
Składki przypisane brutto między segmentami	3	15	7	16
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	2 370	7 602	2 392	7 665
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	257	173	266	143
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	2 627	7 775	2 658	7 808
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	4	(15)	-	(47)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(31)	(67)	(28)	(42)
Składki zarobione netto	2 600	7 693	2 630	7 719
Dochody z lokat, w tym:	135	414	147	385
operacje na zewnątrz	135	414	147	385
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	31	76	38	110
Przychody	2 766	8 183	2 815	8 214
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe	(1 682)	(4 753)	(1 672)	(4 959)
Koszty akwizycji	(502)	(1 490)	(504)	(1 470)
Koszty administracyjne	(155)	(496)	(150)	(455)
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach reasekuratorów	1	-	-	-
Pozostałe	(62)	(249)	(66)	(261)
Wynik na ubezpieczeniach	366	1 195	423	1 069

Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane (ubezpieczenia na życie)	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Składki przypisane brutto na zewnątrz	1 746	5 259	1 741	5 212
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 746	5 259	1 741	5 212
Zmiany stanu rezerw składek	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	1 746	5 259	1 741	5 212
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-	-	-
Składki zarobione netto	1 746	5 259	1 741	5 212
Dochody z lokat, w tym:	165	458	154	504
operacje na zewnątrz	165	458	154	504
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	1	2	-	3
Przychody	1 912	5 719	1 895	5 719
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(1 226)	(3 581)	(1 212)	(3 806)
Koszty akwizycji	(92)	(284)	(98)	(285)
Koszty administracyjne	(149)	(464)	(152)	(462)
Pozostałe	(10)	(32)	(14)	(44)
Wynik na ubezpieczeniach	435	1 358	419	1 122

Ubezpieczenia indywidualne (ubezpieczenia na życie)	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Składki przypisane brutto na zewnątrz	476	1 238	421	1 115
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	476	1 238	421	1 115
Zmiany stanu rezerw skladek	1	3	1	3
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	477	1 241	422	1 118
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw skladek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	-	-	-	-
Składki zarobione netto	477	1 241	422	1 118
Dochody z lokat, w tym:	130	261	96	412
- operacje na zewnątrz	130	261	96	412
- operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	-	1	1	1
Przychody	607	1 503	519	1 531
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(475)	(1 136)	(398)	(1 192)
Koszty akwizycji	(46)	(121)	(34)	(98)
Koszty administracyjne	(19)	(58)	(17)	(50)
Pozostałe	(1)	(4)	(2)	(4)
Wynik na ubezpieczeniach	66	184	68	187

Inwestycje	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Dochody z lokat, w tym:	37	77	43	266
- operacje na zewnątrz	23	31	26	128
- operacje między segmentami	14	46	17	138
Wynik z działalności operacyjnej	37	77	43	266

Działalność bankowa	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019 (przekształcone)	1 stycznia - 30 września 2019 (przekształcone)
Przychody z tytułu prowizji i opłat	1 030	2 935	1 026	2 948
- operacje na zewnątrz	1 003	2 863	1 000	2 878
- operacje między segmentami	27	72	26	70
Dochody z lokat	1 569	4 802	2 280	6 684
- operacje na zewnątrz	1 569	4 802	2 280	6 684
- operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	2 599	7 737	3 306	9 632
Koszty z tytułu prowizji i opłat	(276)	(756)	(229)	(620)
Koszty odsetkowe	(185)	(953)	(512)	(1 509)
Koszty administracyjne	(1 181)	(3 604)	(1 213)	(3 652)
Pozostałe	(291)	(2 765) ¹⁾	(293)	(1 341)
Wynik z działalności operacyjnej	666	(341)	1 059	2 510

¹⁾ W tym odpisy z tytułu utraty wartości wartości firmy powstałych w wyniku nabycia Alior Banku w kwocie 746 mln zł oraz Pekao w kwocie 555 mln zł. Dodatkowe informacje w tej kwestii zaprezentowano w punkcie 9.16.1.

Ubezpieczenia emerytalne	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Dochody z lokat, w tym:	1	3	1	4
operacje na zewnątrz	1	3	1	4
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody	28	101	35	104
Przychody	29	104	36	108
Koszty administracyjne	(8)	(34)	(10)	(32)
Pozostałe	(2)	(4)	(1)	(3)
Wynik z działalności operacyjnej	19	66	25	73

Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Składki przypisane brutto na zewnątrz	417	1 252	427	1 283
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	417	1 252	427	1 283
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	7	19	2	(45)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	424	1 271	429	1 238
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(9)	(54)	(10)	(49)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(6)	9	(6)	5
Składki zarobione netto	409	1 226	413	1 194
Dochody z lokat, w tym:	8	1	6	28
operacje na zewnątrz	8	1	6	28
operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	417	1 227	419	1 222
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(257)	(727)	(262)	(744)
Koszty akwizycji	(85)	(254)	(86)	(251)
Koszty administracyjne	(33)	(104)	(34)	(97)
Pozostałe	1	3	1	3
Wynik na ubezpieczeniach	43	145	38	133

Ubezpieczenia - Ukraina	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Składki przypisane brutto na zewnątrz	78	222	98	247
Składki przypisane brutto między segmentami	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	78	222	98	247
Zmiany stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(4)	7	(1)	(11)
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	74	229	97	236
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	(25)	(78)	(31)	(77)
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek oraz na ryzyko niewygasłe brutto	(2)	(2)	(2)	(3)
Składki zarobione netto	47	149	64	156
Dochody z lokat, w tym:	8	33	8	22
operacje na zewnątrz	8	33	8	22
operacje między segmentami	-	-	-	-
Przychody	55	182	72	178
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(19)	(55)	(22)	(55)
Koszty akwizycji	(25)	(77)	(33)	(84)
Koszty administracyjne	(8)	(24)	(8)	(22)
Pozostałe	6	23	7	19
Wynik na ubezpieczeniach	9	49	16	36

Kontrakty inwestycyjne	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Składki przypisane brutto	6	21	6	23
Zmiany stanu rezerw składek	-	-	-	-
Składki ubezpieczeniowe zarobione brutto	6	21	6	23
Udział reasekuratorów w składce przypisanej brutto	-	-	-	-
Udział reasekuratora w zmianie stanu rezerw składek	-	-	-	-
Składki zarobione netto	6	21	6	23
Dochody z lokat, w tym:	5	(3)	3	14
operacje na zewnątrz	5	(3)	3	14
operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody	-	-	-	-
Przychody	11	18	9	37
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(9)	(12)	(6)	(30)
Koszty akwizycji	-	-	-	-
Koszty administracyjne	-	(2)	(1)	(3)
Wynik z działalności operacyjnej	2	4	2	4

Pozostałe segmenty	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Dochody z lokat, w tym:	8	18	(4)	5
- operacje na zewnątrz	8	18	(4)	5
- operacje między segmentami	-	-	-	-
Pozostałe przychody	347	927	281	820
Przychody	355	945	277	825
Koszty	(339)	(960)	(291)	(858)
Pozostałe	4	20	12	29
Wynik z działalności operacyjnej	20	5	(2)	(4)

Uzgodnienia 1 stycznia 2020 - 30 września 2020	Składki zarobione netto	Dochody z lokat	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczenio- we netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	1 780	85	(1 210)	(381)	(105)	219
Ubezpieczenia masowe	7 693	414	(4 753)	(1 490)	(496)	1 195
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	5 259	458	(3 581)	(284)	(464)	1 358
Ubezpieczenia indywidualne	1 241	261	(1 136)	(121)	(58)	184
Inwestycje	-	77	-	-	-	77
Działalność bankowa	-	4 802	-	-	(3 604)	(341) ¹⁾
Ubezpieczenia emerytalne	-	3	-	(4)	(34)	66
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 226	1	(727)	(254)	(104)	145
Ubezpieczenia - Ukraina	149	33	(55)	(77)	(24)	49
Kontrakty inwestycyjne	21	(3)	(12)	-	(2)	4
Pozostałe segmenty	-	18	-	-	-	5
Segmenty razem	17 369	6 149	(11 474)	(2 611)	(4 891)	2 961
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(22)	8	12	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	(4)	-	-	(4)
Wycena instrumentów kapitałowych	-	(7)	-	-	-	(7)
Wycena nieruchomości	-	(3)	-	-	(2)	(3)
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	(8)
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	(10)	(10)
Korekty konsolidacyjne ²⁾	(30)	125	114	145	(27)	(251)
Dane skonsolidowane	17 317	6 272³⁾	(11 352)	(2 466)	(4 930)	2 678

¹⁾ W tym odpisy z tytułu utraty wartości firmy powstałych w wyniku nabycia Alior Banku (746 mln zł) i Pekao (555 mln zł). Dodatkowe informacje w tej kwestii zaprezentowano w punkcie 9.16.1.

²⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

³⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Uzgodnienia 1 stycznia 2019 - 30 września 2019 (przekształcone)	Składki zarobione netto	Dochody z lokata	Odszkodowania i świadczenia ubezpieczenio- we netto	Koszty akwizycji	Koszty admini- stracyjne	Wynik z działalności operacyjnej
Ubezpieczenia korporacyjne	1 837	81	(1 231)	(382)	(91)	234
Ubezpieczenia masowe	7 719	385	(4 959)	(1 470)	(455)	1 069
Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	5 212	504	(3 806)	(285)	(462)	1 122
Ubezpieczenia indywidualne	1 118	412	(1 192)	(98)	(50)	187
Inwestycje	-	266	-	-	-	266
Działalność bankowa	-	6 684	-	-	(3 652)	2 510
Ubezpieczenia emerytalne	-	4	-	(3)	(32)	73
Ubezpieczenia - kraje bałtyckie	1 194	28	(744)	(251)	(97)	133
Ubezpieczenia - Ukraina	156	22	(55)	(84)	(22)	36
Kontrakty inwestycyjne	23	14	(30)	-	(3)	4
Pozostałe segmenty	-	5	-	-	-	(4)
Segmenty razem	17 259	8 405	(12 017)	(2 573)	(4 864)	5 630
Prezentacja kontraktów inwestycyjnych	(23)	(7)	30	-	-	-
Oszacowane regresy i odzyski	-	-	(10)	-	-	(10)
Wycena instrumentów kapitałowych	-	(31)	-	-	-	(31)
Wycena nieruchomości	-	(3)	-	-	(2)	(7)
Eliminacja rezerwy na wyrównanie szkodowości i funduszu prewencyjnego	-	-	-	-	-	(4)
Odpisy na ZFŚS i koszty aktuarialne	-	-	-	-	(10)	(10)
Korekty konsolidacyjne ¹⁾	(9)	4	77	93	(24)	(510)
Dane skonsolidowane	17 227	8 368 ²⁾	(11 920)	(2 480)	(4 900)	5 058

¹⁾ Korekty konsolidacyjne wynikają przede wszystkim z dywidend wypłacanych pomiędzy poszczególnymi segmentami oraz z różnych standardów rachunkowości, w jakich raportowane są poszczególne segmenty sprawozdawcze (PSR i MSSF) oraz dane skonsolidowane (MSSF).

²⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Podział geograficzny	1 stycznia – 30 września 2020					1 stycznia – 30 września 2019 (przekształcone)				
	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane	Wartość skonsolidowana	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane	Wartość skonsolidowana
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto na zewnątrz	15 817	1 252	222	-	17 291	15 971	1 283	247	-	17 501
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto między segmentami	13	-	-	(13)	-	9	-	-	(9)	-
Przychody z tytułu prowizji i opłat	3 037	-	-	-	3 037	3 051	-	-	-	3 051
Dochody z lokat ¹⁾	6 238	1	33	-	6 272	8 318	28	22	-	8 368

¹⁾ Suma następujących pozycji skonsolidowanego rachunku zysków i strat: „Przychody odsetkowe wyliczone przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej”, „Pozostałe przychody netto z inwestycji”, „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych i inwestycji”, „Zmiana wartości odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych”, „Zmiana netto wartości godziwej aktywów i zobowiązań wycenianych w wartości godziwej”.

Podział geograficzny	30 września 2020					31 grudnia 2019 (przekształcone)				
	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane	Wartość skonsolidowana	Polska	Kraje bałtyckie	Ukraina	Niealokowane	Wartość skonsolidowana
Aktywa trwale inne niż aktywa finansowe ¹⁾	6 922	268	5	-	7 195	7 133	247	6	-	7 386
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	2 507	-	3	-	2 510	2 310	-	3	-	2 313
Aktywa	371 041	3 243	538	(1 341)	373 481	341 372	2 877	596	(1 460)	343 385

¹⁾ Dotyczy wartości niematerialnych oraz rzeczowych aktywów trwałych.

14.7 Informacje dotyczące głównych klientów

Ze względu na charakter działalności spółek Grupy PZU nie występują kontrahenci, od których przychody stanowiłyby 10% lub więcej łącznych przychodów Grupy PZU (rozumianych jako składka przypisana brutto).

15. Komentarz do sprawozdawczości według segmentów i działalności inwestycyjnej

15.1 Ubezpieczenia korporacyjne – ubezpieczenia majątkowe i osobowe

W okresie III kwartałów 2020 roku w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych, nastąpił spadek składki przypisanej brutto w stosunku do III kwartałów 2019 roku o 253 mln zł (-12,7% r/r). W ramach składki odnotowano:

- niższą składkę z ubezpieczeń komunikacyjnych (-19,7% r/r) w konsekwencji niższej liczby ubezpieczeń (wpływ spadku sprzedaży nowych pojazdów oraz wyhamowania na rynku leasingów wskutek przedłużającej się pandemii COVID-19) spotęgowanej spadkiem średniej składki wskutek utrzymującej się presji cenowej;
- spadek składki z ubezpieczeń od ognia i innych szkód rzeczowych (-18,1% r/r) – efekt zawarcia w 2019 roku długoterminowej umowy o wysokiej wartości jednostkowej,
- rozwój portfela ubezpieczeń świadczenia pomocy w ramach partnerstw strategicznych w TUV PZUW oraz wyższej sprzedaży ubezpieczeń casco oraz przedmiotów w transporcie;
- wzrost składki portfela odpowiedzialności cywilnej (+2,8% r/r)

Dane z rachunku zysków i strat - ub. korporacyjne (ub. maj. i os.)	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 747	2 000	(12,7%)
Składki zarobione netto	1 780	1 837	(3,1%)
Dochody z lokat	85	81	4,9%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(1 210)	(1 231)	(1,7%)
Koszty akwizycji	(381)	(382)	(0,3%)
Koszty administracyjne	(105)	(91)	15,4%
Prowizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	33	28	17,9%
Pozostałe	17	(8)	(312,5%)
Wynik na ubezpieczeniach	219	234	(6,4%)
wskaźnik kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych) ¹⁾	19,6%	19,3%	0,3 p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	5,9%	5,0%	0,9 p.p.
wskaźnik szkodowości ¹⁾	68,0%	67,0%	1,0 p.p.
wskaźnik mieszany (COR) ¹⁾	93,4%	91,2%	2,2 p.p.

¹⁾ Wskaźniki liczone do składki zarobionej netto, stosowane jako Alternatywne Pomiary Wyników (APM) w rozumieniu Wytycznych ESMA dotyczących Alternatywnych Pomiarów Wyników (ESMA 2015/1415). Dokładną definicję wskaźników wraz z wyjaśnieniem ich przydatności zaprezentowano w słowniczku w punkcie 1.

Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto spadły o 1,7%, co przy jednoczesnym spadku składki zarobionej netto o 3,1% oznacza pogorszenie wskaźnika szkodowości o 1,0 p.p. Wzrost wskaźnika szkodowości w segmencie to wypadkowa:

- wyższej szkodowości portfela ubezpieczeń pozakomunikacyjnych, w tym:
 - odpowiedzialności cywilnej ogólnej – w analogicznym okresie 2019 roku niższy poziom odszkodowań i świadczeń portfela ubezpieczeń podmiotów medycznych,
 - gwarancji ubezpieczeniowych wskutek wystąpienia kilku zdarzeń o wysokiej wartości jednostkowej;
- spadku wskaźnika szkodowości w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych, zarówno OC komunikacyjnych jak i Auto Casco, głównie w konsekwencji niższej częstości zgłoszeń szkód wynikających z ograniczeń zarówno w ruchu krajowym, jak i międzynarodowym wskutek pandemii. Efekt częściowo niwelowany przez obserwowany wzrost średniej wypłaty, wystąpienie zdarzenia o wysokiej wartości jednostkowej oraz wpływ deprecjacji PLN wobec EUR w szkodach walutowych.

Wzrost dochodów z lokat alokowanych do segmentu ubezpieczeń korporacyjnych wynikał głównie z silnej aprecjacji kursu EUR względem PLN niwelowanej częściowo spadkiem stóp.

Utrzymanie kosztów akwizycji (bez prowizji reasekuracyjnych) na wyrównanym poziomie (-0,3% r/r) w segmencie ubezpieczeń korporacyjnych w porównaniu do III kwartałów 2019 roku to wypadkowa zmiany mix-u produktów (wyższy udział w portfelu ubezpieczeń komunikacyjnych) oraz zmiany mix-u kanałów sprzedaży (wyhamowanie sprzedaży przez firmy leasingowe).

Wzrost kosztów administracyjnych r/r o 15,4% (14 mln zł) to przede wszystkim efekt rosnących kosztów osobowych w wyniku presji płacowej na rynku, wyższej rezerwy urlopowej (niższa skłonność pracowników do korzystania z urlopów w okresie pandemii) oraz wzrostu kosztów asysty technicznej i opłat licencyjnych.

Po III kwartale 2020 roku segment ubezpieczeń korporacyjnych osiągnął 219 mln zł wyniku na ubezpieczeniach, co oznacza spadek o 6,4% w porównaniu do analogicznego okresu roku ubiegłego. Niższy wynik to wypadkowa wyższej szkodowości portfela ubezpieczeń odpowiedzialności cywilnej ogólnej i finansowych przy jednoczesnym spadku sprzedaży, głównie ubezpieczeń komunikacyjnych.

15.2 Ubezpieczenia masowe – ubezpieczenia majątkowe i osobowe

W okresie III kwartałów 2020 roku w segmencie ubezpieczeń masowych, nastąpił spadek składki przypisanej brutto o 63 mln zł (-0,8% r/r) w stosunku do analogicznego okresu 2019 roku. Zmiana wynikała przede wszystkim z:

- niższego przypisu składki w ubezpieczeniach komunikacyjnych o 3,8% r/r w konsekwencji niższej średniej składki przy jednoczesnym spadku liczby ubezpieczeń - wpływ ograniczenia dostępności sieci własnej, czasowego zamknięcia oddziałów oraz sieci dealerskiej na skutek wprowadzonych obostrzeń związanych z pandemią oraz narastającej presji cenowej;
- przyrostu składki z ubezpieczeń NNW i pozostałych (+16,0% r/r) głównie w wyniku rozwoju sprzedaży ubezpieczeń oferowanych we współpracy z bankami Grupy do kredytów hipotecznych i pożyczek gotówkowych oraz objęcia ochroną ubezpieczeniową lekarzy i personelu medycznego na wypadek zakażenia COVID-19. Efekt częściowo niwelowany przez niższą sprzedaż ubezpieczeń podróży;
- wzrostu sprzedaży ubezpieczeń od ognia i innych szkód rzeczowych, w tym ubezpieczeń mieszkań.

Dane z rachunku zysków i strat - ub. masowe (ub. maj. i os.)	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	7 602	7 665	(0,8%)
Składki zarobione netto	7 693	7 719	(0,3%)
Dochody z lokat	414	385	7,5%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(4 753)	(4 959)	(4,2%)
Koszty akwizycji	(1 490)	(1 470)	1,4%
Koszty administracyjne	(496)	(455)	9,0%
Provizje reasekuracyjne i udziały w zyskach	-	-	-
Pozostałe	(173)	(151)	14,6%
Wynik na ubezpieczeniach	1 195	1 069	11,8%
wskaźnik kosztów akwizycji (z uwzględnieniem prowizji reasekuracyjnych) ¹⁾	19,4%	19,0%	0,4 p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	6,4%	5,9%	0,5 p.p.
wskaźnik szkodowości ¹⁾	61,8%	64,2%	(2,4) p.p.
wskaźnik mieszany (COR) ¹⁾	87,6%	89,2%	(1,6) p.p.

¹⁾ Wskaźniki liczone do składki zarobionej netto, stosowane jako Alternatywne Pomiary Wyników (APM) w rozumieniu Wytycznych ESMA dotyczących Alternatywnych Pomiarów Wyników (ESMA 2015/1415). Dokładną definicję wskaźników wraz z wyjaśnieniem ich przydatności zaprezentowano w słowniczku w punkcie 1.

Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto spadły o 4,2% co przy wyrównanym poziomie składki zarobionej netto (- 0,3% r/r) przekłada się na poprawę wskaźnika szkodowości o 2,4 p.p.

Zmiana ta kształtowana była głównie przez:

- niższą szkodowość w grupie ubezpieczeń komunikacyjnych będącą wypadkową spadku częstości szkód wynikającej z ograniczeń w ruchu krajowym i międzynarodowym w związku z pandemią COVID-19 oraz rosnącej inflacji szkodowej;
- pogorszenie wskaźnika szkodowości w grupie ubezpieczeń pozakomunikacyjnych, w tym od ognia i innych szkód rzeczowych głównie wskutek wystąpienia ponadnormatywnej liczby szkód powodowanych przez zjawiska atmosferyczne na przełomie drugiego i trzeciego kwartału 2020 roku;

Wzrost dochodów z lokat alokowanych do segmentu ubezpieczeń masowych wynikał głównie z silnej aprecjacji kursu EUR względem PLN niwelowanej częściowo spadkiem stóp.

Koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń masowych po 9 miesiącach 2020 roku wyniosły 1 490 mln zł i wzrosły w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 20 mln zł (+1,4%) co przy spadku składki zarobionej netto o 0,3% oznacza pogorszenie wskaźnika kosztów akwizycji o 0,4 p.p. Czynnikiem determinującym zmianę poziomu kosztów akwizycji był wyższy poziom bezpośrednich kosztów akwizycji w wyniku zmiany mix-u produktów i kanałów sprzedaży (niższa dynamika sprzedaży ubezpieczeń OC komunikacyjnych charakteryzujących się niższymi stawkami prowizyjnymi).

Wzrost kosztów administracyjnych o 41 mln zł (+ 9% r/r) to głównie efekt rosnących kosztów osobowych, wyższej rezerwy urlopowej (niższa skłonność pracowników do korzystania z urlopów w okresie pandemii) oraz dodatkowych wydatków związanych z pakietem pomocowym dla obszaru sprzedaży w wyniku COVID-19.

Na wzrost wyniku na ubezpieczeniach w segmencie ubezpieczeń masowych o 126 mln zł (+11,8%) w porównaniu do 3 kwartałów 2019 roku wpłynęła głównie niższa szkodowość ubezpieczeń komunikacyjnych częściowo niwelowana pogorszeniem rentowności w grupie ubezpieczeń rolnych oraz wyższy poziom alokowanych dochodów z lokat (deprecjacja PLN).

15.3 Ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane – ubezpieczenia na życie

Składki przypisane brutto były wyższe w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 47 mln zł (0,9%), co było przede wszystkim efektem:

- pozyskania kolejnych kontraktów w ubezpieczeniach zdrowotnych zawieranych w formie grupowej lub kontynuowanej (nowi klienci w ubezpieczeniach ambulatoryjnych oraz sprzedaż wariantów produktu lekowego). Na koniec września 2020 roku PZU Życie posiadał w portfelu prawie 2,2 mln aktywnych umów tego rodzaju.

- aktywnej dosprzedaży innych ubezpieczeń dodatkowych w produktach indywidualnie kontynuowanych, w tym szczególnie wraz z oferowaniem umowy podstawowej w oddziałach PZU oraz podwyższania sumy ubezpieczenia w trakcie trwania umów.

Jednocześnie przychody z produktów grupowych ochronnych pozostawały pod presją zwiększonych odejść ubezpieczonych z grup (zakładów pracy), a ograniczenie nacisku na dynamikę średniej składki pozwalało kontrolować szkodowość grupowych produktów ochronnych.

Dane z rachunku zysków i strat - ubezpieczenia grupowe i indywidualnie kontynuowane	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	5 259	5 212	0,9%
Ubezpieczenia grupowe (składka okresowa)	3 725	3 695	0,8%
Ubezpieczenia indywidualnie kontynuowane (składka okresowa)	1 534	1 517	1,1%
Składki zarobione netto	5 259	5 212	0,9%
Dochody z lokat	458	504	(9,1)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(3 581)	(3 806)	(5,9)%
Koszty akwizycji	(284)	(285)	(0,4)%
Koszty administracyjne	(464)	(462)	0,4%
Pozostałe	(30)	(41)	(26,8)%
Wynik na ubezpieczeniach	1 358	1 122	21,0%
Wynik na ubezpieczeniach z wyłączeniem efektu konwersji	1 349	1 110	21,5%
wskaźnik kosztów akwizycji ¹⁾	5,4%	5,5%	(0,1) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	8,8%	8,9%	(0,1) p.p.
marża wyniku na ubezpieczeniach z wyłączeniem efektu konwersji ¹⁾	25,7%	21,3%	4,4 p.p.

¹⁾ Wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto, stosowane jako Alternatywne Pomiaru Wyników (APM) w rozumieniu Wytycznych ESMA dotyczących Alternatywnych Pomiarów Wyników (ESMA 2015/1415). Dokładną definicję wskaźników wraz z wyjaśnieniem ich przydatności zaprezentowano w słowniczku w punkcie 1.

Dochody z działalności lokacyjnej składają się z dochodów alokowanych według cen transferowych oraz z dochodów w produktach o charakterze inwestycyjnym. W segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych dochody z działalności lokacyjnej spadły przede wszystkim na skutek spadku wyników w produktach typu unit-linked, szczególnie PPE (gorsza koniunktura na rynkach finansowych w związku z pandemią COVID-19). Dochody alokowane według cen transferowych również spadły w efekcie spadku stóp procentowych, pomimo wyższego poziomu rezerw techniczno-ubezpieczeniowych w produktach o charakterze ochronnym.

Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe wraz ze zmianą stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto zamknęły się kwotą 3 581 mln zł, co oznacza spadek r/r o 225 mln zł, tj. 5,9%. Zmiana była w szczególności rezultatem:

- niższych wypłat świadczeń w produktach grupowych ochronnych głównie na dodatkach związanych z leczeniem szpitalnym i operacjami chirurgicznymi oraz trwałym inwalidztwem i uszczerbkiem na zdrowiu co częściowo mogło wynikać z niższej aktywności związanej z pandemią oraz zmianami w zachowaniu klientów w zakresie kanałów, przez które zgłaszane są wnioski o odszkodowania;
- niższego niż przed rokiem wzrostu rezerw matematycznych w produktach kontynuowanych jako efektu zmiany udziału „starych” i „nowych” kontynuacji zarówno wśród osób dochodzących, jak i pozostających w portfelu ubezpieczonych – w „nowych” kontynuacjach niższy jednostkowy koszt tworzenia rezerw matematycznych na przyszłe wypłaty świadczeń; dodatkowo niższa niż przed rokiem liczba nowych osób w portfelu;
- niższych wypłaconych świadczeń w Pracowniczych Programach Emerytalnych (PPE, produkt III filaru zabezpieczenia emerytalnego) w porównaniu z rokiem ubiegłym co było spowodowane niższą wartością wypłat transferowych;
- mniejszej wartości świadczeń medycznych w produktach zdrowotnych pomimo wzrostu tego portfela umów (efekt czasowego lockdown’u, mniejsza częstość stacjonarnych wizyt lekarskich i diagnostyki),

- niższą wartość świadczeń w ubezpieczeniach kontynuowanych związanych z trwałym uszczerbkiem na zdrowiu oraz trwałym inwalidztwem co może wynikać z niższej aktywności związanej z pandemią;
- malejącej wartości świadczeń z tytułu urodzenia dziecka co jest skorelowane z częstotścią tych zdarzeń w całej populacji zgodnie z danymi GUS.

Powyższe efekty zostały częściowo zniesione poprzez:

- wyższe w bieżącym roku wypłaty świadczeń w portfelu bankowych produktów ochronnych, co było związane z wyższymi jednostkowymi świadczeniami;
- niższe niż przed rokiem tempo konwersji polis umów wieloletnich na roczne umowy odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P;
- wyższą wartość świadczeń związanych ze zgonem ubezpieczonego oraz współmałżonka/partnera życiowego zarówno w ubezpieczeniach grupowych jak również indywidualnie kontynuowanych;

Koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych w trakcie III kwartałów 2020 roku wyniosły 284 mln zł i spadły w stosunku do ubiegłego roku o 1 mln zł (0,4%).

Wzrost kosztów administracyjnych r/r o 0,4% (2 mln zł) to przede wszystkim efekt rosnących kosztów osobowych w wyniku presji płacowej, wzrostu kosztów amortyzacji programów komputerowych w związku z prowadzeniem projektów oraz wyższych kosztów obsługi produktów życiowych.

Zysk z działalności operacyjnej w segmencie ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych po III kwartale 2020 roku wzrósł w porównaniu z analogicznym okresem 2019 roku o 236 mln zł (21,0%) do 1 358 mln zł. Zysk z działalności operacyjnej z wyłączeniem efektu konwersji umów długoterminowych na kontrakty odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P był wyższy r/r o 239 mln zł (21,5%). Pozytywnie na realizowane wyniki wpływał głównie spadek szkodowości części ryzyk w grupowym portfelu ochronnym oraz niższy wzrost rezerw w ubezpieczeniach kontynuowanych, przy wyrównanym poziomie zarówno kosztów akwizycji, jak i administracyjnych.

15.4 Ubezpieczenia indywidualne – ubezpieczenia na życie

Wzrost składek przypisanych brutto w stosunku do III kwartału 2019 roku o 123 mln zł (11,0%) do poziomu 1 238 mln zł był rezultatem pozytywnych czynników jak:

- wyższych wpłat na rachunki ubezpieczeniowych funduszy kapitałowych w ubezpieczeniach unit-linked oferowanych we współpracy z bankami;
- wzrostu wpłat na pozostałe ubezpieczenia unit-linked w tym umowy w ramach indywidualnych kont emerytalnych;
- stale rosnącego poziomu składki dla produktów ochronnych zarówno o charakterze kapitałowym, jak i terminowym, oferowanych w kanałach własnych – poziom sprzedaży i indeksacji składki z umów pozostających w portfelu przekracza poziom storn;
- wzrostu portfela ubezpieczonych w produktach ochronnych w kanale bancassurance.

Jednocześnie negatywnym czynnikiem było wycofanie z oferty z początkiem 2020 roku produktu strukturyzowanego oferowanego w sieci własnej.

Dane z rachunku zysków i strat - ubezpieczenia indywidualne	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 238	1 115	11,0%
Składki zarobione netto	1 241	1 118	11,0%
Dochody z lokat	261	412	(36,7)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(1 136)	(1 192)	(4,7)%
Koszty akwizycji	(121)	(98)	23,5%
Koszty administracyjne	(58)	(50)	16,0%
Pozostałe	(3)	(3)	-
Wynik na ubezpieczeniach	184	187	(1,6)%
wskaźnik kosztów akwizycji ¹⁾	9,8%	8,8%	1,0 p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	4,7%	4,5%	0,2 p.p.
marża wyniku na ubezpieczeniach ¹⁾	14,9%	16,8%	(1,9) p.p.

¹⁾ Wskaźniki liczone do składki przypisanej brutto, stosowane jako Alternatywne Pomiar Wyników (APM) w rozumieniu Wytycznych ESMA dotyczących Alternatywnych Pomiarów Wyników (ESMA 2015/1415). Dokładną definicję wskaźników wraz z wyjaśnieniem ich przydatności zaprezentowano w słowniczku w punkcie 1.

Dochody z działalności lokacyjnej składają się z dochodów alokowanych według cen transferowych oraz dochodów z produktów o charakterze inwestycyjnym. W segmencie ubezpieczeń indywidualnych spadły one przede wszystkim ze względu na spadek wyników w produktach o charakterze inwestycyjnym wskutek gorszej koniunktury na rynkach finansowych w związku z pandemią COVID-19. Dochody alokowane według cen transferowych uległy niewielkiemu obniżeniu wskutek spadku poziomu stóp rynkowych w produktach o charakterze ochronnym.

Wartość odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych wraz ze zmianą stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto ukształtowała się na poziomie 1 136 mln zł, co oznacza spadek tej pozycji o 56 mln zł w porównaniu z analogicznym okresem 2019 roku. Do spadku przyczyniła się głównie zmiana wyniku osiągniętego na funduszach w produktach o charakterze inwestycyjnym. Z punktu widzenia wyniku operacyjnego czynnik ten nie miał istotnego znaczenia – równoważony został przez inne, odpowiednie pozycje rachunku wyników. Na pozytywne odchylenie na tej pozycji wpłynęła również zmiana rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na produkcie strukturyzowanym zarówno w efekcie dożywania kolejnych transz jak również braku nowych wpłat w efekcie wycofania produktu ze sprzedaży. Negatywnie na wysokość odszkodowań i świadczeń wpłynęły: zmiany w obszarze portfela unit-linked we współpracy z bankami, gdzie zarejestrowano znacznie więcej wniosków o wypłatę wartości wykupu oraz wyższy wzrost rezerw w produktach bankowych ochronnych z efekcie wyższej sprzedaży.

W trakcie III kwartałów 2020 roku koszty akwizycji w segmencie ubezpieczeń indywidualnych wzrosły o 23,5% do poziomu 121 mln zł. Wzrost kosztów wynikał przede wszystkim z wyższej sprzedaży ubezpieczeń ochronnych w kanale bankowym i związanego z tym rosnącego wynagrodzenia pośredników.

Wzrost kosztów administracyjnych r/r o 16% (8 mln zł) to przede wszystkim efekt rosnących kosztów osobowych w wyniku presji płacowej.

Wynik operacyjny segmentu spadł w porównaniu z ubiegłym rokiem o 3 mln zł do poziomu 184 mln zł. Był to głównie efekt niższych przychodów alokowanych jako efekt spadku stóp procentowych oraz wyższych kosztów administracyjnych. Powyższe efekty były częściowo kompensowane lepszymi wynikami produktów bankowych, zarówno inwestycyjnych jak i ochronnych, w efekcie ich dynamicznego rozwoju.

15.5 Segment bankowy

Segment działalności bankowej składa się z grup kapitałowych: Pekao oraz Alior Bank.

Działalność bankowa (mln zł)	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Przychody i koszty z tytułu prowizji i opłat	2 179	2 328	(6,4)%
Dochody z lokat	4 802	6 684	(28,2)%
Koszty odsetkowe	(953)	(1 509)	(36,8)%
Koszty administracyjne	(3 604)	(3 652)	(1,3)%
Pozostałe	(2 765)	(1 341)	106,0%
Razem	(341)	2 510	x

W III kwartałach 2020 roku w segmencie działalności bankowej zanotowano stratę z działalności operacyjnej (bez uwzględnienia amortyzacji wartości niematerialnych nabytych w transakcjach przejęcia banków) na poziomie 341 mln zł, co oznacza spadek o 2 851 mln zł w porównaniu do analogicznego okresu 2019 roku. Niższy wynik związany był głównie z wpływem pandemii COVID-19 na wyższe koszty ryzyka w związku z zawiązaniem dodatkowych rezerw kredytowych na prognozowane pogorszenie się jakości portfela kredytowego. Ponadto, obniżki stóp procentowych (średnio o ok. 140 bps w I półroczu br.) przyczyniły się do spadku dochodów odsetkowych w bankach. Na wynik segmentu wpłynął również odpis wartości firmy Alior Bank w wysokości 746 mln zł oraz wartości firmy Banku Pekao w wysokości 555 mln zł.

W III kwartałach 2020 roku Bank Pekao kontrybuował do zysku z działalności operacyjnej (bez uwzględnienia amortyzacji wartości niematerialnych nabytych w transakcji przejęcia) w segmencie „Działalność bankowa” na poziomie 1 369 mln zł, a Alior Bank na poziomie -409 mln zł.

Kluczowym elementem przychodów segmentu są dochody z lokat, które spadły w 2020 roku do 4 802 mln zł r/r (spadek o 28,2% r/r). Składnikami dochodów z lokat są: przychody z tytułu odsetek, przychody z tytułu dywidend, wynik handlowy oraz wynik z odpisów aktualizujących.

Na koniec III kwartału 2020 roku portfel należności kredytowych w obu bankach razem wzrósł o 0,7% wobec analogicznego okresu w 2019 roku, a spadek dochodów z lokat r/r wynikał głównie z wyższych kosztów ryzyka w związku z zawiązaniem dodatkowych rezerw kredytowych na prognozowane pogorszenie się jakości portfela kredytowego. Koszt odpisów na oczekiwane straty kredytowe i odpisów z tytułu utraty wartości instrumentów finansowych wyniósł w pierwszych III kwartałach w Banku Pekao 1 084 mln zł oraz 1 501 mln zł w Alior Bank. Równocześnie, wynik odsetkowy Alior Bank został pomniejszony poprzez wpływ wyroku TSUE dotyczącego zwrotu części prowizji w przypadku wcześniejszej spłaty kredytów konsumenckich. Łączny wpływ wyroku oszacowano na 232 mln zł, z czego 134 mln zł stanowiły bieżące zwroty obciążające wynik odsetkowy. Pozostałe 99 mln zł stanowiła dodatkowa rezerwa na kredyty spłacone przed 11 września 2019 roku i obciążała pozostałe koszty operacyjne.

Rentowność banków w Grupie PZU po III kwartałach 2020 roku mierzona wskaźnikiem marży odsetkowej netto wynosiła 2,6% dla Banku Pekao oraz 4,0% w Alior Banku. Różnica w poziomie wskaźników wynika w szczególności ze struktury portfela należności kredytowych. W obu bankach odnotowano spadek marży odsetkowej z uwagi na serię obniżek stóp procentowych w marcu, kwietniu i maju.

Wynik z tytułu prowizji i opłat w segmencie działalności bankowej wyniósł 2 179 mln zł i był niższy o 6,4% wobec analogicznego okresu ubiegłego roku. Główną przyczyną słabszych dochodów prowizyjnych były rosnące koszty obsługi kart oraz niższy poziom aktywności klientów z uwagi na ograniczenia gospodarcze w szczególności w drugim kwartale 2020 roku. Koszty administracyjne segmentu wyniosły 3 604 mln zł i składały się z kosztów Banku Pekao w wysokości 2 453 mln zł oraz 1 151 mln zł w Alior Banku. Spadek kosztów o 1,3% r/r wynikał m.in. z utrzymania silnej dyscypliny kosztowej w obu bankach, zarówno w kategorii kosztów osobowych jak i pozostałych.

Ponadto, do wyniku z działalności operacyjnej kontrybuowały pozostałe przychody i koszty operacyjne, których głównym składnikiem są opłaty na BFG (473 mln zł) oraz podatek od innych instytucji finansowych (660 mln zł). W rezultacie wskaźnik Koszty/Dochody⁴ ukształtował się dla obu banków na poziomie 43%. Wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 43% dla Banku Pekao oraz 45% dla Alior Banku.

15.6 Inwestycje

Wynik netto na działalności inwestycyjnej i koszty odsetkowe

Wynik netto na działalności inwestycyjnej z uwzględnieniem kosztów odsetkowych z wyłączeniem danych Pekao i Alior Banku był niższy niż w porównywalnym okresie ubiegłego roku, na co wpływ miały przede wszystkim następujące czynniki:

- słabsze wyniki z działalności inwestycyjnej na portfelu aktywów na pokrycie produktów inwestycyjnych, które jednak pozostają bez wpływu na łączny wynik netto Grupy PZU, ponieważ są równoważone przez zmianę poziomu odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto;
- niższy wynik na notowanych instrumentach kapitałowych w szczególności ze względu na pogorszenie koniunktury wskutek pandemii COVID-19;
- niższy wynik na portfelu obligacji zmiennokuponowych na skutek obniżenia stóp procentowych.

Powyższe spadki zostały częściowo zbilansowane: naliczeniem dodatnich różnic kursowych od portfeli wycenianych w EUR stanowiących pokrycie zobowiązań ubezpieczeniowych, których wycena wykazywana jest poprzez zmianę poziomu odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych netto oraz wzrostem wyceny nieruchomości między innymi w efekcie rozliczenia zysków deweloperskich na nieruchomościach z sektora magazynowego w drugim kwartale.

Dochody z działalności operacyjnej segmentu inwestycje (wyłącznie operacje na zewnątrz) były niższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku przede wszystkim wskutek gorszej koniunktury na rynku.

15.7 Ubezpieczenia emerytalne

Ubezpieczenia emerytalne	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Dochody z lokat	3	4	(25,0)%
Pozostałe przychody	101	104	(2,9)%
Przychody	104	108	(3,7)%
Koszty administracyjne	(34)	(32)	6,3%
Pozostałe	(4)	(3)	33,3%
Wynik z działalności operacyjnej	66	73	(9,6)%

Przychody z tytułu działalności podstawowej w segmencie ubezpieczeń emerytalnych po III kwartale 2020 roku i po III kwartale 2019 roku wyniosły odpowiednio 104 mln zł i 108 mln zł. Niższe o 4 mln zł przychody to efekt spadku przychodów z tytułu wynagrodzenia za zarządzanie oraz przychodów z tytułu rachunku rezerwowego.

Koszty administracyjne PTE PZU wzrosły o 2 mln zł r/r (6,30%). Główny wpływ na odchylenie miała zmiana w zakresie obowiązkowych wpłat do Funduszu Gwarancyjnego w KDPW – w 2019 roku wystąpiły koszty z tytułu dopłaty do Funduszu Gwarancyjnego.

⁴ Wskaźnik stosowany jako Alternatywne Pomiary Wyników (APM) w rozumieniu Wytycznych ESMA dotyczących Alternatywnych Pomiarów Wyników (ESMA 2015/1415).

Na koniec III kwartału 2020 roku łączna wartość aktywów netto wszystkich otwartych funduszy emerytalnych na rynku wyniosła 128,6 mld zł i spadła o 16,9% w stosunku do końca 2019 roku. Aktywa OFE PZU spadły w tym okresie o 19,0%, do poziomu 17,5 mld zł. W okresie od stycznia do września 2020 roku stopa zwrotu OFE PZU wyniosła -17,0%, co było pochodną pogorszenia koniunktury na rynkach kapitałowych w Polsce i na świecie.

15.8 Kraje bałtyckie

Dane z rachunku zysków i strat - segment Kraje bałtyckie	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	1 252	1 283	(2,4)%
Składki zarobione netto	1 226	1 194	2,7%
Dochody z lokat	1	28	(96,4)%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(727)	(744)	(2,3)%
Koszty akwizycji	(254)	(251)	1,2%
Koszty administracyjne	(104)	(97)	7,2%
Pozostałe	3	3	0,0%
Wynik na ubezpieczeniach	145	133	9,0%
kurs walutowy EUR w PLN	4,4420	4,3086	3,1%
wskaźnik kosztów akwizycji ¹⁾	20,7%	21,0%	(0,3) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	8,5%	8,1%	0,4 p.p.

¹⁾ Wskaźniki liczone do składki zarobionej netto, stosowane jako Alternatywne Pomiary Wyników (APM) w rozumieniu Wytycznych ESMA dotyczących Alternatywnych Pomiarów Wyników (ESMA 2015/1415). Dokładną definicję wskaźników wraz z wyjaśnieniem ich przydatności zaprezentowano w słowniczku w punkcie 1.

W ramach działalności w krajach bałtyckich, Grupa PZU oferuje ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe oraz ubezpieczenia na życie. Ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe świadczone są poprzez: Lietuvos Draudimas – lidera rynku litewskiego, AAS Balta – na Łotwie oraz oddział Lietuvos Draudimas w Estonii. Sprzedaż ubezpieczeń na życie odbywa się przez PZU LT GD na Litwie.

Udział w litewskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniósł na koniec III kwartału 2020 roku 29,0%, natomiast w ubezpieczeniach na życie 6,4%. Na rynku estońskim ukształtował się na poziomie 14,9%. Natomiast na koniec II kwartału 2020 roku udział w rynku łotewskim osiągnął poziom 27,8%.

Z tytułu działalności w krajach bałtyckich, Grupa PZU wygenerowała na koniec III kwartału 2020 roku wynik na ubezpieczeniach w wysokości 145 mln zł wobec 133 mln zł na koniec września ubiegłego roku.

Rezultat ten ukształtował się pod wpływem następujących czynników:

- spadku składki przypisanej brutto. Wyniosła ona 1 252 mln zł i była niższa w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku o 31 mln zł (tj. 2,4%). Niższa o 37 mln zł sprzedaż została wygenerowana w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych głównie na skutek spadku sprzedaży ubezpieczeń komunikacyjnych OC i AC oraz ubezpieczeń majątkowych. W przypadku ubezpieczeń na życie sprzedaż wzrosła o 6 mln zł. Składka zarobiona netto była wyższa w porównaniu do końca trzeciego kwartału ubiegłego roku o 32 mln zł;
- niższego dochodu z lokat. Po III kwartale 2020 roku, w efekcie niższej wyceny aktywów inwestycyjnych wynik był niższy o 27 mln zł w porównaniu do analogicznego okresu minionego roku;
- spadku wartości odszkodowań i świadczeń netto. Osiągnęły one poziom 727 mln zł i były niższe o 2,3% w porównaniu do III kwartału poprzedniego roku. Wskaźnik szkodowości w ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych ukształtował się na poziomie 59,4% co oznacza spadek o 1,5 p.p. w stosunku do końca września 2019 roku. W ubezpieczeniach na życie wartość świadczeń wyniosła 34 mln zł i była niższa względem analogicznego okresu roku ubiegłego o 15 mln zł;
- wyższych kosztów akwizycji. Wydatki segmentu na ten cel wyniosły 254 mln zł i były o 1,2% wyższe niż w analogicznym okresie ubiegłego roku. Natomiast współczynnik kosztów akwizycji liczony do składki zarobionej netto spadł o 0,3 p.p. w stosunku do współczynnika na koniec III kwartału zeszłego roku;

- przyrostu kosztów administracyjnych. Wyniosły one 104 mln zł i wzrosły o 7,2% w stosunku do porównywalnego okresu minionego roku (w walucie funkcjonalnej wzrost wyniósł 4,5%). Odnotowano wzrost wskaźnika kosztów administracyjnych, który wyniósł 8,5% co oznacza przyrost o 0,4 p.p. w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

15.9 Ukraina

Dane z rachunku zysków i strat - segment Ukraina	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	222	247	(10,1)%
Składki zarobione netto	149	156	(4,5)%
Dochody z lokat	33	22	50,0%
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe netto	(55)	(55)	0,0%
Koszty akwizycji	(77)	(84)	(8,3)%
Koszty administracyjne	(24)	(22)	9,1%
Pozostałe	23	19	21,1%
Wynik na ubezpieczeniach	49	36	36,1%
kurs walutowy UAH w PLN	0,1471	0,1472	(0,1)%
wskaźnik kosztów akwizycji ¹⁾	51,7%	53,8%	(2,1) p.p.
wskaźnik kosztów administracyjnych ¹⁾	16,1%	14,1%	2,0 p.p.

¹⁾Wskaźniki liczone do składki zarobionej netto, stosowane jako Alternatywne Pomiary Wyników (APM) w rozumieniu Wytocznych ESMA dotyczących Alternatywnych Pomiarów Wyników (ESMA 2015/1415). Dokładną definicję wskaźników wraz z wyjaśnieniem ich przydatności zaprezentowano w słowniczku w punkcie 1.

W ramach działalności na Ukrainie, Grupa PZU oferuje ubezpieczenia majątkowe i pozostałe osobowe oraz ubezpieczenia na życie poprzez spółki: PZU Ukraina i PZU Ukraina Życie.

Udział w ukraińskim rynku ubezpieczeń majątkowych i pozostałych osobowych wyniósł na po I kwartale 2020 roku 3,5%, natomiast w ubezpieczeniach na życie 11,7%.

Segment Ukraina zakończył III kwartał 2020 roku wynikiem na ubezpieczeniach na poziomie 49 mln zł względem 36 mln zł po III kwartale ubiegłego roku.

Zmiana wyniku segmentu miała miejsce na skutek:

- spadku składki przypisanej brutto. Wyniosła ona 222 mln zł i spadła w stosunku do III kwartału ubiegłego roku o 25 mln zł (tj. 10,1%). W ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych sprzedaż niższa względem III kwartału ubiegłego roku o 28 mln zł przede wszystkim na skutek spadku w ubezpieczeniach turystycznych i pozostałych OC - koniecznych przy ubieganiu się o wizę do Polski, a także w ubezpieczeniach zielona karta w efekcie ograniczenia ruchu transgranicznego. W ubezpieczeniach na życie odnotowano wzrost sprzedaży o 3 mln zł wygenerowany przy współpracy z bankami;
- wyższych dochodów z lokat. Wyniosły one 33 mln zł i były wyższe o 11 mln zł w stosunku do analogicznego okresu ubiegłego roku;
- utrzymania na tym samym poziomie wartości kosztów odszkodowań i świadczeń netto - wyniosły one 55 mln zł. W ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych wartość odszkodowań spadła o 8 mln zł, natomiast w ubezpieczeniach na życie świadczenia wzrosły o 8 mln zł;
- niższych kosztów akwizycji. Ukształtowały się one na poziomie 77 mln zł wobec 84 mln zł po III kwartale poprzedniego roku. W ubezpieczeniach majątkowych i pozostałych osobowych spadek wyniósł 5 mln zł, natomiast w przypadku ubezpieczeń na życie 2 mln zł;
- wzrostu kosztów administracyjnych. Ukształtowały się one na poziomie 24 mln zł. Dla porównania – w analogicznym okresie roku poprzedniego wyniosły one 22 mln zł. Wskaźnik kosztów administracyjnych segmentu wzrósł o 2,0 p.p. i osiągnął wartość 16,1%.

15.10 Kontrakty inwestycyjne

W sprawozdaniu skonsolidowanym kontrakty inwestycyjne ujmowane są zgodnie z wymogami MSSF 9.

Wyniki segmentu kontrakty inwestycyjne prezentowane są według Polskich Standardów Rachunkowości, co oznacza, iż ujęto m.in. składki przypisane brutto, wypłacone świadczenia oraz zmianę rezerw techniczno - ubezpieczeniowych. Powyższe kategorie są eliminowane na poziomie skonsolidowanym.

Składki przypisane brutto pozyskane z kontraktów inwestycyjnych po III kwartałach 2020 roku spadły o 2 mln zł (-8,7%) w porównaniu do analogicznego okresu 2019 roku, do poziomu 21 mln zł. Zmiany te wynikały przede wszystkim ze spadku poziomu wpłat na rachunki IKZE, po wycofaniu tego produktu z oferty.

Dane z rachunku zysków i strat - kontrakty inwestycyjne	1 stycznia – 30 września 2020	1 stycznia – 30 września 2019	zmiana %
Składki ubezpieczeniowe przypisane brutto	21	23	(8,7)%
Ubezpieczenia grupowe	1	1	-
Ubezpieczenia indywidualne	20	22	(9,1)%
Składki zarobione netto	21	23	(8,7)%
Dochody z lokat	(3)	14	x
Odszkodowania i świadczenia ubezpieczeniowe oraz zmiana stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto	(12)	(30)	(60,0)%
Koszty akwizycji	-	-	x
Koszty administracyjne	(2)	(3)	(33,3)%
Pozostałe	-	-	x
Wynik z działalności operacyjnej	4	4	-
marża wyniku z działalności operacyjnej	19,0%	17,4%	1,6 p.p.

Dochody z działalności lokacyjnej w segmencie kontraktów inwestycyjnych spadły w stosunku do ubiegłego roku głównie w efekcie niższej stopy zwrotu z aktywów w produkcie IKZE.

Koszt odszkodowań i świadczeń ubezpieczeniowych wraz ze zmianą stanu innych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych netto spadł r/r o 18 mln zł do poziomu 12 mln zł przede wszystkim na skutek różnicy w wyniku z działalności lokacyjnej w produktach unit-linked opisanej powyżej. W segmencie kontraktów inwestycyjnych nie jest prowadzona obecnie aktywna akwizycja umów.

Koszty administracyjne wyniosły 2 mln zł, co oznacza spadek o 1 mln zł rok do roku. Wynik operacyjny segmentu wyniósł 4 mln zł i nie zmienił się ze względu na małe zmiany na portfelu umów w tym segmencie.

16. Wpływ zdarzeń jednorazowych na wyniki operacyjne

Wynik za III kwartały 2020 roku został obciążony jednorazowym efektem odpisu z tytułu utraty wartości firmy powstałej w wyniku nabycia Alior Banku w wysokości 746 mln zł oraz Banku Pekao w wysokości 555 mln zł.

Dodatkowo w III kwartałach 2020 roku rozpoznano jednorazowy efekt odpisu aktywów powstałych w wyniku nabycia Alior Banku (tj. znaku towarowego oraz relacji z klientami) w kwocie 161 mln zł.

Efekt konwersji polis umów wieloletnich na umowy roczne odnawialne w ubezpieczeniach grupowych typ P traktowany jako zdarzenie o charakterze niepowtarzalnym był niższy w III kwartałach 2020 roku o 3 mln zł w porównaniu do porównywalnego okresu roku ubiegłego (9 mln zł w III kwartałach 2020 roku w porównaniu do 12 mln zł w III kwartałach 2019 roku).

Dodatkowo, w czerwcu 2020, Grupa PZU dokonała rewizji niektórych założeń stosowanych przy wyliczaniu rezerw w ubezpieczeniach na życie. Podjęto decyzję o obniżeniu stopy technicznej dla portfela ubezpieczeń kontynuowanych i grupowych do poziomu 1,5% (dotychczas wynosiła ona od 1,5% - 3% w zależności od daty zawarcia, bądź modyfikacji polisy). Dodatkowo, ponieważ Grupa PZU zaobserwowała wzrastające niedopasowanie przyjętych historycznie założeń i zachowań portfela w zakresie śmiertelności oraz prawdopodobieństwa posiadania współubezpieczonych, podjęto decyzję o aktualizacji założeń. Grupa PZU dokonała także modyfikacji sposobu kalkulacji rezerw dla portfela ubezpieczeń grupowych i zastosowała do nich metodę indywidualną, zamiast dotychczas stosowanej – hipotetycznej struktury portfela.

Odpisy wartości niematerialnych, w tym wartości firmy, ani rezerwa w ubezpieczeniach na życie nie miały istotnego negatywnego wpływu na wypłacalność Grupy wg danych na 30 czerwca 2020 roku.

17. Informacje na temat zmian sytuacji gospodarczej i warunków prowadzenia działalności, które mają istotny wpływ na wartość godziwą aktywów i zobowiązań finansowych

17.1 Otoczenie makroekonomiczne

Produkt krajowy brutto

Pandemia COVID-19 dramatycznie zmieniła sytuację w gospodarce światowej. Zakłócenia dostaw, wprowadzenie ograniczeń poruszania się osób i ograniczeń działalności gospodarczej oraz związane z tym osłabienie popytu, skutkowało bardzo silnym spadkiem PKB większości krajów w drugim kwartale 2020 roku.

PKB w Polsce obniżył się o 8,4% r/r w tym okresie. Największy spadek wartości dodanej dokonał się w usługach najbardziej dotkniętych anty-pandemicznymi restrykcjami. W usługach restauracyjno-hotelowych wyniósł aż 78,4% r/r. Spożycie w sektorze gospodarstw domowych obniżyło się w drugim kwartale 2020 roku o 10,8% r/r, a nakłady brutto na środki trwałe były wtedy niższe niż przed rokiem o 10,7% r/r. Czynnikiem ograniczającym spadek PKB w drugim kwartale były eksport netto oraz spożycie publiczne, które dodały do dynamiki PKB odpowiednio 1,1 p.p. oraz 0,5 p.p.

W trzecim kwartale 2020 roku dokonało się już dynamiczne odbicie aktywności gospodarczej, związane ze zniesieniem wcześniejszych restrykcji. Produkcja sprzedana przemysłu w tym czasie wzrosła o 3,2% r/r (po spadku o 13,6% r/r w drugim kwartale). Wzrost sprzedaży detalicznej wyniósł w trzecim kwartale 1% r/r (wobec spadku o 10,7% r/r kwartał wcześniej). Pogłębiał się natomiast spadek produkcji budowlano-montażowej. W okresie lipiec - wrzesień średnie (liczone jako średnia z dynamik miesięcznych r/r) tempo spadku wyniosło ok. 10,9% r/r (wobec -2,8% r/r kwartał wcześniej).

Szybki szacunek PKB za III kwartał opublikowany zostanie 13 listopada, a wstępne dane 30 listopada. Mediana prognoz rynkowych wynosi około -1,7% r/r. W USA i strefie euro odbicie PKB w III kwartale okazało się według wstępnych danych jednak mocniejsze od przewidywań.

Rynek pracy i konsumpcja

Sytuacja na rynku pracy poprawiała się w trzecim kwartale bieżącego roku. Spadek zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w drugim kwartale (ubyło wtedy 226 tysięcy etatów) w dużym stopniu wynikał z czasowego ograniczenia wymiaru etatów oraz przebywania na zasiłkach chorobowych i opiekuńczych. Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności wykazało, że zmniejszyła się wtedy liczba osób aktywnych zawodowo, wzrosła liczba osób biernych zawodowo – ale liczba bezrobotnych (aktywnie szukających pracy) utrzymała się na zbliżonym poziomie. Przedsiębiorstwa starały się utrzymać zatrudnienie, w czym pomocne były także programy rządowe. W trzecim kwartale, w związku normalizacją sytuacji i przywracaniem pełnego wymiaru czasu pracy, wzrosło ponownie zatrudnienie w przedsiębiorstwach (we wrześniu było o 126 tysięcy wyższe niż w czerwcu). W tym okresie przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw było wciąż jednak niższe niż przed rokiem o 1,9%.

W trzecim kwartale bieżącego roku liczba zarejestrowanych bezrobotnych utrzymywała się na poziomie zbliżonym do obserwowanego w końcu drugiego kwartału. Nie zrealizował się scenariusz wzrostu rejestracji bezrobotnych po wygaśnięciu części programów rządowych (zasiłków solidarnościowych) czy zakończeniu terminów aktywowanych wcześniej wypowiedzeń. W rezultacie, stopa bezrobocia rejestrowanego od czerwca do września utrzymywała się na poziomie 6,1% (5,4% w marcu).

Wraz z normalizacją sytuacji epidemicznej i zwiększeniem wymiaru czasu pracy wzrosły też wynagrodzenia. Tempo wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w przedsiębiorstwach przyspieszyło do 4,3% r/r w trzecim kwartale bieżącego roku (z 2,1% r/r w drugim kwartale).

W trzecim kwartale bieżącego roku nastąpiło dynamiczne zwiększenie wydatków konsumpcyjnych względem drugiego kwartału 2020 roku, kiedy konsumpcja gospodarstw domowych spadła o 10,8% r/r. Wynikało to ze zniesienia ograniczeń działalności

w usługach i uwolnienia odłożonego popytu - wzrost wyraźnie także popyt na dobra trwałego użytku. Kształtowanie się sprzedaży detalicznej w trzecim kwartale wskazuje, że konsumpcja gospodarstw domowych mogła w tym okresie niemal osiągnąć poziom z analogicznego kwartału poprzedniego roku.

Inflacja, polityka pieniężna, stopy procentowe

Inflacja, mierzona indeksem cen towarów i usług konsumpcyjnych (CPI) obniżyła się w trzecim kwartale do 3,0% r/r w porównaniu z 3,2% r/r kwartał wcześniej. Niewielkiemu obniżeniu inflacji sprzyjało wyhamowanie tempa wzrostu cen żywności i osłabienie dynamiki cen nośników energii. Ceny paliw wzrosły w III kwartale, ale ich roczna dynamika była nadal wyraźnie ujemna. Jednocześnie wzrosła jednak inflacja bazowa netto do 4,2% r/r z 3,8% r/r w drugim kwartale 2020 roku. Wynikało to przede wszystkim z utrzymania się wysokiej dynamiki cen usług (7,0% r/r) – choć obniżyły się ceny usług transportowych i zorganizowanej turystyki zagranicznej w skali roku. Utrzymywanie się podwyższonej inflacji wynikało m.in. z relatywnie umiarkowanego wpływu wstrząsu związanego z pandemią na sytuację firm i rynek pracy.

W okresie od czerwca do września 2020 roku stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego nie zmieniły się. Stopa referencyjna pozostawała na poziomie 0,1% ustanowionym w maju 2020 roku. NBP kontynuował również skup skarbowych papierów wartościowych oraz dłużnych papierów wartościowych gwarantowanych przez Skarb Państwa na rynku wtórnym, w ramach strukturalnych operacji otwartego rynku. Według Rady Polityki Pieniężnej, prowadzenie łagodnej polityki pieniężnej NBP łagodzi negatywne skutki pandemii, wspiera ożywienie gospodarcze oraz ogranicza ryzyko obniżenia się inflacji poniżej celu inflacyjnego NBP w średnim okresie.

Finanse publiczne

Eurostat podał, że Polski dług publiczny, liczony według metodologii ESA2010, w drugim kwartale 2020 roku wyniósł 55,1% PKB wobec 47,9% PKB w pierwszym kwartale 2020 roku i wobec 47,9% PKB w drugim kwartale 2019 roku. Eurostat podał też, że wyrównany sezonowo deficyt sektora finansów publicznych w Polsce w drugim kwartale 2020 roku wyniósł 19,8% PKB wobec 4,0% PKB kwartał wcześniej. Główny Urząd Statystyczny potwierdził wyliczenia deficytu sektora instytucji rządowych i samorządowych za 2019 rok. Wyniósł on 15,9 mld zł, co stanowiło 0,7% PKB, natomiast dług tego sektora wyniósł 1045,4 mld zł, czyli 45,7% PKB.

Deficyt budżetu państwa po wrześniu bieżącego roku wyniósł 13,8 mld zł. To gorszy wynik niż rok wcześniej, gdy w analogicznym okresie budżet miał 1,8 mld deficytu. Wzrost deficytu jest wypadkową spadku dochodów podatkowych oraz wysokiego tempa przyrostu wydatków. Spadek dochodów podatkowych jest skutkiem ograniczenia aktywności gospodarczej związanej z pandemią COVID-19. Wyższe tempo wzrostu wydatków jest między innymi skutkiem realizacji programów polityki społecznej państwa oraz dodatkowych nakładów związanych z pojawieniem się pandemii. Finansowanie potrzeb pożyczkowych po trzecim kwartale według znowelizowanej ustawy budżetowej wynosi ok. 98%. Znowelizowana w trzecim kwartale ustawa budżetowa na 2020 rok przewiduje deficyt budżetu państwa w wysokości 109 mld zł. Przyjęty projekt budżetu na 2021 rok zakłada 82 mld zł. deficytu.

Sytuacja na rynkach finansowych

W trzecim kwartale 2020 roku rentowności 10-letnich obligacji skarbowych USA i Niemiec były stosunkowo stabilne. W USA wzrosły one z poziomu 0,65% na koniec czerwca do 0,68% w końcu września. W Niemczech obniżyły się one odpowiednio z -0,46% do -0,52%. Rentowności utrzymywały się na niskim poziomie w związku z niepewnością związaną z dalszym rozwojem pandemii i jej skutkami gospodarczymi. Po zdecydowanych działaniach podjętych w pierwszej połowie roku, Fed i EBC przeszły do obserwacji i analizy aktualnej sytuacji oraz skutków przyjętych decyzji.

W trzecim kwartale 2020 roku rentowności polskich 10-letnich obligacji skarbowych obniżyły się z poziomu 1,39% na koniec czerwca do 1,31% w końcu września. Spread w stosunku do 10-letniej obligacji niemieckiej, który na koniec poprzedniego kwartału wynosił 185 pb., na koniec trzeciego kwartału obniżył się do 183 pb.

Kurs euro wyrażony w walucie USA na koniec września 2020 roku wzrósł do 1,17 wobec 1,12 w końcu czerwca. Kurs euro wyrażony w złotych w końcu trzeciego kwartału wyniósł 4,53 wobec 4,47 na koniec poprzedniego kwartału. Kurs dolara amerykańskiego wyrażony w złotych w końcu września 2020 wyniósł 3,87 podczas, gdy w końcu czerwca było to 3,98. Kurs franka szwajcarskiego wzrósł w tym okresie z poziomu 4,18 do 4,19. Złoty umacniał się w lipcu i sierpniu. We wrześniu nastąpiło jednak jego osłabienie, towarzyszące intensyfikacji pandemii w Polsce i innych krajach europejskich.

Ceny akcji na globalnych rynkach rosły w trzecim kwartale 2020 roku. W tym czasie indeks giełdy amerykańskiej S&P500 wzrósł o 8,5%, a niemiecki DAX wzrósł o 3,65%. W trzecim kwartale indeks WIG obniżył się o 0,3%, a WIG20 o 2,6%. Natomiast indeks mWIG40 wzrósł o 2,7%, a sWIG80 o 6,0%. Wśród głównych indeksów sektorowych najlepiej zachowały się sektor górnictwa, informatyczny i telekomunikacyjny. Z kolei najstabilniej wypadły sektor paliwowy, chemiczny i bankowy.

17.2 Czynniki ryzyka, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe w kolejnych kwartałach

Główne czynniki ryzyka związane są z dalszym przebiegiem pandemii COVID-19 - w tym istotnym jej nasileniem się jesienią na półkuli północnej - oraz ze skalą ograniczenia działalności gospodarczej w wyniku utrzymywania koniecznych obostrzeń w Polsce i u jej partnerów handlowych. Zakłócenia związane z pandemią najmocniej uderzają w sektor usług, transport, handel, usługi restauracyjne i hotelowe, szeroko rozumianą branżę kulturalno-rozrywkową. Zaburzone mogą zostać także łańcuchy dostaw - choć jest to znacznie mniej prawdopodobne niż wiosną. Wprowadzone w czwartym kwartale ograniczenia antypandemiczne przyczynią się najprawdopodobniej do spadku PKB w tym okresie, w tym również obniżenia konsumpcji gospodarstw domowych oraz pogorszenia sytuacji na rynku pracy. Dodatkowym czynnikiem ryzyka są skutki „drugiej fali” pandemii w otoczeniu polskiej gospodarki.

W szczególności, obok zdarzeń o charakterze losowym (takich jak: powódzie, huragany, susza), do głównych czynników ryzyka, które wpływać mogą na sytuację Grupy PZU w kolejnych kwartałach należy zaliczyć:

- możliwy wzrost liczby zgonów w związku z pandemią COVID-19;
- spadek PKB w Polsce powiązany z:
 - możliwym ograniczeniem wydatków gospodarstw domowych oraz sektora przedsiębiorstw, w tym na zakup polis komunikacyjnych (na skutek niższej sprzedaży nowych samochodów), niższa sprzedaż kredytów i związanych z nimi ubezpieczeń kredytobiorców oraz zmniejszenie popytu na ubezpieczenia życiowe w szczególności wskutek ograniczania benefitów oferowanych przez firmy;
 - gorsza sytuacja finansowa firm skutkująca wzrostem ryzyka kredytowego (w szczególności w segmencie bankowym) i zwiększeniem szkodowości portfela ubezpieczeń finansowych;
 - osłabienie dynamiki nowych kredytów hipotecznych oraz słabsze tempo wzrostu kredytów konsumpcyjnych;
- możliwy wzrost bezrobocia, spadek zatrudnienia i obniżenie dochodów gospodarstw domowych;
- większe trudności z utrzymaniem portfela ubezpieczonych w ubezpieczeniach grupowych na życie w związku z możliwym wzrostem bezrobocia i zawieszeniami/likwidacją działalności firm w zagrożonych branżach; przejściowy spadek sprzedaży szczególnie w ubezpieczeniach unit-linked ze względu na ryzyko finansowe i mniejszą dostępność oddziałów bankowych;
- duża niepewność co do przyszłego zachowania się świadczeń paramedycznych w związku z pandemią COVID-19;
- gorsza koniunktura na rynkach kapitałowych skutkująca: spadkiem wartości portfela lokat, aktywów w zarządzaniu (TFI PZU, OFE PZU) oraz obniżeniem atrakcyjności produktów, w szczególności z UFK;
- ryzyko niższych stóp procentowych co wpływa na obniżenie poziomu dochodów z lokat, co w przypadku ubezpieczycieli utrudnia osiągnięcie gwarantowanych stóp zwrotu;
- wzrost cen części zamiennych wpływających na koszty likwidacji szkód na skutek m. in. spadków wartości złotego polskiego wobec euro (wpływ na segment ubezpieczeń masowych i korporacyjnych);
- pojawienie się kolejnych regulacji bądź obciążeń finansowych zakładów ubezpieczeń;
- możliwy wzrost kosztów likwidacji szkód w związku z wprowadzeniem dalszych wytycznych KNF dotyczących likwidacji szkód, w szczególności szkód osobowych (wpływ na segment ubezpieczeń masowych i korporacyjnych);

- możliwe spowolnienie dynamiki składki przypisanej brutto głównie w konsekwencji osiągniętej w ostatnich latach rentowności portfela ubezpieczeń komunikacyjnych a tym samym powrót do aktywnej polityki cenowej oraz rywalizacji o klienta (wpływ na segment ubezpieczeń masowych i korporacyjnych);
- zmiany demograficzne i starzejące się społeczeństwo oraz wynikające z tego zmiany dotychczasowego poziomu śmiertelności, dzietności i zachorowalności, szczególnie na choroby cywilizacyjne;
- stała presja na cenę w ubezpieczeniach grupowych oraz walka o właścicielstwo klienta (w tym jego danych) skutkująca obniżaniem marż dla ubezpieczyciela i jakości oferowanego produktu oraz tworzeniem barier wejścia i wyjścia dla klientów u pośredników niezależnych (wpływ na segment ubezpieczeń grupowych i indywidualnie kontynuowanych);
- zmiany trendów i zachowań klientów w kierunku indywidualizacji oferty i elektronicznego, szybkiego oraz bez-papierowego sposobu zawierania, jak i obsługi ubezpieczeń, co wymusza na zakładach ubezpieczeń konieczność szybkiego dostosowywania się do oczekiwań;
- dostępność personelu medycznego w publicznej służbie zdrowia (wpływ na produkty zdrowotne);
- pojawienie się nowych konkurentów i rozwiązań, m.in. operatorów dużych baz klientów lub tzw. insurtech;
- przygotowanie się powszechnych towarzystw emerytalnych do ewentualnych zmian organizacyjno-prawnych wynikających z przekształcenia otwartych funduszy emerytalnych w fundusze inwestycyjne, a samych towarzystw w towarzystwa funduszy inwestycyjnych (wpływ na segment emerytalny);
- wejście w życie nowego systemu zabezpieczenia emerytalnego (Pracownicze Plany Kapitałowe) i jego wpływ na dotychczas funkcjonujące produkty III filaru emerytalnego (poziom wpłat Klientów do programów PPE i umów IKE będących aktualnie w portfelu Grupy PZU oraz poziom wyników generowanych w tych liniach biznesowych dla Grupy PZU);
- dla banków kluczową rolę odgrywa otoczenie gospodarcze oraz podatkowo-regulacyjne, w tym w szczególności polityka Rady Polityki Pieniężnej w zakresie kształtowania się poziomu stóp procentowych oraz rezerwy obowiązkowej, zniesienie bufora ryzyka systemowego i zmiana wymogów regulacyjnych w zakresie współczynników kapitałowych, programy pomocowe mające ograniczać skutki spowolnienia w polskiej gospodarce oraz głównie rozwój pandemii COVID-19 i gwałtowne pogorszenie się aktywności gospodarczej w Polsce oraz związane z tym ograniczenie aktywności klientów i ich gorsza sytuacja finansowa.

17.3 Wpływ pandemii COVID-19

Na działalność Grupy PZU wpłynęło pojawienie się na świecie pandemii COVID-19, która do Polski dotarła w marcu 2020 i doprowadziła do spadku aktywności gospodarczej w Polsce i w jej otoczeniu. Szok popytowo-podażowy bezpośrednio związany z ograniczeniem działalności wielu branż, zwiększył niepewność w przedsiębiorstwach i gospodarstwach domowych, pogarszając warunki rozwoju biznesu dla PZU.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku wprowadzono regulacje prawne mające na celu zwalczanie pandemii oraz ograniczanie jej wpływu na gospodarkę, m. in.: ustawę z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 roku poz. 374, z późn. zm.), ustawę z dnia 16 kwietnia 2020 roku o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 roku, poz. 695, z późn. zm.), ustawę z dnia 14 maja 2020 roku o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 (Dz. U. z 2020 roku, poz. 875, z późn. zm.), ustawę z dnia 19 czerwca 2020 roku o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorcom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 roku, poz. 1086 z późn. zm.).

Ustawy te przewidują szereg rozwiązań dotyczących różnych dziedzin życia gospodarczego, wśród których należy wymienić instrumenty pozwalające na zachowanie płynności finansowej przez podmioty gospodarcze (zwolnienie ze składek na ubezpieczenia społeczne, mikropożyczki czy świadczenie postojowe) oraz regulacje dostosowujące rozwiązania prawne do realiów gospodarki elektronicznej.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku Grupa PZU wprowadziła moratoria płatnicze zgodne z wytycznymi Europejskiego Urzędu Nadzoru Bankowego oraz zawieszenie wykonania umów kredytowych na podstawie ustawy z dnia 2 marca 2020 roku o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19,

innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych. Moratoria te podlegały ocenie przez Grupę PZU pod kątem spełniania kryteriów modyfikacji w rozumieniu MSSF 9. Biorąc pod uwagę ich charakter, stanowiły one modyfikacje nieistotne.

Urząd Komisji Nadzoru Finansowego opracował Pakiet Impulsów Nadzorczych na rzecz Bezpieczeństwa i Rozwoju w obszarze rynku ubezpieczeniowego, zawierający pakiet działań wzmacniających polski sektor ubezpieczeniowy, mających na celu w szczególności zapewnienie ochrony klientów oraz ograniczenie wpływu wahań rynkowych na sektor ubezpieczeń.

Ponadto sektor ubezpieczeń wypracował własne rozwiązania, mające na celu pomoc klientom dotkniętym przez pandemię. Są to, wydane przez Polską Izbę Ubezpieczeń, „Rekomendacje działań proklienckich dla rynku ubezpieczeń”, w których Izba rekomenduje swoim członkom m.in.: odroczenie (zawieszenie) płatności składki (dla niektórych rodzajów ubezpieczeń), obniżenie lub brak zwwyżki przy płatności ratalnej za ubezpieczenie OC posiadaczy pojazdów mechanicznych, wprowadzenie uproszczonego sposobu likwidacji prostych i relatywnie niewysokich szkód.

PZU posiadał Plany Ciągłości Działania, które nie przewidywały scenariusza epidemii w postaci COVID-19. Po ogłoszeniu 25 lutego 2020 roku sytuacji kryzysowej w PZU, działaniami Sztabu Kryzysowego uzupełniono plany awaryjne m.in.: w zakresie przechodzenia w tryb pracy zdalnej oraz jej wykonywania, poziomów reagowania w przypadku zagrożenia epidemiologicznego w PZU. Jednocześnie wykonano działania w zakresie rozbudowy, rekonfiguracji i zwielokrotnienia pojemności środowiska VPN oraz zmian rozwojowych w systemach informatycznych przy zachowaniu ciągłości działania oraz zabezpieczeniu interesów klientów objętych ochroną ubezpieczeniową.

Kolejnym elementem działań było przeprowadzenie akcji informacyjnej dla klientów „Działamy zdalnie, ale zawsze blisko Ciebie” zachęcającą do zdalnego korzystania z usług Grupy PZU: za pośrednictwem serwisu internetowego, aplikacji mobilnej moje PZU oraz infolinii. Umożliwiono przesunięcie terminu opłaty składki, rozłożenie płatności na raty oraz okresowe przejęcie opłacania składek przez ubezpieczyciela, a także wprowadzono ułatwienia w likwidacji szkód. Rozszerzono skalę zdalnych usług medycznych PZU Zdrowie (świadczonych telefonicznie albo przez połączenie wideo).

Poza powyższymi czynnikami, które wpływają na warunki działania i wyniki Grupy PZU, sytuacja w poszczególnych obszarach działalności jest kształtowana specyficznymi uwarunkowaniami sektorowymi i ich zmianami. Najważniejszy z nich to poziom konkurencji w konkretnych grupach produktów stanowiących trzon biznesu Grupy PZU. Ponadto pandemia COVID-19 uruchomiła wiele procesów, które będą wpływać na funkcjonowanie rynku ubezpieczeniowego, zarówno w krótkim, jak i długim terminie.

W związku z serią obniżek stóp dokonanych przez NBP oraz wzrostem ryzyka kredytowego w działalności bankowej przeprowadzono test na utratę wartości firmy Pekao oraz Alior Banku (dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 9.16.1). Pandemia COVID-19 spowodowała także wzrost odpisów na oczekiwane straty kredytowe należności od klientów z tytułu kredytów (dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 5.2.1.1).

Spadek rentowności obligacji, wynikający z obniżek stóp procentowych, powoduje obniżenie prognozowanych stóp zwrotu z aktywów stanowiących pokrycie rezerw, co skutkowało podjęciem przez Grupę PZU decyzji o obniżeniu stopy technicznej dla portfela ubezpieczeń kontynuowanych i grupowych (dodatkowe informacje na ten temat zaprezentowano w punkcie 5.2.3).

W związku z zamknięciem polskiej gospodarki nastąpiło ograniczenie szkodowości w ubezpieczeniach AC i OC komunikacyjnego w związku z mniejszą częstością szkód (co wynikało z niższego ruchu krajowego i międzynarodowego) przy wzroście średniej szkody. Podobnie, po stronie ubezpieczeń na życie miał miejsce istotny spadek szkodowości w ubezpieczeniach grupowych i zdrowotnych (spowodowany niższymi wypłatami świadczeń w produktach grupowych ochronnych, głównie na dodatkach związanych z leczeniem szpitalnym, co mogło wynikać z niższej aktywności związanej z pandemią).

W punkcie 17.2 szczegółowo zaprezentowano czynniki ryzyka, które mogą mieć wpływ na wyniki finansowe Grupy PZU.

18. Stanowisko Zarządu dotyczące wcześniej publikowanych prognoz wyników

PZU nie przekazywał do publicznej wiadomości prognoz wyników jednostkowych, ani skonsolidowanych.

19. Emisje, wykupy i spłaty dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku PZU, ani jego jednostki zależne nie dokonywały istotnych emisji, wykupów ani spłat dłużnych i kapitałowych papierów wartościowych.

20. Niespłacenie lub naruszenie istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku ani w PZU, ani w jednostkach zależnych nie zaszły przypadki niespłacenia kredytów lub pożyczek lub naruszeń istotnych postanowień umowy kredytu lub pożyczki, w odniesieniu do których nie podjęto żadnych działań naprawczych do końca okresu sprawozdawczego.

21. Dywidendy

Podziałowi podlega wyłącznie zysk wykazany w jednostkowym sprawozdaniu finansowym jednostki dominującej sporządzonym zgodnie z PSR.

21 kwietnia 2020 roku Zarząd PZU postanowił wystąpić do ZWZ PZU z wnioskiem w sprawie podziału zysku netto PZU za rok zakończony 31 grudnia 2019 roku, w kwocie 2 651 mln zł w następujący sposób:

- 2 644 mln zł przeznaczyć na kapitał zapasowy;
- 7 mln zł przeznaczyć na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Proponowany podział zysku był zgodny ze stanowiskiem KNF wyrażonym w piśmie z 26 marca 2020 roku, skierowanym do zakładów ubezpieczeń i reasekuracji, w którym KNF wskazuje, iż mając na uwadze obecną sytuację, związaną z ogłoszonym w Polsce stanem epidemii oraz możliwymi dalszymi negatywnymi konsekwencjami gospodarczymi tego stanu, jak również ich spodziewanym wpływem na sektor ubezpieczeniowy, organ nadzoru oczekuje, że zakłady ubezpieczeń, niezależnie od wszelkich podjętych już w tym zakresie działań, zatrzymają całość wypracowanego w poprzednich latach zysku. KNF podkreśliła ponadto, że wskazane jest niepodejmowanie przez zakłady, bez uzgodnienia z nadzorem, innych działań, w szczególności pozostających poza zakresem bieżącej działalności biznesowej i operacyjnej, mogących skutkować osłabieniem bazy kapitałowej.

28 kwietnia 2020 roku Rada Nadzorcza PZU pozytywnie oceniła wniosek Zarządu PZU.

26 maja 2020 roku Walne Zgromadzenie PZU podzieliło zysk netto PZU za 2019 rok zgodnie z propozycją Zarządu PZU.

22. Sprawy sporne

Podmioty z Grupy PZU biorą udział w licznych sporach sądowych, arbitrażowych oraz postępowaniach administracyjnych. Do typowych sporów sądowych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą spory związane z zawartymi umowami ubezpieczeniowymi, spory dotyczące stosunku pracy oraz spory dotyczące zobowiązań umownych. Do typowych postępowań administracyjnych, w których biorą udział spółki z Grupy PZU należą postępowania związane z posiadaniem nieruchomości. Powyższe postępowania i spory mają charakter typowy i powtarzalny, zazwyczaj żadne z nich z osobna nie ma istotnego znaczenia dla Grupy PZU.

Większość sporów z udziałem spółek z Grupy PZU dotyczy czterech spółek: PZU, PZU Życie, Pekao i Alior Banku.

Szacując kwoty rezerw na poszczególne sprawy uwzględnia się wszystkie informacje dostępne na datę przekazania niniejszego raportu okresowego, jednak ich wartość może ulec zmianie w przyszłości. W przypadku jednostek ubezpieczeniowych

roszczenia sporne uwzględnia się w procesie tworzenia rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na szkody znane biorąc pod uwagę prawdopodobieństwo niekorzystnego rozstrzygnięcia sporu oraz szacując wartość prawdopodobnego rozstrzygnięcia.

Na 30 września 2020 roku wartość przedmiotu sporu wszystkich 262 144 (na 31 grudnia 2019 roku: 294 687) spraw toczących się przed sądami, organami właściwymi dla postępowań arbitrażowych lub organami administracji publicznej prowadzonych w podmiotach z Grupy PZU wynosiła łącznie 8 675 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku: 8 363 mln zł). W kwocie tej 4 433 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku: 4 293 mln zł) dotyczy zobowiązań, a 4 242 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku: 4 070 mln zł) wierzytelności spółek z Grupy PZU.

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku i do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego w spółkach z Grupy PZU nie wystąpiły postępowania toczące się przed sądem, organem właściwym dla postępowania arbitrażowego lub organem administracji publicznej dotyczące zobowiązań albo wierzytelności PZU lub jednostki od niego bezpośrednio lub pośrednio zależnej, których jednostkowa wartość byłaby istotna, za wyjątkiem kwestii opisanych w punktach poniżej.

22.1 Uchwały ZWZ PZU w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

Pozwem z 30 lipca 2007 roku wszczęto postępowanie z powództwa Manchester Securities Corporation („MSC”) z siedzibą w Nowym Jorku przeciwko PZU o uchylenie uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006, jako sprzecznej z dobrymi obyczajami i mającej na celu pokrzywdzenie powoda – akcjonariusza PZU.

Zaskarżona uchwała ZWZ PZU podzieliła zysk netto za rok 2006 w kwocie 3 281 mln zł w następujący sposób:

- na kapitał zapasowy przekazano kwotę 3 261 mln zł;
- na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych przekazano kwotę 20 mln zł.

Wyrokiem z 22 stycznia 2010 roku Sąd Okręgowy w Warszawie w całości uchylił ww. uchwałę ZWZ PZU. PZU wykorzystał wszystkie środki odwoławcze, w tym skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, który 27 marca 2013 roku oddalił tę skargę kasacyjną. Wyrok ten jest prawomocny i nie podlega dalszemu zaskarżeniu.

W ocenie PZU uchylenie ww. uchwały ZWZ PZU nie powoduje po stronie akcjonariuszy powstania roszczenia o wypłatę dywidendy przez PZU.

W związku z uprawomocnieniem się wyroku uchylającego uchwałę nr 8/2007, 30 maja 2012 roku ZWZ PZU podjęło uchwałę o podziale zysku za rok obrotowy 2006 w sposób odpowiadający podziałowi zysku dokonанemu uchyloną uchwałą nr 8/2007. Sprzeciw do uchwały z 30 maja 2012 roku zgłosił MSC i został on zaprotokołowany.

20 sierpnia 2012 roku doręczono PZU odpis pozwu wniesionego przez MSC do Sądu Okręgowego w Warszawie, w którym wymieniona spółka domagała się uchylenia uchwały ZWZ PZU z 30 maja 2012 roku o podziale zysku za rok obrotowy 2006, a wartość przedmiotu sporu została określona przez powoda na 5 mln zł. PZU złożył odpowiedź na pozew domagając się oddalenia powództwa w całości.

17 grudnia 2013 roku Sąd Okręgowy wydał wyrok, którym uwzględnił powództwo w całości i zasądził od PZU na rzecz MSC koszty procesu. 4 marca 2014 roku PZU złożył apelację od ww. wyroku, zaskarżając go w całości. Wyrokiem z 11 lutego 2015 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił w całości wyrok Sądu Okręgowego z 17 grudnia 2013 roku, oddalił powództwo MSC i obciążył MSC kosztami procesu. Wyrok Sądu Apelacyjnego jest prawomocny. MSC zaskarżył w całości wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną z 9 czerwca 2015 roku. PZU złożył odpowiedź na skargę kasacyjną. Postanowieniem z 19 kwietnia 2016 roku Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej MSC do rozpoznania. Postanowienie jest prawomocne, nie podlega dalszemu zaskarżeniu na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego i kończy postępowanie w sprawie.

W międzyczasie 16 grudnia 2014 roku MSC wezwał PZU do zapłaty 265 mln zł z tytułu odszkodowania w związku z uchyleniem uchwały nr 8/2007 ZWZ PZU z 30 czerwca 2007 roku w sprawie podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006. PZU odmówił spełnienia świadczenia ze względu na jego bezzasadność.

23 września 2015 roku PZU doręczono odpis pozwu wraz z załącznikami, w sprawie wszczętej przez MSC przeciwko PZU o zapłatę 169 mln zł wraz z odsetkami ustawowymi od 2 stycznia 2015 roku do dnia zapłaty. Powództwo obejmuje żądanie zapłaty odszkodowania z tytułu pozbawienia MSC oraz J.P. Morgan (MSC nabył roszczenie od J.P. Morgan), jako mniejszościowych akcjonariuszy PZU, udziału w zysku za rok obrotowy 2006, w związku z podjęciem 30 czerwca 2007 roku przez ZWZ PZU uchwały nr 8/2007. Sprawa jest prowadzona przed Sądem Okręgowym w Warszawie. 18 grudnia 2015 roku PZU złożył

odpowieź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości. 1 kwietnia 2016 roku MSC złożył pismo procesowe, w którym odniósł się do twierdzeń, zarzutów i wniosków PZU oraz powołał nowe dowody w sprawie. 30 czerwca 2016 roku PZU złożył replikę na ostatnie pismo procesowe MSC wraz z wnioskami dowodowymi. Postanowieniem z 21 lipca 2016 roku Sąd skierował sprawę do mediacji, na którą PZU nie wyraził zgody. Na kolejnych rozprawach prowadzone jest postępowanie dowodowe.

Zdaniem Zarządu PZU roszczenia MSC są bezzasadne. W konsekwencji, na 30 września 2020 roku nie dokonano zmian w prezentacji kapitałów PZU, mogących potencjalnie wynikać z uchylecia uchwały 8/2007 ZWZ PZU o podziale zysku za rok obrotowy 2006, w tym pozycji „Kapitał zapasowy” i „Zysk (strata) z lat ubiegłych”, a także nie korygowano środków Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Inne wezwania do zapłaty dotyczące podziału zysku PZU za rok obrotowy 2006

13 listopada 2018 roku Sąd Okręgowy w Warszawie doręczył odpis pozwu złożony przez Wspólną Reprezentację SA w restrukturyzacji, która wytoczyła powództwo przeciwko PZU o zapłatę 34 mln zł z odsetkami ustawowymi od 1 października 2015 roku do dnia zapłaty i kosztami procesu. Powództwo obejmuje roszczenie o zapłatę odszkodowania z tytułu pozbawienia akcjonariuszy udziału w zysku za rok obrotowy 2006. Powód twierdzi, że roszczenia odszkodowawcze zostały przeniesione przez akcjonariuszy na Powoda na podstawie umów zleceń wraz z powierniczym przelewem wierzytelności a roszczenie dochodzone pozwem stanowi łączną szkodę wyrządzoną akcjonariuszom. PZU nie uznaje roszczeń ze względu na ich bezzasadność i złożył odpowiedź na pozew wnosząc o oddalenie powództwa w całości. PZU nie wyraził zgody na mediację. Na kolejnych rozprawach prowadzone jest postępowanie dowodowe.

22.2 Postępowanie Prezesa UOKiK wobec PZU

Prezes UOKiK decyzją z 30 grudnia 2011 roku nałożył na PZU karę pieniężną w wysokości 57 mln zł za stosowanie praktyki ograniczającej konkurencję i naruszającej zakaz określony w art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na zawarciu przez PZU i Maximus Broker sp. z o.o. z siedzibą w Toruniu („Maximus Broker”) porozumienia ograniczającego konkurencję na krajowym rynku sprzedaży grupowego ubezpieczenia NNW dzieci, młodzieży i personelu w placówkach oświatowych, polegającego na podziale rynku zbytu pod względem podmiotowym poprzez przekazanie do obsługi Maximus Broker klientów PZU z terenu województwa kujawsko-pomorskiego w zamian za rekomendowanie tym klientom ubezpieczenia w PZU i jednocześnie zakazał PZU stosowania zarzucanej praktyki.

Zarząd PZU nie zgadzał się z ustaleniami stanu faktycznego i argumentacją prawną zawartą w decyzji, ponieważ przy wydawaniu decyzji nie uwzględniono całości kształtu materiału dowodowego i dokonano błędnej kwalifikacji prawnej.

18 stycznia 2012 roku PZU złożył odwołanie od ww. decyzji (skutkujące brakiem jej uprawomocnienia się). W odwołaniu PZU wskazał m.in., że:

- żadne porozumienie (poza kurtażowym) pomiędzy PZU a Maximus Broker nie zostało zawarte;
- Prezes UOKiK błędnie pojmuje zasady zawierania umów ubezpieczenia z udziałem brokera;
- większość umów ubezpieczenia zawieranych przy udziale Maximus Broker była zawierana z zakładami ubezpieczeń innymi niż PZU;
- PZU i Maximus Broker nie mogli i nie mogli prowadzić działalności konkurencyjnej na rynkach, na których działają.

27 marca 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję Prezesa UOKiK z 30 grudnia 2011 roku. Wyrokiem z 6 grudnia 2016 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie, na skutek apelacji Prezesa UOKiK, uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania. 31 lipca 2017 roku Sąd Okręgowy w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję Prezesa UOKiK z 30 grudnia 2011 roku. 4 października 2017 roku Prezes UOKiK wniósł apelację do Sądu Apelacyjnego w Warszawie. Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z 23 stycznia 2019 roku oddalił apelację Prezesa UOKiK. Wyrok jest prawomocny. Od prawomocnego wyroku Prezes UOKiK wniósł skargę kasacyjną do Sądu Najwyższego, na którą PZU udzielił odpowiedzi. Sąd Najwyższy przyjął do rozpoznania skargę kasacyjną Prezesa UOKiK. 10 czerwca 2020 roku Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną Prezesa UOKiK, co ostatecznie kończy sprawę.

W związku z powyższym PZU rozwiązał rezerwę na ww. karę, rozpoznając przychód w wysokości 57 mln zł.

22.3 Zgłoszenie wierzytelności PZU do masy upadłości spółek z Grupy Kapitałowej PBG

PZU jest wierzycielem PBG SA („PBG”) oraz Hydrobudowy Polska SA („Hydrobudowa”) z tytułu wystawionych i zrealizowanych gwarancji ubezpieczeniowych (gwarancji kontraktowych).

W 2012 roku wszczęto postępowania upadłościowe względem PBG oraz Hydrobudowy. 21 września 2012 roku PZU przystąpił do ww. postępowań zgłaszając swoje wierzytelności do mas upadłości tych spółek.

PBG i Hydrobudowa należą do jednej grupy kapitałowej, której podmiotem dominującym jest PBG i wzajemnie poręczały swoje zobowiązania. Wszystkie wierzytelności, które zgłoszono do masy upadłości Hydrobudowy w kwocie 101 mln zł, w konsekwencji zgłoszono równocześnie do masy upadłości PBG.

8 października 2015 roku Sąd Upadłościowy ogłosił postanowienie, w którym zatwierdził układ zawarty z wierzycielami PBG, a 20 lipca 2016 roku wydał postanowienie o zakończeniu postępowania upadłościowego. Postanowienie jest prawomocne. W wyniku realizacji układu i dokonanej redukcji wierzytelności do poziomu 20,93% należności zgłoszonej, PZU otrzymał 206 139 obligacji PBG o wartości nominalnej 21 mln zł oraz 24 241 560 akcji PBG o wartości nominalnej 24 mln zł. Wartość bilansowa akcji PBG na 30 września 2020 roku wynosiła 1 mln zł (na 31 grudnia 2019 roku: 0,3 mln zł). Obligacje, których wartość bilansowa została oceniona na zero, zarówno na 30 września 2020 roku, jak i na 31 grudnia 2019 roku były ujmowane wyłącznie w ewidencji pozabilansowej.

Na pierwszej liście wierzytelności, przedstawionej przez syndyka Hydrobudowy sędziemu komisarzowi, została uwzględniona wierzytelność PZU w kwocie 16 mln zł, na czwartej uzupełniającej liście wierzytelności została uwzględniona wierzytelność PZU w kwocie 16 mln zł. Łączna wartość uwzględnionych wierzytelności PZU wynosi zatem 32 mln zł. W zakresie wierzytelności na kwotę ponad 66 mln zł, 24 października 2018 roku PZU złożył sprzeciw do sędziego komisarza, co do odmowy uznania zgłoszonej wierzytelności. Postanowieniem z 23 stycznia 2020 roku Sąd uwzględnił sprzeciw PZU i podwyższył wierzytelność PZU na czwartej uzupełniającej liście wierzytelności do kwoty 83 mln zł. Lista wierzytelności do masy upadłości Hydrobudowy nie została jeszcze ostatecznie ustalona. Postępowanie upadłościowe względem Hydrobudowy jest w toku, a ustalenie ostatecznej listy wierzytelności stanowi dopiero wstępny etap tego postępowania i poprzedza sporządzenie planu podziału (po przeprowadzeniu likwidacji masy upadłości).

22.4 Pozew zbiorowy przeciwko Alior Bankowi

5 marca 2018 roku osoba fizyczna reprezentująca grupę 84 osób fizycznych i prawnych wniosła przeciwko Alior Bankowi pozew o ustalenie odpowiedzialności Alior Banku za szkodę spowodowaną nienależytym wykonywaniem obowiązków informacyjnych przez Alior Bank wobec klientów oraz nienależytym wykonywaniem umów o świadczenie usług przyjmowania i przekazywania zleceń nabycia lub zbycia certyfikatów inwestycyjnych funduszy inwestycyjnych zarządzanych poprzednio przez Fincrea TFI SA, a obecnie Raiffeisen Bank International AG (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce. W ocenie powodów, Alior Bank nie przekazał klientom informacji o rzeczywistym ryzyku inwestycji w produkty inwestycyjne, przez co naraził klientów na szkodę wynikającą z utraty wartości certyfikatów inwestycyjnych oraz utraty gwarantowanych zysków. Zdaniem Grupy PZU, pozew zbiorowy nie ma uzasadnionych podstaw faktycznych ani prawnych i z tego względu nie powinien być rozstrzygnięty na korzyść klientów. Postanowieniem z 27 września 2019 roku sąd postanowił rozpoznać sprawę w postępowaniu zbiorowym. Postanowienie jest prawomocne. Grupa PZU przyjmuje, że prawdopodobieństwo wpływu środków z tego tytułu jest szacowane na poziomie niższym niż 50%, wobec tego na 30 września 2020 roku nie utworzono rezerw w odniesieniu do wniesionego pozwu. Na obecnym etapie nie jest możliwe oszacowanie ewentualnych skutków finansowych dla Alior Banku i Grupy PZU w przypadku innego rozstrzygnięcia przez sąd niż zakładane przez Grupę PZU.

22.5 Postępowanie KNF w przedmiocie nałożenia kary na Alior Bank

Decyzją z 6 sierpnia 2019 roku, wydaną na podstawie art. 167 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 167 ust. 1 pkt 1 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, KNF nałożyła na Alior Bank karę pieniężną w wysokości 10 mln zł (Alior Bank zapłacił karę). Postępowanie dotyczyło prawidłowości działania Alior Banku i Biura Maklerskiego Alior Banku w zakresie dystrybucji certyfikatów inwestycyjnych funduszy zarządzanych poprzednio przez Fincrea TFI SA, a obecnie Raiffeisen Bank International AG

(Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce. Po ponownym rozpatrzeniu sprawy (na wniosek Alior Banku), 3 grudnia 2019 roku KNF utrzymał w mocy pierwotną decyzję, którą 3 stycznia 2020 roku Alior Bank zaskarżył do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie. 17 czerwca 2020 roku Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie wydał wyrok, w którym uchylił decyzję KNF z 3 grudnia 2019 roku, utrzymującą w mocy wcześniejszą decyzję KNF z 6 sierpnia 2019 roku oraz umorzył postępowanie prowadzone przez KNF w tej sprawie. KNF złożyła skargę kasacyjną do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

23. Ocena pozycji spółek Grupy PZU przez agencje ratingowe

Rating emitenta

PZU i PZU Życie od 2004 podlegają regularnej ocenie przez agencję ratingową S&P Global Ratings (S&P). Rating nadany PZU i PZU Życie jest oceną wynikającą z analizy danych finansowych, pozycji konkurencyjnej, zarządzania i strategii korporacyjnej oraz ratingu kraju. Rating zawiera również perspektywę ratingową (ang. outlook), czyli przyszłą ocenę sytuacji spółki w przypadku zaistnienia określonych okoliczności.

Bieżąca ocena ratingowa

PZU i PZU Życie posiadają ocenę ratingową S&P na poziomie A- z perspektywą stabilną. Ocena została potwierdzona 6 kwietnia 2020 roku, kiedy to agencja dokonała zmiany perspektywy ratingowej – z pozytywnej na stabilną.

Zmiana perspektywy ratingu nastąpiła w rezultacie pogorszenia się warunków finansowych i biznesowych w Polsce, w związku z wybuchem pandemii COVID-19. W ocenie S&P może to mieć wpływ na działalność Grupy PZU, w szczególności na niższą kontrybucję wyników z działalności bankowej. Jednocześnie analitycy podkreślili, że sytuacja Grupy PZU powinna pozostać stabilna. Perspektywa odzwierciedla pogląd analityków agencji, że Grupa PZU utrzyma wiodącą pozycję biznesową w Polsce, silną pozycję kapitałową oraz stabilne wyniki z działalności ubezpieczeniowej i dzięki temu będzie w stanie wytrzymać potencjalne dalsze pogorszenie otoczenia gospodarczego.

Poniższa tabela prezentuje ostatnie zmiany ratingu S&P dla PZU i PZU Życie.

Nazwa zakładu	Rating oraz perspektywa	Data przyznania / aktualizacji	Poprzedni rating oraz perspektywa	Data przyznania / aktualizacji
PZU				
Rating siły finansowej	A- /Stabilna/	6 kwietnia 2020	A- /Pozytywna/	14 czerwca 2019
Rating wiarygodności kredytowej	A- /Stabilna/	6 kwietnia 2020	A- /Pozytywna/	14 czerwca 2019
PZU Życie				
Rating siły finansowej	A- /Stabilna/	6 kwietnia 2020	A- /Pozytywna/	14 czerwca 2019
Rating wiarygodności kredytowej	A- /Stabilna/	6 kwietnia 2020	A- /Pozytywna/	14 czerwca 2019

Rating Polski

2 października 2020 roku agencja ratingowa S&P ogłosiła decyzję o utrzymaniu oceny ratingowej Polski na poziomie A-/A-2 odpowiednio dla długo- i krótkoterminowych zobowiązań w walucie zagranicznej oraz A/A-1 odpowiednio dla długo- i krótkoterminowych zobowiązań w walucie krajowej. Perspektywa ratingu pozostała na poziomie stabilnym.

Agencja S&P w komunikacie, uzasadniając ocenę, wskazała m.in. na zdywersyfikowaną gospodarkę, wykwalifikowaną kadrę pracowniczą, bezpieczny poziom długu publicznego i prywatnego, solidną pozycję bilansu zewnętrznego, rozważnie prowadzoną politykę pieniężną ze stabilnym systemem bankowym oraz relatywnie głęboki krajowy rynek kapitałowy jako podstawy utrzymania oceny ratingowej.

Według S&P pandemia będzie miała negatywny wpływ na gospodarkę – agencja prognozuje spadek realnego PKB o 3,4% w 2020 roku. Jednocześnie S&P wskazuje, że będzie to najniższy spadek w całej UE dzięki stosunkowo zdywersyfikowanej i konkurencyjnej bazie eksportowej, w mniejszym stopniu zależnej od sektora motoryzacyjnego i turystyki, jak również zastosowania znacznych środków w ramach nadzwyczajnej polityki prowadzonej w celu złagodzenia negatywnych efektów

pandemii COVID-19. W opinii agencji, środki fiskalne zastosowane w odpowiedzi na kryzys, będące jednymi z najwyższych w regionie Europy Środkowo-Wschodniej, w połączeniu z działaniami na poziomie UE i standardowymi transferami środków unijnych, wspierane przez popyt krajowy i ożywienie w strefie euro mogą przyczynić się do dalszego wzrostu gospodarczego, który S&P prognozuje na 4,5% w 2021 roku oraz 3,6% w 2022 roku. Według szacunków agencji deficyt sektora rządowego i samorządowego wyniesie w 2020 roku 9,3% PKB, poniżej oficjalnych prognoz rządu (12% PKB). Agencja przewiduje, że dług netto sektora instytucji rządowych i samorządowych wzrośnie do 58,7% PKB na koniec 2021 roku, po czym ustabilizuje się.⁵

24. Transakcje z podmiotami powiązаными

24.1 Zawarcie przez PZU lub jednostki zależne istotnych transakcji z podmiotami powiązаными na innych warunkach niż rynkowe

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku ani PZU, ani jednostki zależne nie zawarły żadnych transakcji z podmiotami powiązаными, jeżeli pojedynczo lub łącznie byłyby one istotne i zostały zawarte na innych warunkach niż rynkowe.

24.2 Pozostałe transakcje z podmiotami powiązаными

Salda i obroty wynikające z transakcji handlowych pomiędzy Grupą PZU a podmiotami powiązаными	1 stycznia – 30 września 2020 roku i na 30 września 2020 roku		1 stycznia – 31 grudnia 2019 roku i na 31 grudnia 2019 roku		1 stycznia – 30 września 2019 roku i na 30 września 2019 roku	
	Kluczowy personel kierowniczy	Pozostałe pomioty powiązаныме ¹⁾	Kluczowy personel kierowniczy	Pozostałe pomioty powiązаныме ¹⁾	Kluczowy personel kierowniczy	Pozostałe pomioty powiązаныме ¹⁾
Składka przypisana brutto	-	2	-	4	-	3
w ubezpieczeniach majątkowych i osobowych	-	2	-	4	-	3
w ubezpieczeniach na życie (łącznie z wolumenami z kontraktów inwestycyjnych)	-	-	-	-	-	-
Pozostałe przychody	-	-	-	-	-	-
Koszty	-	-	-	-	-	-
Inwestycyjne (lokacyjne) aktywa finansowe	-	3	-	-	-	-
Należności	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania	-	1	-	-	-	-
Zobowiązania z tytułu depozytów	-	1	-	-	-	-
Aktywa warunkowe	-	-	-	-	-	-
Zobowiązania warunkowe	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Jednostki stowarzyszone wyceniane metodą praw własności.

Na etapie nabycia akcji, odpowiednio Alior Banku oraz Pekao, PZU złożył do KNF Oświadczenia o zobowiązaniach, o których mowa w art. 25h ust. 3 ustawy Prawo bankowe, zgodnie z którymi, działając jako inwestor strategiczny zapewni m.in.:

- Banki będą zarządzane tak, aby utrzymywać stale płynność, poziom funduszy własnych oraz współczynniki wypłacalności na stabilnym, wymaganym przepisami prawa poziomie, gwarantującym zdolność Banków do wywiązywania się ze swoich zobowiązań;

⁵ <https://www.gov.pl/web/finanse/sp-potwierdza-dotychczasowy-rating-polski4>

- odpowiednie wsparcie kapitałowe bez zbędnej zwłoki, w razie zaistnienia groźby spadku lub spadku wskaźników adekwatności kapitałowej lub płynności Banków poniżej poziomu wymaganego przez przepisy prawa i regulacje oraz rekomendacje polskich organów nadzoru bankowego. Każdorazowe wsparcie Banków wymaga jednakże analizy po stronie PZU, nakierowanej na konieczność utrzymania zaufania do PZU, poprzez zachowanie, nawet w sytuacji kryzysowej, wysokiego poziomu wypłacalności PZU i Grupy PZU jako całości;
- w ramach uprawnień przysługujących PZU jako akcjonariuszowi, wszelkie decyzje dotyczące wypłaty dywidend i reinwestycji zysków Banków będą uwzględniać potrzeby rozwoju Banków i ich stabilność, a także bezpieczeństwo środków finansowych zdeponowanych w Bankach przez ich klientów. W szczególności, w sytuacji, gdy zagrożona będzie płynność lub pozycja kapitałowa Banków, wymagane zgodnie z przepisami prawa lub rekomendacjami właściwych organów nadzoru bankowego adresowanymi do sektora bankowego w Polsce, dywidenda nie będzie wypłacana, a zatrzymane zyski zostaną przeznaczone na podwyższenie funduszy własnych Banków.

25. Pozostałe informacje

25.1 Kontrole UKNF w PZU i PZU Życie

W okresie od 7 do 25 stycznia 2019 roku KNF przeprowadziła kontrolę w zakresie przestrzegania przez PZU Życie obowiązków wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu. 8 kwietnia 2019 roku KNF wydała 5 zaleceń pokontrolnych z terminami realizacji 30 czerwca 2019 roku, 31 grudnia 2019 roku oraz 31 stycznia 2020 roku. 12 lipca 2019 roku PZU Życie poinformował organ nadzoru o wykonaniu zaleceń, dla których termin realizacji upłynął 30 czerwca 2019 roku, a 10 stycznia 2020 roku o wykonaniu zalecenia, którego termin realizacji upływał 31 grudnia 2019 roku. Pismem z 15 października 2019 roku, na wniosek PZU Życie, KNF wyraziła zgodę na przesunięcie terminu realizacji dwóch zaleceń z 31 grudnia 2019 roku oraz 31 stycznia 2020 roku na odpowiednio 30 kwietnia 2020 roku oraz 31 maja 2020 roku. 28 maja 2020 roku PZU Życie poinformował o wykonaniu wszystkich zaleceń. 1 września 2020 roku PZU Życie przekazał do KNF dodatkowe wyjaśnienia i dokumenty, w związku z zapytaniem KNF z 31 sierpnia 2020 roku.

W okresie od 9 stycznia do 8 lutego 2019 roku KNF przeprowadziła wizytę nadzorczą w PZU Życie w zakresie spełnienia wymagań dotyczących systemu zarządzania ryzykiem w zakresie oceny ryzyka przyjmowanego do ubezpieczenia. 2 maja 2019 roku PZU Życie otrzymał pisemne podsumowanie wizyty nadzorczej, w którym organ nadzoru wskazał na naruszenie art. 21 ustawy o działalności ubezpieczeniowej. 16 maja, 19 czerwca i 5 lipca 2019 roku PZU Życie przekazał do KNF swoje stanowisko oraz informacje o podjętych działaniach, mających na celu zapewnienie prowadzenia działalności zakładu zgodnie z przepisami prawa. 25 lipca 2019 roku KNF przekazała zalecenia z terminami realizacji 30 września i 30 listopada 2019 roku oraz 31 marca 2020 roku. 7 października 2019 roku i 9 grudnia 2019 roku PZU Życie poinformował organ nadzoru o wykonaniu zaleceń, dla których termin realizacji upłynął odpowiednio 30 września 2019 roku i 30 listopada 2019 roku. 7 kwietnia 2020 roku PZU Życie poinformował organ nadzoru o wykonaniu wszystkich zaleceń, a 29 maja i 5 czerwca 2020 roku przekazał dodatkowe wyjaśnienia i dowody ich realizacji.

W okresie 1 października – 30 listopada 2019 roku KNF przeprowadziła kontrolę działalności stanu majątkowego PZU Życie w zakresie polityki lokacyjnej. 31 grudnia 2019 roku PZU Życie otrzymał protokół pokontrolny, a 14 stycznia 2020 roku przekazał dodatkowe wyjaśnienia. 29 stycznia 2020 roku KNF przedstawiła stanowisko do uwag i zastrzeżeń PZU Życie do treści protokołu. 27 lutego 2020 roku PZU Życie otrzymał zalecenie dostosowania działalności do art. 267 ust. 1 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2015/35 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniającego dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/138/WE w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Wypłacalność II) z późn. zm., z terminem realizacji do 5 maja 2020 roku. 23 kwietnia 2020 roku PZU Życie zwrócił się z wnioskiem o przedłużenie terminu realizacji zalecenia do 31 grudnia 2020 roku. 28 kwietnia 2020 roku KNF zwróciła się do PZU Życie z prośbą o przekazanie dodatkowych informacji związanych z realizacją zalecenia. 4 maja 2020 roku PZU Życie przekazał stosowne wyjaśnienia i zwrócił się z prośbą o wyrażenie przez KNF zgody na zmianę terminu realizacji zalecenia na 30 września 2020 roku. 5 maja 2020 roku KNF wyznaczyła termin wykonania zalecenia na 30 września 2020 roku, zobowiązując jednocześnie PZU Życie do przekazywania, w ostatnim dniu każdego miesiąca, informacji o wykonaniu poszczególnych punktów harmonogramu oraz ewentualnych wyjaśnień w przypadku występowania opóźnień w jego realizacji. 6 października 2020 roku PZU Życie poinformował o terminowym wykonaniu zalecenia.

W okresie 27 lipca – 25 września 2020 roku KNF przeprowadziła kontrolę działalności i stanu majątkowego PZU w zakresie likwidacji szkód. 29 października 2020 roku PZU otrzymał protokół po kontroli, do którego PZU 16 listopada zgłosił uwagi. KNF nie stwierdziła naruszeń przepisów prawa.

W okresie 10 września – 9 listopada 2020 roku KNF przeprowadziła w PZU Życie kontrolę w zakresie rezerw techniczno – ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności. Do dnia przekazania niniejszego raportu okresowego PZU Życie nie otrzymał protokołu z kontroli.

Zdaniem Zarządu PZU wyniki ww. kontroli nie miały wpływu na skonsolidowane sprawozdanie finansowe.

25.2 Sprawy dotyczące Alior Leasing sp. z o.o.

Od początku 2019 roku Alior Leasing sp. z o.o. otrzymał kilka pism od odwołanych członków zarządu spółki, które zawierały propozycję kierowaną do Alior Leasing sp. z o.o. polubownego rozwiązania sporu dotyczącego przyczyn rozwiązania umów o świadczenie usług zarządzania oraz wypłaty części świadczeń z tytułu programu menadżerskiego. Program menadżerski obejmował odwołanych członków Zarządu Alior Leasing sp. z o.o. i część pracowników spółki. Ponadto, pismem z 28 stycznia 2020 roku odwołani członkowie zarządu Alior Leasing sp. z o.o. rozszerzyli powództwo z tytułu odpraw o wypłatę świadczeń z tytułu programu menadżerskiego, o którym mowa powyżej (w rozszerzeniu powództwa, zostało wskazano, że kwota rozszerzonego roszczenia nie wyczerpuje wszystkich roszczeń z tytułu programu menadżerskiego). W ocenie Grupy PZU prawdopodobieństwo skutecznego uzyskania przez odwołanych członków Zarządu Alior Leasing sp. z o.o. na drodze sądowej świadczeń z tytułu programu menadżerskiego jest niskie. 1 września 2020 roku Sąd I instancji odrzucił rozszerzone powództwo odwołanych członków Zarządu Alior Leasing sp. z o.o. W związku z powyższym w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym nie utworzono rezerwy.

Alior Leasing sp. z o.o. zidentyfikował ryzyko wystąpienia możliwych roszczeń wobec spółki ze strony osób trzecich, które mogą wynikać z działań niektórych pracowników i współpracowników Alior Leasing sp. z o.o. Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego roszczenia z tego tytułu nie zostały zgłoszone. W ocenie Grupy PZU nie występują okoliczności uzasadniające tworzenie rezerwy z tego tytułu.

Grupa PZU odstępuje od ujawnienia dalszych informacji dotyczących wyżej wskazanych możliwych roszczeń ze strony osób trzecich, aby nie osłabiać statusu i pozycji procesowej w przypadku ewentualnego postępowania.

25.3 Umowa najmu budynku nowej centrali PZU

4 lutego 2020 roku Zarząd PZU podjął uchwałę w sprawie wyboru oferty w postępowaniu na najem siedziby centrali PZU oraz podpisania listu intencyjnego z Bitra Enterprise 1 sp. z o.o., spółką z Grupy Skanska. Zgodnie z przedmiotową uchwałą Zarząd PZU zaakceptował scenariusz postępowania przy wyborze siedziby centrali PZU, polegający na zawarciu umowy najmu powierzchni biurowej, magazynowej oraz miejsc parkingowych z Bitra Enterprise 1 sp. z o.o., z siedzibą przy Al. Solidarności 173, 00-877 Warszawa („Wynajmujący”) oraz zatwierdził wybór budynku Y w budowie, zlokalizowanego w kompleksie Generation Park, przy Rondzie Daszyńskiego 4 w Warszawie („Budynek”), jako nowej siedziby centrali PZU.

30 czerwca 2020 roku Zarząd PZU podjął uchwałę w sprawie zawarcia umowy najmu siedziby Centrali PZU z Wynajmującym. Tego samego dnia podpisano umowę najmu, której przedmiotem jest najem powierzchni biurowej, handlowo-usługowej, magazynowej oraz miejsc parkingowych w Budynku („Umowa najmu”). Umowa najmu zawiera postanowienia przewidujące nałożenie kar umownych dotyczących odpowiedzialności Wynajmującego z tytułu opóźnienia w przekazaniu przedmiotu najmu, utrudnienia bądź uniemożliwienia korzystania z powierzchni najmu oraz naruszenia zakazu konkurencji.

Całkowita, szacunkowa wartość Umowy najmu Budynku w okresie 10 lat jej trwania wynosi ok. 787 mln zł brutto, a koszty dodatkowe związane z relokacją ok. 65 mln zł brutto. Kwoty te mogą ulec zmianom w wyniku szczegółowych ustaleń co do finalnej aranżacji, ostatecznego zakresu jej adaptacji, kosztów dostaw wyposażenia oraz daty przeliczania części kosztów i zachęt finansowych pomiędzy EUR a PLN. Zmiana całkowitej wartości Umowy najmu, według stanu na 30 czerwca 2020 roku, nie powinna przekroczyć 5% wskazanej kwoty.

25.4 Zatwierdzenie prospektu podstawowego programu ofertowego obligacji Alior Banku

4 maja 2020 roku KNF zatwierdziła prospekt podstawowy Alior Banku sporządzony w związku z:

- programem ofertowym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej niezabezpieczonych obligacji na okaziciela o wartości nominalnej wynoszącej co najmniej 100 zł każda i do łącznej maksymalnej wartości nominalnej 1 500 mln zł ustanowionym przez Alior Bank w ramach wieloletniego programu emisji obligacji Alior Banku do łącznej maksymalnej wartości nominalnej wynoszącej 5 000 mln zł; oraz
- zamiarem ubiegania się o dopuszczenie i wprowadzenie do obrotu poszczególnych serii obligacji na rynku regulowanym (ryнку podstawowym lub równoległym) dla dłużnych papierów wartościowych prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie SA lub rynku regulowanym dla dłużnych papierów wartościowych prowadzonym przez BondSpot SA.

Kwartalna jednostkowa informacja finansowa PZU (wg PSR)

1. Śródroczny bilans

AKTYWA	30 września 2020	30 czerwca 2020	31 grudnia 2019	30 września 2019
I. Wartości niematerialne i prawne, w tym:	295 875	299 475	316 213	308 312
- wartość firmy	-	-	-	-
II. Lokaty	37 486 648	36 609 068	36 659 625	35 787 382
1. Nieruchomości	319 045	322 881	332 768	334 103
2. Lokaty w jednostkach podporządkowanych, w tym:	15 997 299	15 315 192	16 480 547	16 042 848
- lokaty w jednostkach podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	15 241 119	14 698 098	15 966 388	15 566 611
3. Inne lokaty finansowe	21 170 304	20 970 995	19 846 310	19 410 431
4. Należności depozytowe od cedentów	-	-	-	-
III. Aktywa netto ubezpieczeń na życie, gdy ryzyko lokaty (inwestycyjne) ponosi ubezpieczający	-	-	-	-
IV. Należności	3 229 719	3 387 251	2 084 819	2 145 603
1. Należności z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	1 409 446	1 648 077	1 740 713	1 710 022
1.1. Od jednostek podporządkowanych	2 310	2 980	2 581	1 270
1.2. Od pozostałych jednostek	1 407 136	1 645 097	1 738 132	1 708 752
2. Należności z tytułu reasekuracji	224 829	238 580	114 501	158 897
2.1. Od jednostek podporządkowanych	140 776	190 028	84 424	131 003
2.2. Od pozostałych jednostek	84 053	48 552	30 077	27 894
3. Inne należności	1 595 444	1 500 594	229 605	276 684
3.1. Należności od budżetu	2 561	2 064	2 001	1 988
3.2. Pozostałe należności	1 592 883	1 498 530	227 604	274 696
a) od jednostek podporządkowanych	1 400 074	1 382 127	101 075	72 946
b) od pozostałych jednostek	192 809	116 403	126 529	201 750
V. Inne składniki aktywów	286 720	379 678	251 987	213 437
1. Rzeczowe składniki aktywów	109 071	113 339	125 846	123 263
2. Środki pieniężne	177 649	266 339	126 141	90 174
3. Pozostałe składniki aktywów	-	-	-	-
VI. Rozliczenia międzyokresowe	1 935 220	2 220 308	2 283 770	1 973 934
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	-	-	-	-
2. Aktywowane koszty akwizycji	1 344 916	1 433 752	1 344 569	1 332 446
3. Zarachowane odsetki i czynsze	-	-	-	-
4. Inne rozliczenia międzyokresowe	590 304	786 556	939 201	641 488
VII. Należne wpłaty na kapitał zakładowy	-	-	-	-
VIII. Akcje własne	-	-	-	-
Aktywa, razem	43 234 182	42 895 780	41 596 414	40 428 668

Śródroczny bilans (kontynuacja)

PASYWA	30 września 2020	30 czerwca 2020	31 grudnia 2019	30 września 2019
I. Kapitał własny	16 809 259	15 936 232	14 956 862	14 243 976
1. Kapitał zakładowy	86 352	86 352	86 352	86 352
2. Kapitał zapasowy	8 458 090	8 458 025	5 814 241	5 814 241
3. Kapitał z aktualizacji wyceny	6 834 614	6 221 431	6 405 257	5 884 651
4. Pozostałe kapitały rezerwowe	-	-	-	-
5. Zysk (strata) z lat ubiegłych	-	-	-	-
6. Zysk (strata) netto	1 430 203	1 170 424	2 651 012	2 458 732
7. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	-	-	-	-
II. Zobowiązania podporządkowane	2 253 418	2 279 023	2 279 173	2 258 633
III. Rezerwy techniczno-ubezpieczeniowe	23 030 132	23 571 888	23 114 021	22 629 338
IV. Udział reasekuratorów w rezerwach techniczno - ubezpieczeniowych (wartość ujemna)	(1 307 564)	(1 489 911)	(1 541 000)	(1 110 984)
V. Oszacowane regresy i odzyski (wartość ujemna)	(72 554)	(77 476)	(107 764)	(93 213)
1. Oszacowane regresy i odzyski brutto	(75 758)	(80 537)	(110 822)	(96 184)
2. Udział reasekuratorów w oszacowanych regresach i odzyskach	3 204	3 061	3 058	2 971
VI. Pozostałe rezerwy	606 688	630 815	562 642	566 041
1. Rezerwy na świadczenia emerytalne oraz inne obowiązkowe świadczenia pracowników	50 666	65 270	45 681	43 339
2. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	535 618	544 203	439 661	440 338
3. Inne rezerwy	20 404	21 342	77 300	82 364
VII. Zobowiązania z tytułu depozytów reasekuratorów	-	-	-	-
VIII. Pozostałe zobowiązania i fundusze specjalne	1 152 008	1 175 017	1 028 124	1 175 425
1. Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń bezpośrednich	377 968	384 874	420 799	439 754
1.1. Wobec jednostek podporządkowanych	5 269	5 377	13 937	9 751
1.2. Wobec pozostałych jednostek	372 699	379 497	406 862	430 003
2. Zobowiązania z tytułu reasekuracji	148 212	258 677	78 341	130 440
2.1. Wobec jednostek podporządkowanych	15 763	13 218	10 724	22 098
2.2. Wobec pozostałych jednostek	132 449	245 459	67 617	108 342
3. Zobowiązania z tytułu emisji własnych dłużnych papierów wartościowych oraz pobranych pożyczek	-	-	-	-
4. Zobowiązania wobec instytucji kredytowych	12	12	12	78 494
5. Inne zobowiązania	514 414	415 396	429 031	417 607
5.1. Zobowiązania wobec budżetu	142 431	47 588	74 570	141 440
5.2. Pozostałe zobowiązania	371 983	367 808	354 461	276 167
a) wobec jednostek podporządkowanych	142 523	133 925	122 608	26 180
b) wobec pozostałych jednostek	229 460	233 883	231 853	249 987
6. Fundusze specjalne	111 402	116 058	99 941	109 130
IX. Rozliczenia międzyokresowe	762 795	870 192	1 304 356	759 452
1. Rozliczenia międzyokresowe kosztów	690 516	791 614	1 241 848	707 585
2. Ujemna wartość firmy	-	-	-	-
3. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	72 279	78 578	62 508	51 867
Pasywa, razem	43 234 182	42 895 780	41 596 414	40 428 668

Śródroczny bilans (kontynuacja)

	30 września 2020	30 czerwca 2020	31 grudnia 2019	30 września 2019
Wartość księgowa	16 809 259	15 936 232	14 956 862	14 243 976
Liczba akcji	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Wartość księgowa na jedną akcję (w złotych)	19,47	18,45	17,32	16,50
Rozwodniona liczba akcji	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Rozwodniona wartość księgowa na jedną akcję (w złotych)	19,47	18,45	17,32	16,50

2. Śródroczne zestawienie pozycji pozabilansowych

Pozycje pozabilansowe	30 września 2020	30 czerwca 2020	31 grudnia 2019	30 września 2019
1. Należności warunkowe, w tym:	4 133 986	4 211 260	4 256 977	4 408 886
1.1. Otrzymane gwarancje i poręczenia	2 745	2 686	2 957	2 957
1.2. Pozostałe ¹⁾	4 131 241	4 208 574	4 254 020	4 405 929
2. Zobowiązania warunkowe, w tym:	1 248 939	1 072 976	1 149 099	946 980
2.1. Udzielone poręczenia i gwarancje	90 073	5 094	6 052	85 850
2.2. Weksle akceptowane i indosowane	-	-	-	-
2.3. Aktywa z zobowiązaniem odsprzedaży	-	-	-	-
2.4. Inne zobowiązania zabezpieczone na aktywach lub na przychodach	-	-	-	-
3. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione na rzecz zakładu ubezpieczeń	-	-	-	-
4. Zabezpieczenia z tytułu reasekuracji ustanowione przez zakład ubezpieczeń na rzecz cedentów	-	-	-	-
5. Obce składniki aktywów nieujęte w aktywach	110 360	122 329	122 054	119 907
6. Inne pozycje pozabilansowe	-	-	-	-
Pozycje pozabilansowe, razem	5 493 285	5 406 565	5 528 130	5 475 773

¹⁾ Pozycja obejmuje głównie: zabezpieczenia otrzymane w formie przewłaszczenia majątku dłużnika, hipoteki na majątku dłużnika, inne należności warunkowe itp.

3. Śródroczny rachunek techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych

Techniczny rachunek ubezpieczeń majątkowych i osobowych	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
I. Składki (1-2-3+4)	3 070 435	9 110 869	3 142 504	9 219 622
1. Składki przypisane brutto	2 549 985	9 013 347	2 684 647	9 396 302
2. Udział reasekuratorów w składce przypisanej	31 105	225 915	56 864	206 467
3. Zmiany stanu rezerw składek i rezerwy na ryzyko niewygasłe brutto	(701 422)	(628 015)	(596 974)	(243 312)
4. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerw składek	(149 867)	(304 578)	(82 253)	(213 525)
II. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z ogólnego rachunku zysków i strat	33 074	159 956	65 637	195 537
III. Pozostałe przychody techniczne na udziale własnym	49 905	119 070	43 571	138 707
IV. Odszkodowania i świadczenia (1+2)	2 052 947	5 754 248	2 056 579	5 995 388
1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone na udziale własnym	1 855 351	5 245 306	1 896 246	5 538 613
1.1. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	1 945 713	5 483 961	1 931 811	5 756 246
1.2. Udział reasekuratorów w odszkodowaniach i świadczeniach wypłaconych	90 362	238 655	35 565	217 633
2. Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia na udziale własnym	197 596	508 942	160 333	456 775
2.1. Zmiana stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia brutto	164 973	579 936	166 910	440 438
2.2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu rezerwy na niewypłacone odszkodowania i świadczenia	(32 623)	70 994	6 577	(16 337)
V. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych na udziale własnym	-	-	-	-
1. Zmiany stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych brutto	-	-	-	-
2. Udział reasekuratorów w zmianie stanu pozostałych rezerw techniczno-ubezpieczeniowych	-	-	-	-
VI. Premie i rabaty na udziale własnym łącznie ze zmianą stanu rezerw	(483)	(518)	291	446
VII. Koszty działalności ubezpieczeniowej	766 154	2 341 749	783 490	2 304 781
1. Koszty akwizycji, w tym:	609 754	1 829 911	631 216	1 841 058
- zmiana stanu aktywowanych kosztów akwizycji	88 836	(347)	89 155	(5 856)
2. Koszty administracyjne	165 662	538 063	161 309	491 927
3. Prowizje reasekuracyjne i udział w zyskach reasekuratorów	9 262	26 225	9 035	28 204
VIII. Pozostałe koszty techniczne na udziale własnym	57 342	250 815	62 369	275 202
IX. Zmiany stanu rezerw na wyrównanie szkodowości (ryzyka)	-	-	-	-
X. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych	277 454	1 043 601	348 983	978 049

4. Śródroczny ogólny rachunek zysków i strat

Ogólny rachunek zysków i strat	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
I. Wynik techniczny ubezpieczeń majątkowych i osobowych lub ubezpieczeń na życie	277 454	1 043 601	348 983	978 049
II. Przychody z lokat	197 864	1 865 695	500 224	2 334 051
1. Przychody z lokat w nieruchomości	1 549	4 337	1 419	4 289
2. Przychody z lokat w jednostkach podporządkowanych	2 437	1 381 488	350 807	1 769 043
2.1. Z udziałów lub akcji	-	1 376 738	346 460	1 759 274
2.2. Z pożyczek i dłużnych papierów wartościowych	2 285	3 986	3 874	8 715
2.3. Z pozostałych lokat	152	764	473	1 054
3. Przychody z innych lokat finansowych	111 507	377 263	134 338	346 794
3.1. Z udziałów, akcji, innych papierów wartościowych o zmiennej kwocie dochodu oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	861	7 592	3 170	8 585
3.2. Z dłużnych papierów wartościowych oraz innych papierów wartościowych o stałej kwocie dochodu	100 391	313 200	105 578	308 675
3.3. Z lokat terminowych w instytucjach kredytowych	2	3 525	1 275	(14 422)
3.4. Z pozostałych lokat	10 253	52 946	24 315	43 956
4. Wynik dodatni z rewaloryzacji lokat	-	-	2 307	2 307
5. Wynik dodatni z realizacji lokat	82 371	102 607	11 353	211 618
III. Niezrealizowane zyski z lokat	(41 763)	120 711	40 816	121 413
IV. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione z technicznego rachunku ubezpieczeń na życie	-	-	-	-
V. Koszty działalności lokacyjnej	14 736	857 835	49 660	255 786
1. Koszty utrzymania nieruchomości	646	2 348	821	2 662
2. Pozostałe koszty działalności lokacyjnej	10 110	29 813	8 331	31 769
3. Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat ¹⁾	-	744 973	14	14
4. Wynik ujemny z realizacji lokat	3 980	80 701	40 494	221 341
VI. Niezrealizowane straty na lokatach	20 145	122 000	13 662	94 668
VII. Przychody z lokat netto po uwzględnieniu kosztów, przeniesione do technicznego rachunku ubezpieczeń majątkowych i osobowych	33 074	159 956	65 637	195 537
VIII. Pozostałe przychody operacyjne	44 203	204 033	57 093	213 105
IX. Pozostałe koszty operacyjne	114 503	374 447	133 410	454 284
X. Zysk (strata) z działalności operacyjnej	295 300	1 719 802	684 747	2 646 343
XI. Zyski nadzwyczajne	-	-	-	-
XII. Straty nadzwyczajne	-	-	-	-
XIII. Udział w zyskach (stratach) netto jednostek podporządkowanych wycenianych metodą praw własności	20 884	(58 169)	29 016	48 073
XIV. Zysk (strata) brutto	316 184	1 661 633	713 763	2 694 416
XV. Podatek dochodowy	56 405	231 430	81 931	235 684
a) część bieżąca	93 259	209 104	153 487	217 937
b) część odroczone	(36 854)	22 326	(71 556)	17 747
XVI. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	-	-	-	-
XVII. Zysk (strata) netto	259 779	1 430 203	631 832	2 458 732

¹⁾ Wartość pozycji „Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat” w 2020 roku wynika w całości z dokonanych odpisów aktualizujących wartość udziałów w jednostkach podporządkowanych.

	1 lipca - 30 września 2020	1 stycznia - 30 września 2020	1 lipca - 30 września 2019	1 stycznia - 30 września 2019
Zysk (strata) netto (zannualizowany) ¹⁾	1 033 469	1 910 417	2 506 725	3 287 316
Średnia ważona liczba akcji zwykłych	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	0,30	1,66	0,73	2,85
Średnia ważona rozwodniona liczba akcji zwykłych	863 523 000	863 523 000	863 523 000	863 523 000
Rozwodniony zysk (strata) na jedną akcję zwykłą (w zł)	0,30	1,66	0,73	2,85

¹⁾ Wyliczenie uwzględniające liczbę dni kalendarzowych w okresie.

5. Śródroczne zestawienie zmian w kapitale własnym

Zestawienie zmian w kapitale własnym	1 stycznia - 30 września 2020	1 stycznia - 31 grudnia 2019	1 stycznia - 30 września 2019
I. Kapitał własny na początek okresu (BO)	14 956 862	13 924 661	13 924 661
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
I.a. Kapitał własny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych	14 956 862	13 924 661	13 924 661
1. Kapitał zakładowy na początek okresu	86 352	86 352	86 352
1.1. Zmiany kapitału zakładowego	-	-	-
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	-	-	-
1.2. Kapitał zakładowy na koniec okresu	86 352	86 352	86 352
2. Kapitał zapasowy na początek okresu	5 814 241	5 507 572	5 507 572
2.1. Zmiany kapitału zapasowego	2 643 849	306 669	306 669
a) zwiększenia (z tytułu):	2 643 849	306 669	306 669
- podziału zysku (ponad wymaganą ustawowo wartość)	2 643 739	306 374	306 374
- z kapitału rezerwowego z aktualizacji – tytułem sprzedaży i likwidacji środków trwałych	110	295	295
b) zmniejszenia	-	-	-
2.2. Kapitał zapasowy na koniec okresu	8 458 090	5 814 241	5 814 241
3. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu	6 405 257	5 599 176	5 599 176
- zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
3.a. Kapitał z aktualizacji wyceny na początek okresu (BO), po uzgodnieniu do danych porównywalnych	6 405 257	5 599 176	5 599 176
3.1. Zmiany kapitału z aktualizacji wyceny	429 357	806 081	285 475
a) zwiększenia (z tytułu):	803 452	968 880	717 781
- wycena lokat finansowych	732 894 ¹⁾	940 809	717 781
- zwiększenia z tytułu zbycia instrumentów dostępnych do sprzedaży	20 605	3 486	-
- zwiększenia z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	49 953	24 585	-
b) zmniejszenia (z tytułu)	374 095	162 799	432 306
- wycena lokat finansowych	355 210	101 479	432 011
- zmniejszenia z tytułu zbycia instrumentów dostępnych do sprzedaży	13 710	32 311	-
- zbycia środków trwałych	110	295	295
- zmniejszenia z tytułu rachunkowości zabezpieczeń	5 065	28 714	-
3.2. Kapitał z aktualizacji wyceny na koniec okresu	6 834 614	6 405 257	5 884 651

Śródroczne zestawienie zmian w kapitale własnym (kontynuacja)

Zestawienie zmian w kapitale własnym	1 stycznia - 30 września 2020	1 stycznia - 31 grudnia 2019	1 stycznia - 30 września 2019
4. Pozostałe kapitały rezerwowe na początek okresu	-	-	-
4.1. Zmiany pozostałych kapitałów rezerwowych	-	-	-
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	-	-	-
4.2. Pozostałe kapitały rezerwowe na koniec okresu	-	-	-
5. Zysk (strata) z lat ubiegłych na początek okresu	2 651 012	2 731 561	2 731 561
5.1. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu	2 651 012	2 731 561	2 731 561
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
5.2. Zysk z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	2 651 012	2 731 561	2 731 561
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	2 651 012	2 731 561	2 731 561
- przeniesienia na kapitał zapasowy	2 643 739	306 374	306 374
- wypłata dywidendy	-	2 417 864	2 417 864
- przeniesienia/odpisy ZFŚS	7 273	7 323	7 323
5.3. Zysk z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-	-
5.4. Strata z lat ubiegłych na początek okresu	-	-	-
a) zmiany przyjętych zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-
b) korekty błędów	-	-	-
5.5. Strata z lat ubiegłych na początek okresu, po uzgodnieniu do danych porównywalnych	-	-	-
a) zwiększenia	-	-	-
b) zmniejszenia	-	-	-
5.6. Strata z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-	-
5.7. Zysk (strata) z lat ubiegłych na koniec okresu	-	-	-
6. Wynik netto	1 430 203	2 651 012	2 458 732
a) zysk netto	1 430 203	2 651 012	2 458 732
b) strata netto	-	-	-
c) odpisy z zysku	-	-	-
II. Kapitał własny na koniec okresu (BZ)	16 809 259	14 956 862	14 243 976

¹⁾ Z czego 358 027 tys. zł przypada na odpisy aktualizujące z tytułu trwałej utraty wartości udziałów w jednostkach podporządkowanych (34 842 tys. zł w Alior Banku i 323 185 tys. zł w Banku Pekao).

6. Śródroczny rachunek przepływów pieniężnych

Rachunek przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 września 2020	1 stycznia - 31 grudnia 2019	1 stycznia - 30 września 2019
A. Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej			
I. Wpływy	10 969 730	14 438 482	10 750 706
1. Wpływy z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	10 045 274	13 233 994	9 882 592
1.1. Wpływy z tytułu składek brutto	9 711 341	13 070 733	9 760 704
1.2. Wpływy z tytułu regresów, odzysków i zwrotów odszkodowań	306 390	136 701	101 778
1.3. Pozostałe wpływy z działalności bezpośredniej	27 543	26 560	20 110
2. Wpływy z reasekuracji biernej	252 710	382 164	305 098
2.1. Wpłaty reasekuratorów z tytułu udziału w odszkodowaniach	192 678	282 277	238 559
2.2. Wpływy z tytułu prowizji reasekuracyjnych i udziałów w zyskach reasekuratorów	57 656	83 247	64 023
2.3. Pozostałe wpływy z reasekuracji biernej	2 376	16 640	2 516
3. Wpływy z pozostałej działalności operacyjnej	671 746	822 324	563 016
3.1. Wpływy z tytułu czynności komisarza awaryjnego	325 038	360 547	253 834
3.2. Zbycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	1 286	7 425	4 374
3.3. Pozostałe wpływy	345 422	454 352	304 808
II. Wydatki	10 069 841	13 317 836	9 965 377
1. Wydatki z tytułu z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	8 235 913	11 141 626	8 459 124
1.1. Zwroty składek brutto	163 803	272 824	205 179
1.2. Odszkodowania i świadczenia wypłacone brutto	5 081 451	6 971 858	5 296 122
1.3. Wydatki z tytułu akwizycji	1 343 273	1 705 833	1 286 930
1.4. Wydatki o charakterze administracyjnym	1 140 446	1 450 393	1 092 942
1.5. Wydatki z tytułu likwidacji szkód i windykacji regresów	203 958	322 824	240 490
1.6. Wypłacone prowizje i udziały w zyskach z tytułu reasekuracji czynnej	187 290	272 868	218 518
1.7. Pozostałe wydatki z działalności bezpośredniej oraz reasekuracji czynnej	115 692	145 026	118 943
2. Wydatki z tytułu reasekuracji biernej	651 662	576 286	479 118
2.1. Składki zapłacone z tytułu reasekuracji	651 432	576 003	478 902
2.2. Pozostałe wydatki z tytułu reasekuracji biernej	230	283	216
3. Wydatki z pozostałej działalności operacyjnej	1 182 266	1 599 924	1 027 135
3.1. Wydatki z tytułu czynności komisarza awaryjnego	191 665	175 692	120 540
3.2. Nabycie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych składników aktywów trwałych innych niż lokaty	52 525	107 156	82 283
3.3. Pozostałe wydatki operacyjne	938 076	1 317 076	824 312
III. Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej (I-II)	899 889	1 120 646	785 329

Śródroczny rachunek przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Rachunek przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 września 2020	1 stycznia - 31 grudnia 2019	1 stycznia - 30 września 2019
B. Przepływy środków pieniężnych z działalności lokacyjnej			
I. Wpływy	84 763 318	213 107 377	194 284 706
1. Zbycie nieruchomości	10 306	16 806	13 924
2. Zbycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	-	7 739	7 695
3. Zbycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	50 745	239 999	239 093
4. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz spłata pożyczek udzielonych tym jednostkom	-	10 000	10 000
5. Realizacja dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	940 840	8 661 781	8 459 486
6. Likwidacja lokat terminowych w instytucjach kredytowych	31 037 679	144 819 006	135 356 380
7. Realizacja pozostałych lokat	52 270 108	57 088 308	48 027 014
8. Wpływy z nieruchomości	5 425	7 025	5 343
9. Odsetki otrzymane	392 937	484 673	396 464
10. Dywidendy otrzymane	45 952	1 759 995	1 759 995
11. Pozostałe wpływy z lokat	9 326	12 045	9 312
II. Wydatki	85 534 406	209 011 004	189 968 633
1. Nabycie nieruchomości	1 198	3 079	1 739
2. Nabycie udziałów, akcji w jednostkach podporządkowanych	4 200	1 046	26
3. Nabycie udziałów, akcji w pozostałych jednostkach oraz jednostek uczestnictwa i certyfikatów inwestycyjnych w funduszach inwestycyjnych	43 546	126 089	105 818
4. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez jednostki podporządkowane oraz udzielenie pożyczek tym jednostkom	47 395	109 018	77 414
5. Nabycie dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez pozostałe jednostki	2 235 031	8 141 405	8 004 020
6. Nabycie lokat terminowych w instytucjach kredytowych	31 174 763	144 084 939	134 630 634
7. Nabycie pozostałych lokat	51 968 859	56 460 378	47 085 935
8. Wydatki na utrzymanie nieruchomości	34 890	54 837	40 165
9. Pozostałe wydatki na lokaty	24 524	30 213	22 882
III. Przepływy pieniężne netto z działalności lokacyjnej (I-II)	(771 088)	4 096 373	4 316 073

Śródroczny rachunek przepływów pieniężnych (kontynuacja)

Rachunek przepływów pieniężnych	1 stycznia - 30 września 2020	1 stycznia - 31 grudnia 2019	1 stycznia - 30 września 2019
C. Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej			
I. Wpływy	212 589	24 964 616	24 706 275
1. Wpływy netto z emisji akcji oraz dopłat do kapitału	-	-	-
2. Kredyty, pożyczki oraz emisja dłużnych papierów wartościowych	212 589	24 964 616	24 706 275
3. Pozostałe wpływy finansowe	-	-	-
II. Wydatki	293 744	31 261 040	30 924 096
1. Dywidendy	153	2 417 864	2 417 864
2. Inne, niż wypłata dywidend, wydatki z tytułu podziału zysku	-	-	-
3. Nabycie akcji własnych	-	-	-
4. Spłata kredytów, pożyczek oraz wykup własnych dłużnych papierów wartościowych	212 595	28 710 674	28 373 735
5. Odsetki od kredytów, pożyczek oraz wyemitowanych dłużnych papierów wartościowych	80 996	132 502	132 497
6. Pozostałe wydatki finansowe	-	-	-
III. Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej (I-II)	(81 155)	(6 296 424)	(6 217 821)
D. Przepływy pieniężne netto, razem (A.III+/-B.III+/-C.III)	47 646	(1 079 405)	(1 116 419)
E. Bilansowa zmiana środków pieniężnych, w tym:	51 508	(1 095 394)	(1 131 361)
- zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych	3 862	(15 989)	(14 942)
F. Środki pieniężne na początek okresu	126 141	1 221 535	1 221 535
G. Środki pieniężne na koniec okresu (F+/-E), w tym:	177 649	126 141	90 174
- o ograniczonej możliwości dysponowania	48 718	28 512	47 886

7. Wprowadzenie

Niniejsza kwartalna jednostkowa informacja finansowa PZU została sporządzona zgodnie z PSR z przyczyn opisanych w części Wstęp, w której przedstawiono również definicję PSR.

8. Podstawowe zasady (polityka) rachunkowości

Szczegółowe zasady (polityka) rachunkowości zostały zaprezentowane w jednostkowym sprawozdaniu finansowym PZU za 2019 rok.

9. Zmiany zasad (polityki) rachunkowości

W okresie 9 miesięcy zakończonym 30 września 2020 roku nie dokonano zmian zasad (polityki) rachunkowości.

10. Odpisy aktualizujące wartość lokat w jednostkach podporządkowanych

W związku z trwającą w 2020 roku pandemią COVID-19, PZU zidentyfikował przesłanki utraty wartości lokat w Alior banku oraz Banku Pekao i przeprowadził testy na utratę wartości powyższych aktywów na dzień 30 czerwca 2020 r. w oparciu o Krajowy Standard Rachunkowości nr 4 „Utrata wartości aktywów”. Przeprowadzone testy skutkowały dokonaniem w pierwszym półroczu 2020 roku odpisów aktualizujących wartość lokat w jednostkach podporządkowanych w łącznej kwocie: 1 103 000 tys. zł, z czego 744 973 tys. zł zostało odniesione na wynik finansowy (694 158 tys. zł dotyczyło Alior Banku, a 50 815 tys. zł Banku Pekao), a 358 027 tys. zł zostało odniesione na kapitał własny (z czego 34 842 tys. zł dotyczyło Alior Banku a 323 185 tys. zł Banku Pekao).

Odpisy z tytułu utraty wartości lokat w jednostkach podporządkowanych ujęto w rachunku zysków i strat w pozycji Wynik ujemny z rewaloryzacji lokat.

Podpisy osób wchodzących w skład Zarządu PZU:

Imię i nazwisko	Stanowisko / Funkcja	
Beata Kozłowska – Chyła	Prezes Zarządu PZU (podpis)
Tomasz Kulik	Członek Zarządu PZU (podpis)
Ernest Bejda	Członek Zarządu PZU (podpis)
Marcin Eckert	Członek Zarządu PZU (podpis)
Małgorzata Kot	Członek Zarządu PZU (podpis)
Maciej Rapkiewicz	Członek Zarządu PZU (podpis)
Małgorzata Sadurska	Członek Zarządu PZU (podpis)
Krzysztof Szypuła	Członek Zarządu PZU (podpis)

Osoba odpowiedzialna za sporządzenie skonsolidowanego sprawozdania finansowego:

Katarzyna Łubkowska	Dyrektor Biura Rachunkowości (podpis)
---------------------	---------------------------------	-------------------

Warszawa, 18 listopada 2020 roku